

Drangedal kommune

Budsjett 2025 og økonomiplan 2026 - 2028

Vedtatt av
Drangedal
kommunestyre
19. desember 2024

Innhold

1.0 Innledning	2
1.1 Budsjett 2025 – overordnet beskrivelse	2
1.2 Viktige budsjettmessige prioriteringer for 2025	4
1.3 Overordnet strategi for økonomiplanperioden	5
1.4 Omstillingsprogrammet DRIV – Drangedal i vekst	7
1.5 Grenlandsamarbeidet – felles næringssamarbeid	8
1.5 Samfunnssikkerhet og beredskap	11
1.6 Bærekraftsmål	12
2.0 Organisasjonsutvikling	13
2.1 Organisering	13
2.2 Årsverk og antall ansatte	13
2.3 Digitalisering	14
2.4 Internkontroll, delegering og rapportering	14
2.5 Medarbeiderutvikling og lederutvikling	15
2.6 Lønnsvekst	16
3.0 Driftsbudsjett	17
3.1 Kommunal deflator	17
3.2 Konsekvensjustert budsjett	17
3.3 Regjeringens kommuneopplegg for 2025	18
3.4 Budsjetttrammer per sektor /budsjettområde	20
3.5 Saldering av budsjett og økonomiplan	20
3.6 Styringsregler vedtatt av kommunestyret	22
3.7 Finansielle måltall	22
4.0 Driftsbudsjett for sektorene	24
4.1 Sektor 099 Finansiering	24
4.2 Sektor 100 Kommunedirektørens stab	24
4.2.1 Økonomiavdelingen	27
4.2.2 HR og lønn	29
4.2.3 Plan, næring og utvikling	30
4.3 Politikk	38
4.4 Fellesutgifter	38
4.5 Sektor 200 Kunnskap, mangfold og kultur	39
4.6 Sektor 300 Helse og velferd	54
4.7 Sektor 400 Bygg, eiendom og kommunalteknikk	64
5.0 Investeringer	71
5.1 Oversikt investeringer 2025-2028	73
6.0 Gebyrtabeller 2025	74
7.0 Obligatoriske budsjettoversikter	89
8.0 Endringer i kommunedirektørens budsjettforslag	97

1.0 Innledning

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til *Budsjett 2025 og økonomiplan 2026 – 2028* for Drangedal kommune.

Kommunestyret skal en gang i året vedta en rullerende økonomiplan og innen årets utgang vedta budsjett for kommende kalenderår. Budsjettet for 2025 er bindende og økonomiplanen skal legges til grunn for kommunens budsjettarbeid og øvrig planleggingsvirksomhet i årene framover. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over kommunens sannsynlige inntekter, forventet utgifter og prioriterte oppgaver i denne perioden. I økonomiplanen skal det inngå en oversikt over kommunens samlede gjeldsbyrde og oversikt over renter og avdrag i planperioden.

Kommunedirektøren vil gi en inngående orientering om forslaget til budsjett og økonomiplan i kommunestyrets møte 7. november. Formannskapet vil behandle budsjettet og gi sin innstilling i møtet i møtet 26. november. Endelig vedtak skjer i kommunestyret 19. desember 2024.

Budsjettet er bygget opp etter budsjettforskriftene og inndelt etter organisering av sektorer/kommunalområder, med underliggende ansvarsområder. Det legges opp til at kommunestyret vedtar budsjetttrammer på sektornivå. På samme måte som i 2024 er investeringsprosjektene (med unntak av VA prosjekter) oppgitt med kostnad inkl. mva.

1.1 Budsjett 2025 – overordnet beskrivelse

Arbeidet med budsjettet for 2025 har vært svært krevende. Primært fordi samlet inntekt av skatt og rammetilskudd ikke kompenserer for pris- og lønnsvekst. I tillegg kommer høye renteutgifter som følge av høyt gjeldsnivå. I kommunestyresak 53/24 om rullering av økonomiplanen for neste periode ble det signalisert et nedtrekksbehov i perioden på ca. 15 mill. kr. I tillegg viste prognosen i økonomirapporten for 2. tertial et merforbruk i drifta på 13 mill. kr. Samlet ga dette et behov for driftsreduksjon på hele 28 mill. kr. Med det nøkterne kostnadsnivået det er på tjenesteproduksjonen i kommunen har dette gjort salderingen av budsjettet svært krevende. Gjennom budsjettarbeidet i sektorene er det hentet inn ca. 5 mill. kr så da gjenstod ytterligere 23 mill. kr. for å komme i balanse.

Budsjettet for 2025 er derfor balansert med disse viktige grepene. Når det gjelder inntekter så har vi opprettholdt økonomiplanens tall, og opprettholder utbytte fra Drangedal Kraft Holding AS med 15 mill. kr i 2025. Dette er høyere enn de signaler selskapet har gitt for resultat i 2024, men i den situasjonen som kommunen står i nå må vi fravike hovedregelen i eierskapsstrategien om et utbytte på 60 % av resultatet. I tillegg er eiendomsskatten for næring foreslått økt med 1 promille i 2025 og ytterligere 1 promille i 2026 (til maks sats på 7 promille).

I tillegg kommer en rekke andre kutt på til sammen 23,23 mill. kr. For å møte demografifordringene med flere eldre og færre barn, må vi ta strukturelle grep innen oppvekstsektoren for å få budsjettet i balanse. Strategien innen helse og omsorgstjenestene er å samle tjenestene mest mulig slik at vi kan oppnå en kostnadseffektiv drift. Denne strategien er det tvingende nødvendig å tilnærme seg til innen oppvekstsektoren. Det er derfor lagt inn en innsparing knyttet til strukturgjennomgang av alle tjenestene innen sektor 200 med en forventet innsparing på 6 mill. kr i 2027. Innsparingen er alt lagt inn i 2025 finansiert med

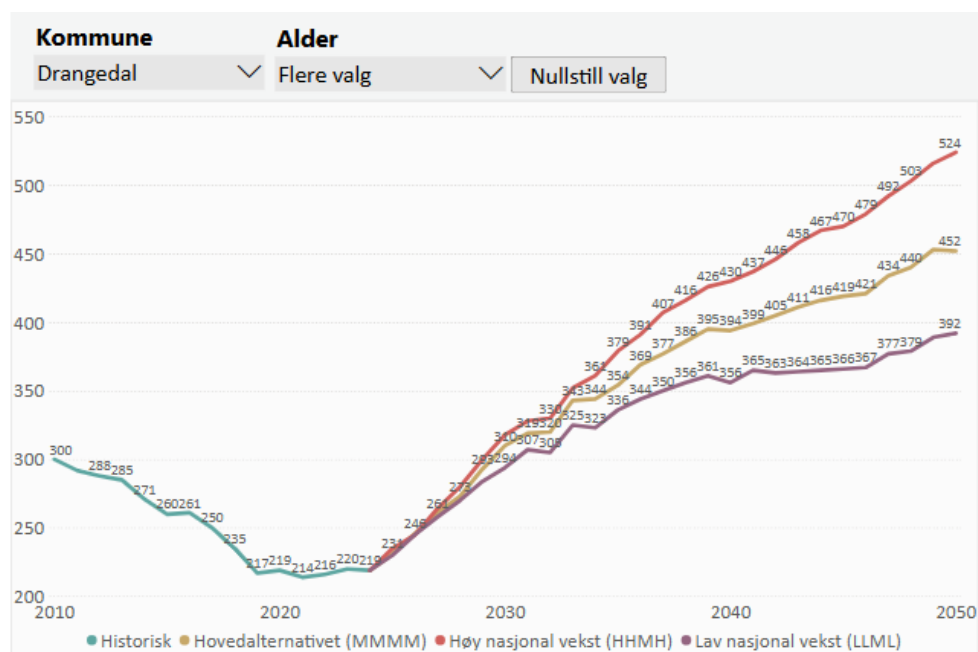
disposisjonsfond. Egen sak om prosess for strukturgjennomgang følger budsjettet med mål om et endelig vedtak innen første halvår 2025.

Ellers har det vært nødvendig med betydelig kutt i ikke lovpålagte tjenester. Dette gjelder hovedsakelig innen næring, samfunnsutvikling og kultur. I all hovedsak så driver kommunen sine basistjenester svært kostnadseffektivt. Ytterligere kutt utover de som alt er lagt inn synes ikke forsvarlig. Som nevnt over har vi prioritert å opprettholde tjenestene til de svakeste gruppene og følgen av det er at det er næringslivet og friske innbyggere i yrkesaktiv alder som må ta en del av byrden for å få budsjettbalansen i havn. Som vedlegg til budsjettdokumentet følger en oversikt over ikke lovpålagte tjenester som ikke er tatt bort.

I tillegg er det lagt inn et samlet rammekutt i sektorene på 8,5 mill. Disse vil bli rapportert i forbindelse med 1. tertialrapport for 2025

Budsjettet for 2025 er gjort opp med et negativt netto driftsresultat på 4,150 mill. kr. og denne underdekningen må vi dessverre finansiere med bruk av disposisjonsfond.

Håndtering av den økte andelen eldre i befolkningen vil kreve mer ressurser til helse- og omsorg. Budsjettet for 2025 viser en økning av Helse og Velferd sin andel av budsjett. Fra 2023 har andelen økt fra 43 % til i 2025 47 %. Kunnskap, mangfold og kultur har redusert sin andel tilsvarende fra 37 % i 2023 til 33 % i 2025. Samtidig det en grense for lite ressurser som kan tildeles sektoren uten at en tar strukturelle grep. Dette synliggjør behovet for å se på skole- og barnehagestrukturen i kommunen.

Figuren viser utviklingen i elde over 80 år med ulike nasjonale utviklingstrender

Et annet element i arbeidet med å møte framtidens demografiutvikling er samling av både kommunale tjenester og boliger for eldre på *Doktormyra*. Dette for å effektivisere disse helse og omsorgstjenestene. Dette innebærer en betydelig investering, I økonomiplanperioden er det lagt inn hele 220 mill. kr. Dette er en bruttokostnad inkl. mva. Kommunestyret har bedt om at en gjennomgår prosjektet på nytt med sikte på reduksjon i kostnader. Prosjektet er dessuten helt avhengig av at vi får betydelig ekstern finansiering gjennom bl.a. tilskudd fra Husbanken.

1.2 Viktige budsjettmessige prioriteringer for 2025

Drift

Tross krevende rammer er det likevel funnet rom for følgende styrkinger av driftsbudsjettet:

- Egenandel til omstillingsprogrammet **Driv** er lagt inn med 1,17 mill. kr.
- Vi opprettholder ekstra stillinger både i Flyktning tjenesten, voksenopplæringen, NAV og Drangedal 10-årige for å håndtere det store tallet på flyktninger.
- Legetjenesten er styrka med 1,5 mill. kr for å trygge bemanningen på legekontoet framover i tiden framover.
- Styrking av kjernetjenestene for unge for unge voksne innen helse- og velferd med 1,8 mill. kr.
- Styrking av individuelle lovpålagte ressurskrevende helse- og omsorgstjenester med 16,5 mill. kr.
- Ekstra midler på 0,6 mill. kr for å sikre lovlig veterinærtjenester i kommunen.

Investering

Kommunen har høy gjeldsbelastning. Med stigende renter og økte kostnader både på innkjøpte tjenester og materiell, har investeringskostnadene økt vesentlig. Det gir naturlig nok tilsvarende konsekvenser for den belastning renter og avdrag påvirker driftsbudsjettet.

Følgende prioriteringer lagt til grunn i budsjettet:

- Den absolutt største satsingen i budsjettet er det store prosjektet med å samle kommunale pleie- og omsorgstjenester på **Doktormyra** for at vi kan møte den store demografiutfordringen. Dette er et svært ambisiøst prosjekt som er nødvendig for å effektivisere våre tjenester slik. Prosjektet ligger inne med opprinnelig bevilgning på 220 mill. kr. Det er imidlertid en forutsetning at disse kostnadene skal justeres ned, og budsjett må derfor endres når endelig kalkyle foreligger og er godkjent av kommunestyret.
- Det nye felles **renseanlegget på Langmoen i Nissedal** skal etter planen slutføres i 2025 dette er lagt inn med 14,2 mill. kr i 2025.
- **Digitalisering** er avgjørende for møte de utfordringer kommunen står i og for å gi gode tjenester til innbyggerne. Samlet er det foreslått å bruke 2,95 mill. kr til dette i 2025. Det omfatter alt fra digitale hjelpemidler i skolene til videre oppgradering av vår IT-infrastruktur og innkjøp av nytt ERP-system for HR og økonomi.
- Investeringer for **kirka** er lagt inn med 0,7 mill. kr.

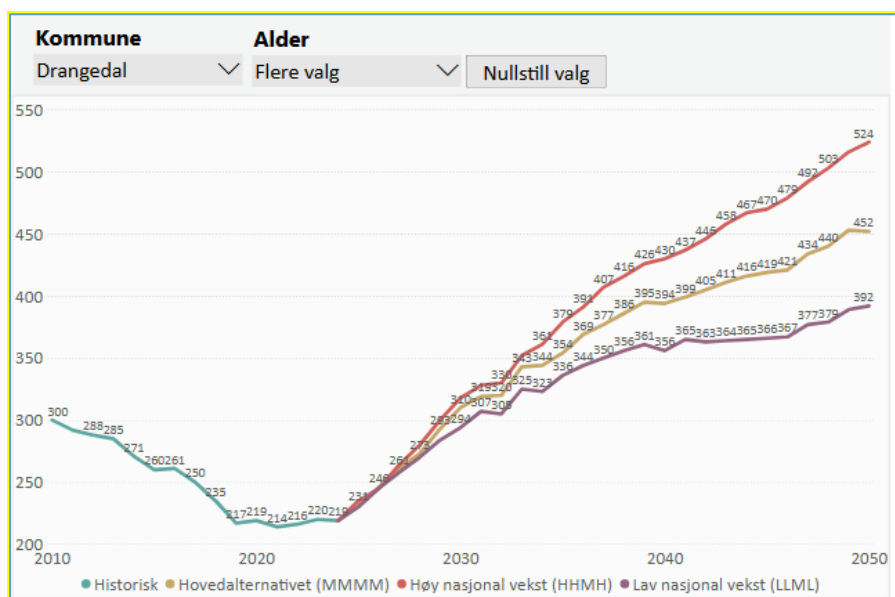
Investeringsbudsjettet / økonomiplanen for 2025 – 2026 vil bli behandlet under eget kap. 4 i budsjettdokumentet.

1.3 Overordnet strategi for økonomiplanperioden

Drangedal i balanse og utvikling – en utviklingsstrategi fram mot 2030

Drangedal kommune står overfor store utfordringer i årene som kommer. Prognosene for folketallsutvikling er ikke positive og demografiutviklingen (se tabell nedenfor) viser at vi blir færre unge og flere eldre. Dermed blir færre innbyggere som skal «forsørge» de som ikke er yrkesaktive. Alt i 2030 vil vi ha nærmere 100 flere personer over 67 år og som det framgår av figuren nedenfor, vil antall innbyggere over 80 år langt på veg bli doblet fram mot 2050.

Demografien for kommunen vår gjør det vanskelig å oppnå et fødselsoverskudd. Mottak av flyktninger har siste året til en viss grad demmet opp for en negativ befolkningsutvikling. Imidlertid viser befolkningsveksten siste år at vi har et potensiale på netto tilflytning som kan oppveie for et fødselsunderskudd. Selv om vi gjennom gode utviklingstiltak greier å opprettholde og kanskje også øke folketallet noe gjennom tilflytting, vil det neppe gi så stor inntektsøkning at det oppveier for den store økningen i antall eldre mot slutten av økonomiplanperioden. Forsørgerbyrden vil øke ved at blir stadig færre yrkesaktive til å forsørge økningen i antall eldre. Dette synliggjør et tydelig behov for å omprioritere ressursinnsatsen fra et stadig synkende antall unge til et økende antall eldre.

Figuren viser utviklingen i antall eldre i Drangedal over 80 år fram mot 2050 avhengig av ulike scenarier for befolkningsvekst nasjonalt.

Det er kommunedirektørens vurdering at vi derfor må opprettholde en sterk prioritering og målretting av vår innsats for å møte disse utfordringene. Kommunedirektørens svar på dette er strategien «Drangedal i omstilling og balanse» med tilhørende satsinger. Disse satsingene er reformulert og utvidet i den strategien nå legges fram nedenfor.

Hovedprioriteringer:

1. En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som legger grunnlag for en tjenesteproduksjon tilpasset demografiutviklingen fram mot 2030
2. Målretta satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og ei positiv samfunnsutvikling i kommunen

Tiltak under robust kommuneøkonomi

- *Tilpasse driftsnivået i den kommunale organisasjon til et langsiktig bærekraftig nivå.*
 - Gjennomgang av den kommunale organisasjonen med sikte på omstilling og tilpassing til et driftsnivå som er innenfor våre langsiktige inntektsrammer
 - Omstillingsarbeidet må også ha som mål å bidra til et tjenestetilbud som er tilpasset den økte andelen eldre vi får fram mot 2030.
 - Utrede muligheten for å overta forvaltning og drift av den kommunale boligmassen fra de to kommunale boligstiftelsene.
 - Fokus på tjenesteinnovasjon og digitalisering, primært for å effektivisere tjenesteproduksjonen, men også for å heve kvaliteten og bedre dialogen med våre innbyggere.
 - Videreutvikle vårt system for internkontroll og rapportering for å sikre forutsigbarhet, kvalitet og legitimitet til de kommunale tjenestene.
- *Et bærekraftig og realistisk investeringsnivå både når det gjelder finansiering og framdrift.*
 - Prioritering av prosjekter som kan gi direkte positiv virkning for kjernetjenestene til våre innbyggere
 - Derest prioritering av prosjekter som kan bidra til å utvikle og effektivisere vår tjenesteproduksjon
- *Utvikle det interkommunale tjenestesamarbeidet – primært innenfor Grenlandssamarbeidet*
 - Etablere en mer systematisk struktur for de faglige nettverkssamarbeidene slik at de på en helhetlig og planmessig måte kan bidra til kvalitet i de kommunale tjenestene og synliggjøre nytten av samarbeidet.
 - Fokus på digitalisering og tjenesteinnovasjon.

Tiltak under godt omdømme og positiv samfunnsutvikling

- *Trygg oppvekst i Drangedal*
 - Målretta satsing på å utvikle gode oppvekstsvilkår for barn og unge
 - Likeverdige og forsvarlige tjenester for alle.
 - Fortsatt fokus på arbeidet med å legge til rette for et godt og inkluderende sosialt miljø i skoler og barnehager.
 - Et samordna og godt fritidstilbud for barn og unge
 - Delta i Partnerskapsløftet i Vestfold og Telemark – et tverrfaglig samarbeid for å utvikle samhandlinga mellom NAV og andre kommunale tjenester med mål om å motvirke ungt utenforskap.
- *Aktive eldre i Drangedal*

- Legge til rette for et tjenestetilbud for de eldre som gjør at de kan bo hjemme lengst mulig
- Planlegge for etablering av attraktive boliger nær de kommunale tjenestene sentralt i kommunen for å effektivisere pleie- og omsorgstjenestene og frigi boliger for andre grupper i sentrum og andre steder i kommunen.
- Strategisk gjennomgang av kommunens boligmasse slik at tilbudet bygger opp under målet om effektive, hjemmebaserte helse- og velferdstjenester
- *Attraktive Drangedal*
 - Bidra til omstilling av kommunen gjennom arbeidet med omstillingsprogrammet – DRIV – Drangedal i Vekst.
 - Bidra til revitalisering av Grenlandsamarbeidet slik at det både kan bidra til en positiv samfunnsutvikling i regionen og i kommunen.
 - Gjennomføre full utbygging av vann- og avløp på Gautefall, inkludert nytt felles renseanlegg med Nissedal kommune.
 - Etablere attraktive boligtomter i Krokenområdet som er klare til bygging når motorvegen kommer
- *Motorveg til Drangedal*
 - Utvikle samarbeidet med Kragerø kommune m.a. knyttet til planlegging av ny E18, utvikling av næringsområdet på Fikkjebakke, og utvikling av Kragerøbanen som turveg.
 - Følge opp andre viktige samferdselsprosjekter som fylkesveg mot Lunde og tilbudet på Sørlandsbanen.
- *Bærekraftige Drangedal*
 - Forny samfunnsdelen av kommuneplanen
 - Lage klimaplan for kommunen med konkrete tiltak for alle sektorer
 - Utvikle strategi for grønn energiproduksjon i kommunen
 - I samarbeid med Drangedal Kraft følge opp strategien for fornybar kraft i kommunen.

1.4 Omstillingsprogrammet DRIV – Drangedal i vekst

Drangedal kommune er gitt status omstillingskommune fra og med 2022, med vedtatt omstillingsplan som tar høyde for at arbeidet vil pågå ut 2027. Omstillingsmidler gis til ekstraordinær innsats for styrking av lokalt næringsliv.

Gjennom målrettet arbeid innenfor innsatsområdene skal omstillingsarbeidet i Drangedal bidra til å utvikle 150 nye/sikrede arbeidsplasser i løpet av perioden. Dette tilsvarer ei økning av antall arbeidsplasser i Drangedal på cirka 12 prosent sammenliknet med 2022. I tillegg skal omstillingsarbeidet bidra til en styrket utviklingsevne i næringslivet og kommuneorganisasjonen.

2024 er Drivs andre år i gjennomføringsfasen. Omstillingsplanen har fire satsingsområder som hver har et mål om økt antall arbeidsplasser:

- **Matproduksjon** - fra småskala til industriell – 20 arbeidsplasser
- **Opplevelsesnæring** - reiselivsnæring og opplevelse knyttet til natur, mat, matkultur og arrangement – 20 arbeidsplasser

- **Forretningsmessig tjenesteyting** - arbeidsplasser som krever høyere utdanning og fjernarbeidsplasser – 40 arbeidsplasser
- **Øvrig næringsliv** – skape positiv utvikling i øvrig næringsliv, uavhengig av bransje – 70 arbeidsplasser

I tillegg har man to «støtteområder», som ikke vil ha arbeidsplassmål, men som skal bygge opp under omstillingsarbeidet:

- **Attraktivitet for næringsliv**
- **Kultur og samfunn**

For å informere og øke tilgjengeligheten for Driv, er det etablert egen nettside drangedalivekst.no og en Instagram-profil. I tillegg har Driv siden oppstarten hatt ukentlig innlegg i lokalavisa.

Fylkestinget i Telemark bevilget Drangedal kommune tilsagn på fire millioner kroner for 2024. Dette kompenserte for et lavere tilskudd i 2023 enn forutsatt i omstillingsplanen. Kommunens andel utgjør 1,17 millioner kroner. Videre er det muligheter for tilsagn fra Innovasjon Norge ved bruk av deres verktøy og programmer. I 2024 ble det gitt tilsagn for inntil kr. 100.000 kroner fra Innovasjon Norge i forbindelse med forstudiet til Næringsvennlig kommune-programmet.

Regionale omstillingsmidler tildeles fylkene via statsbudsjettet. I regjeringens forslag til statsbudsjett 2025 er Telemark tildelt 54,1 millioner kroner i kapitlet «Regionale utviklingsmidler» samlet. Fylkestinget vedtar budsjett i desember, og det er forventet at Drangedal tildeles 3,5 millioner kroner som forutsatt i kommunens omstillingsplan.

Driv vil legge frem handlingsplan med budsjett for 2025 på nyåret. Gitt at tilsagnet blir som forventet, er det rimelig å anta at man også i 2025 følger hovedstrategiene i omstillingsplanens handlingsdel.

1.5 Grenlandsamarbeidet – felles næringssamarbeid

Ved nedleggelsen av Vekst i Grenland IKS i mai 2021 ble det besluttet å videreføre de funksjoner og oppgaver som i størst grad bidro til verdiskaping og arbeidsplasser i Grenland. De videreførte funksjonene var utvidet støtte til inkubatoren Proventia. Start Opp Grenland i samarbeid med fylkeskommunen, Grenland næringsfond, samt Invest in Grenland.

For å ivareta felles næringsfunksjoner ble «Det kommunale oppgavefellesskapet, Grenlandssamarbeidet» opprettet 23. juni 2022. Oppgavefellesskapet er et eget rettssubjekt og daglig leder for Grenlandssamarbeidet IPR har i oppgave å administrere oppgavefellesskapet. Grenland næringsfond (GNF) er plassert i oppgavefellesskapets oppgaveportefølje. Næringsfondet er eid av fem av deltakerkommunene (Bamble, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien kommuner) og forvaltningen av fondet administreres av Proventia as. Drangedal er ikke medlem her.

Næringstiltak 2025

Videreførte tiltak fra Vekst i Grenland som ble vedtatt uten fastsatt sluttdato. Sekretariatsfunksjonen for Grenland Næringsfond, ble fastsatt for 4 år, -ut 2024.

Proventia

Proventia ble etablert i 2013 for å hjelpe gründere og andre idéhavere med å kommersialisere nye og unike forretningsideer som kan realiseres i regionen. Gjennom innovasjonsselskapet får idéhaverne tilgang på støttetjenester, kontorer, kompetanse, nettverk, investorer og fysisk infrastruktur. Ved avviklingen av Vekst i Grenland vedtok grenlandskommunene å videreføre næringsstøtten til Proventia.

Etablererveiledning

Start i Grenland kommunalt oppgavefellesskap ble etablert som et samarbeid mellom kommunene i Grenland og Vestfold og Telemark Fylkeskommune i 2022.

Formålet var å gi et utvidet tilbud til oppstarts virksomheter i Grenlandsregionen. Etter en anbudsprosess ble Proventia AS valgt til å utføre oppgavene til oppgavefellesskapet, med oppstart fra 01.08.2022.

Hovedutvalg for næring, industri og klima i Telemark fylkeskommune vedtok 2. oktober 2024 en ny modell for tildeling av støtte til etablererveiledning. Begrunnelsen var en forenklet og avklart tildeling til etablererveiledning i Telemark -1.linjetjeneste for næringsutvikling, som skal redusere bruk av administrative ressurser. Næringsutvikling gjennomføres da som en del av den generelle veiledningsplikten som kommunene har. Grenlandskommunene valgte å overføre samlet tilskuddene på kr. 844 835 til Grenlandssamarbeidet IPR.

Grenlandssamarbeidet inngikk ny kontrakt for videreføring av etablererveiledningen fra 1. januar 2025. Dette opplegget ble vedtatt i kommunestyresak 67/24.

HANDLINGSPLANENS INNSATSOMRÅDER:	Oppfølging/innsats i 2025:
Felles næringsstilsnitt Næringsstilsnittedsmidlene er til disposisjon for Næringsstilsnittedskollegiet innen vedtatte rammer. Bruken av midlene blir rapportert Grenlandsrådet og kommune/bystyrene i Årligrapport fra Oppgavefellesskapet Tildelinger utover vedtatte rammer blir behandlet av Ordførerkollegiet/representantskapet	Eksempler på regional næringsutvikling – gründerskap: • Lokale arrangementer for oppstartsvirksomheter i samarbeid med alle kommunene i samarbeidet vil ha sine aktiviteter. • Administrere tilskudd til Proventia, Startopp Grenland og Grenland næringsfond/forvaltning Eksempler på regional omdømmebygging • Industriuka: Delta i planlegging og bidra med tilskudd til ulike arrangementer og deler av Industriuka. Formålet er å promotere industrien og regionen, samt bidra til andre arrangementer som vil styrke industriuka som en viktig regional og nasjonal møteplass. • Arendalsuka ? ol.: Koordinere og arrangere aktivitetene med grenlandskommunene og regionens næringsorganisasjoner og selskaper for bygge opp under omdømmebygging som Norges viktigste industriregion med mål om å tiltrekke rett kompetanse og investeringer. • Internasjonale og nasjonale promotering av Grenland som industri region • Industriens HR nettverk • Andre lokale omdømmeprosjekter
Grenland Næringsfond	• Være aktiv ovenfor etablerer og utarbeide en plan for promotering og informasjon om fondets finansieringsmuligheter til næringslivet i Grenland.

Samlet oversikt over felles næringsstiltak og kostnader 2025

Næringsstiltak	Kostnad
Proventia	650 000
Start opp Grenland	500 000
Grenland næringsfond -Forvaltning	300 000
Regional næringsutvikling	200 000
Internasjonal omdømmebygging	50 000
Regional Omdømmebygging	800 000
Næringskoordinator	500 000
Totalt	3 000 000

Finansiering av fellestiltak i 2025

2025	Fordelingsnøkkel varige næringstiltak	Varige næringstiltak	Fordelingsnøkkel felles næringstilskudd	Felles næringstilskudd	Totalt Tilskudd 2025
Skien	44 %	638 000	45%	1 335 500	1 452 000
Porsgrunn	30 %	435 000	31%	480 500	915 000
Bamble	12 %	174 000	12%	186 000	360 000
Kragerø	9 %	130 500	9%	139 500	270 000
Drangedal	3 %	43 500	3%	46 500	90 000
Siljan	2 %	29 000	0	0	29 000
Sum	100 %	1 450 000	100%	1 550 000	3 000 000

1.5 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen skal ha et oppdatert risikobilde som grunnlag for forebyggende tiltak og for å ha beredskapsplaner dersom en større krise skulle oppstå. Det jobbes i dag godt med samfunnssikkerhet og beredskap i Drangedal kommune.

Helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse ble vedtatt av kommunestyret i september 2023. Gjennom arbeidet med helhetlig ROS og samfunnssikkerhet og beredskap i Drangedal så ser vi at det er naturbaserte hendelser på grunn av klimautviklingen som er de hendelsene som inntreffer oftest i vår kommune.

En veldrevet beredskapsorganisasjon er avhengig av et godt og tilpasset og oppdatert planverk og at det holdes jevnlig øvelser. Funnene i helhetlig ROS er med på å danne grunnlaget for kommunens beredskapsplanverk og oppfølging av foreslåtte tiltak i årene som kommer.

De foreslåtte tiltakene skal innarbeides i kommunens strategi, tiltak og kompetanseutviklingsplan som skal revideres høsten 2023. De viktigste tiltakene som en må jobbe med i 2024 er:

1. Revidering av overordnet beredskapsplan for Drangedal kommune. Denne skal utarbeides i en administrativ del og en operativ del.
2. Gjennomføre kurs for beredskapsledelsens medlemmer og sørge for klare linjer på hvem som har ansvar for hva i en beredskapshendelse.
3. Utarbeide kart som viser tilgang til jernbanen gjennom kommunen
4. Gjennomføre en større øvelse sammen med nødetatene og andre aktuelle aktører.
5. Utarbeide kart som viser brygger og andre steder for utsett av båt for nødetatene og dykkere i alle større vann i Drangedal
6. Gjennomføre en analyse for 200 års flom for Tokevassdraget i forbindelse med revidering av arealplan for kommunen
7. Se på mulighetene for Nødnett / Sikringsradio som en back-up ressurs ved bortfall av EKOM.
8. Arbeide med å utvikle gode maler for utarbeidelse av sikkerhetsplaner for større arrangementer

1.6 Bærekraftsmål

Norge har sluttet seg til FN sine bærekraftsmål. Regjeringen rapporterer hvert år til Stortinget på Norges oppfølging av disse målene. Stadig flere kommune tar dette inn i sine styrende dokumenter og kommunedirektøren vil derfor ta dette inn både i handlingsplan og årsmelding. Fordi bærekraftmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng, innebærer oppfølgingen av målene en helhetlig tilnærming til framtidig oppgaveløsning på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

Rent praktisk blir dette gjort ved å ta dette inn som en egen kolonne i sektorens handlingsplaner i kapittel 3 i budsjettokumentet. De ulike bærekraftmålene er gjengitt nedenfor.

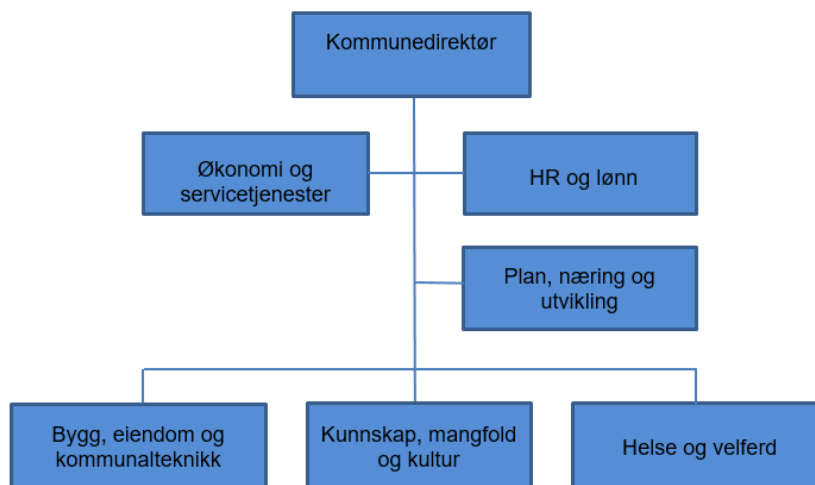

2.0 Organisasjonsutvikling

Organisasjonsutvikling handler om planlegging og iverksetting av systematiske tiltak for å sikre at arbeidskraft og andre ressurser blir anvendt på en god og effektiv måte, og forbedrer organisasjonens evne til å håndtere endring. Målet er en sunn, effektiv og leddreven organisasjon med evne til fornyelse og problemløsning.

2.1 Organisering

Drangedal kommune er organisert med 3 kommunalområder og kommunedirektørens stab:

2.2 Årsverk og antall ansatte

For 2025 er det budsjettet med 330,8 faste årsverk/hjemler fordelt på ca. 450 ansatte. I oversikten under vises budsjetterte faste årsverk ved inngangen av året. Planlagte endringer i faste årsverk og midlertidige stillinger/midlertidige endringer gjennom 2025 vil bli omtalt nærmere under kapitlene fra kommunalområdene.

Årsverkene er slik fordelt (ved inngangen av året):

Kommunalområde	Budsjetterte årsverk 2022	Budsjetterte årsverk 2023	Budsjetterte årsverk 2024	Budsjetterte årsverk 2025
100 Kommunedirektørens stab	21,9	21,9	21,9	21,6
200 Kunnskap, mangfold og kult.	127,0*	133,7	131,8	136,2
300 Helse og velferd	132,9	132,75	134,6	136,6
400 Bygg, eiendom og kom.tek.	33,6	35,8	35,8	36,4
Totalt Drangedal kommune	315,7	324,15	324,1	330,8

*Tall rettet opp ifb med budsjett 2022, feil i budsjett 2021.

2.2.1 Lærlinger

Drangedal kommune har som målsetting å ha 7 lærlinger, og dette målet videreføres for 2025. Drangedal kommune tilbyr læreplasser innen helsefagarbeiderfaget og barn- og ungdomsarbeiderfaget. Å tilby læreplasser er viktig for å rekruttere fagarbeiderkompetanse til tjenestene. Det varierer noe fra år til år hvor mange kvalifiserte søkere det er, men som hovedregel er det tilstrekkelig med søkere til de ledige lærlingeplassene. Drangedal kommune er medlem i Opplæringskontoret for offentlig sektor/ OKOS. De tegner opplæringskontrakt med lærlingene, bistår kommunen i rekrutteringen av lærlinger og bidrar til at vi får god kvalitet på oppfølgingen og fagopplæringen.

2.3 Digitalisering

Kommunedirektøren ønsker videre satsning på digitalisering, utvikling og innovasjon i organisasjonen.

Arbeidet med digitalisering har fokus på å oppnå nye og mer effektive måter å jobbe på, både ved å videreutvikle eksisterende IT- løsninger og innføring av nye digitale løsninger.

Drangedal kommune er medlem i DigiTV, et samarbeidsorgan innen digitalisering og tjenesteutvikling mellom kommunene og fylkeskommunene i Vestfold og Telemark. Målet med samarbeidet er at det skal styrke hver enkelt kommune i deres digitaliseringsarbeid. I 2024 er det blant annet gjennomført en anskaffelse av IT-sikkerhetsovervåking der Drangedal kommune har opsjon på anskaffelser via rammeavtalen.

Drangedal kommune inngikk samarbeidsavtale om vertskommunesamarbeidet IT-Grenland (ITG) i 2022. Dette er et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 20 – 2 knyttet til IT tjenester for kommunene Skien, Bamble, Siljan og Drangedal. Samarbeidsavtalen gjør oss mer robuste innen IT-drift, og sikrer kontinuitet og kompetanse i digitaliseringsarbeidet.

I 2025 vil det bli implementert nytt ERP-system (Enterprise Resource Planning). Dette er kommunens system for økonomi, lønn og HR. Dette vil føre til endringer i mange av de administrative rutinene for hele kommunen. Det vil bli gjennomført opplæring i ny funksjonalitet for alle brukere. I forbindelse med implementeringen av nytt ERP-system er det behov for integrasjoner med flere IT-systemer. Målet er at systemet skal bidra til en lettdrevet organisasjon med god informasjonsflyt.

Vi bruker hovedsakelig hjemmesiden og sosiale medier til å informere innbyggerne. Det ble publisert ny hjemmeside i 2024. Ny løsning for intranett er under arbeid.

2.4 Internkontroll, delegering og rapportering

Styringsdokumentene til Drangedal kommune består av:

- Kommuneplanen
- Årsbudsjett og økonomiplan (4-års plan)
- Administrativt delegeringsreglement
- Årsmelding
- Internkontrollrapporter

Styringsprosessen tar utgangspunkt i:

- De langsiktige målene og strategiene; Drangedal i balanse og utvikling
- Fokusområdene: Brukere, medarbeidere og økonomi
- Målene og tiltak innenfor hvert fokusområde

Internkontroll –delegering og rapportering

Kommunedirektøren har delegert myndighet til ledere etter administrativt delegeringsreglement. Dette gir lederne myndighet til å gjennomføre politiske vedtak, mål og strategier i praksis innen eget ansvarsområde. Dette forutsetter også rapportering gjennom året.

Det gjennomføres systematisk internkontrollrapportering til politisk nivå hver 4 mnd, og rapporteringen har hovedvekt på økonomi, utvikling i sykefravær og HMS-avvik. Internkontrollrapporteringen gjennomføres ved at ledere rapporterer til kommunalsjef, og en sammenstilling av dette blir rapportert til kommunedirektør og går videre til politisk behandling i kommunestyret. Det blir også lagt fram sak med oversikt over framdrift på politiske vedtak hvert halvår.

2.5 Medarbeiderutvikling og lederutvikling

10-faktor medarbeiderundersøkelse

Drangedal kommune bruker 10-FAKTOR-undersøkelsen til KS. Undersøkelsen er et grunnlag for lederutvikling, medarbeider- og organisasjonsutvikling i Drangedal kommune.

Undersøkelsen bygger på forskning om hva som er viktige innsatsfaktorer for å oppnå gode resultater og som er dokumentert viktige og samtidig mulig å utvikle.

Undersøkelsen gjennomføres som hovedregel hvert 2. år, og skal gjennomføres i 2025. Oppfølgingen av undersøkelsen skjer på den enkelte arbeidsplass, der leder, verneombud og tillitsvalgte sammen legger plan for oppfølging av resultater. Før vi gjennomfører undersøkelsen blir det arrangert opplæring i undersøkelsen og de 10 faktorene. Når undersøkelsen er gjennomført vil det bli arrangert workshop med fokus på tiltaksplan for oppfølging av resultatene. Opplæringene er for både ledere, tillitsvalgte og verneombud.

Mål for undersøkelsen for Drangedal kommune er et resultat på landssnittet for kommuner eller bedre. Resultatene blir hentet ut både for Drangedal kommune og snittet for kommunene som har gjennomført undersøkelsen på det tidspunktet våre resultater er klare.

HMS, IA arbeidet og sykefravær

Overordna mål for HMS og IA arbeidet for 2024-2025 er:

Drangedal kommune forebygger sykdom og ulykker, hindrer frafall, og fremmer inkludering, arbeidsglede og trivsel. Drangedal kommune slutter seg til målsettingene i intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv.

Overordna strategi for HMS -og IA-arbeidet er: I Drangedal kommune er HMS og IA arbeidet en integrert del av den daglige driften for å nå målene.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) følger HMS-arbeidet og utviklingen i sykefravær tett. De følger med på utviklingen av arbeidsmiljøet ved å følge opp både sykefraværstatistikken, HMS-avvik og tiltak i hvert AMU møte. AMU har vedtatt en plan for analyse, oppfølging og reduksjon av sykefraværet. Dette arbeidet fortsetter i 2025.

Drangedal kommune er medlem i stiftelsen Vestmar bedriftshelsetjeneste (VBHT), og vi har fokus på å bruke BHT i det forebyggende og helsefremmende arbeidet. Vi utarbeider aktivitetsplaner og periodiske planer for bruk av VBHT, både på overordna nivå i kommunen og for hvert kommunalområde.

Sykefravær

Mål for sykefraværet for 2025 er 7 % (inkludert egenmeldt og legemeldt fravær) eller lavere, det vil si et nærvær på minst 93 %.

Kommunalområdene har disse målsettingene for 2025:

Kunnskap, mangfold og kultur	6,5 %
Helse og velferd	8,5 %
Bygg, eiendom og kommunalteknikk	4,5 %
Kommunedirektørens stab	4,5 %

Kompetanseutvikling og lederutvikling

Det blir hvert år utarbeidet en overordna kompetanseplan for Drangedal kommune med satsningsområder som er felles og som gjennomføres på tvers av kommunalområdene. Planen beskriver hovedsatsningsområder for året. Kommunalområdene lager i tillegg plan for kompetansehevende tiltak innenfor sine fagområder. Vi har i stor grad tatt i bruk digitale løsninger for ulike opplærings og kompetansehevingstiltak, og dette blir videreført for en del aktiviteter. Lederutvikling for 2025 vil ha fokus på lederrollen, omstilling og endringsledelse.

Arbeidet med å sikre likestilling, anti-diskriminering og en høy etisk standard

I følge Kommuneloven §48 (5) skal det redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten. Denne redegjørelsen legges fram i kommunens årsberetning/årsmelding.

Arbeidet med høy etisk standard og betryggende kontroll vil også være satsningsområder for 2025. Vi vil ha fokus på internkontroll i organisasjonen. Alle avdelinger har gjennomført risikoanalyser for områdene de har vurdert til å være de med høyest risiko for feil.

Vi gjennomfører internkontrolluke i november/desember hvert år der kommunedirektøren inviterer til samlinger og opplæring, og avdelingene skal gjennomgå internkontrollen på egen avdeling. Vi har opplæring i vår etiske standard i lederopplæring vi gjennomfører for nye ledere.

Likestilling og anti-diskriminering

I Drangedal Kommune ønsker vi mangfold. I alle stillingsannonse oppfordrer vi alle kvalifiserte til å søke ledige stillinger hos oss uavhengig av kjønn, alder, funksjonshemming eller etnisk tilhørighet. Ved utlysning av stillinger hvor ett kjønn er underrepresentert, skal søkere fra det underrepresenterte kjønn spesielt oppfordres til å søke. Søkere fra det underrepresenterte kjønn skal prioriteres ved ansettelser dersom søkerens kvalifikasjoner er like. I våre lønnspolitiske retningslinjer blir det lagt vekt på likebehandling mellom kvinner og menn i lønsspørsmål. Vår målsetting er lik lønn for kvinner og menn justert for stillingsgruppe/stillingskode.

Drangedal kommunes virksomhet skal preges av mangfold og likeverd. Vårt IA-arbeid skal blant annet bidra til å hindre utstøting fra arbeidslivet, tilrettelegge for rekruttering av utsatte grupper som har vansker med å få arbeid, og tilrettelegge for at eldre arbeidstakere blir lengre i arbeidslivet. Vi skal legge til rette for mulighet til å mestre jobben ved tilpassede, planmessige og forberedende tiltak i hele yrkesløpet.

Vi har utarbeidet målsettinger, retningslinjer og tiltak for heltid sammen med tillitsvalgte. I 2024 blir retningslinjene revidert, og det blir gjennomført kartlegging av uønsket deltid. Arbeidsgiver og tillitsvalgte har avtalt oppfølging av arbeidet med heltid i 2025.

2.6 Lønnsvekst

Lønn og sosiale kostnader (pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift) utgjør omlag 60 % av de totale driftskostnadene i kommuner.

Statsbudsjettet forutsetter en lønnsvekst på 4,5 % for 2025, og det er satt av lønnsmidler til forventede lønnsforhøyelser for 2025 på 4,5 % for alle lønnskapitlene med virkningsdato 01.05.25. Dette utgjør totalt 7 886 000 kr, inkludert sosiale kostnader (arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader). Pensjonspremie er lagt inn med 12,0 % for KLP og 9,0 % for SPK for 2025.

3.0 Driftsbudsjett

3.1 Kommunal deflator

	Anslag 2024 i RNB	Anslag 2024 nå	Anslag 2025
Deflator	4,3	4,4	4,1
Årslønssvekst	5,2	5,2	4,5
Prisvekst varer og tjenester	3,0	3,4	3,5
Lønnsandel (pst.)	57,4	57,4	57,4

Tabellen viser anslagene for kommunal deflator for 2025 og 2024 slik de ble presentert i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet.

Kommunal deflator er et veiet gjennomsnitt av lønns -og prisveksten i kommunal sektor. For 2025 bygger beregningen på en forventet lønnsvekst på 4,5 % og en forventet prisvekst på 3,5 %. Vektene er det relative forholdet mellom lønnsutgifter og utgifter til kjøp av varer og tjenester i kommunal sektor, her representert med en lønnsandel på 57,4 %.

Ved å multiplisere deflatoren for 2025 med driftsutgiftene i kommunen i 2024, vil man få et uttrykk for hva dagens drift vil koste i 2025, dersom vi ikke gjør noen endringer i tjenesteproduksjonen, hverken i omfang, kvalitet eller bruk av innsatsfaktorer.

Dersom vi tar utgangspunkt i Drangedal kommunes opprinnelige budsjett for 2024, vil dagens driftsnivå koste $535,419 \times 0,041 = 21,952$ mill. kroner mer i 2025 enn hva det koster i inneværende år.

3.2 Konsekvensjustert budsjett

For å etablere rammer og føringer for budsjettarbeidet kan det være formålstjenlig å ta utgangspunkt i et *konsekvensjustert budsjett*.

Et konsekvensjustert budsjett starter med en grundig analyse av kommunens samlede inntekter, der historiske tall i kombinasjon med tilgjengelig informasjon om økonomisk utvikling, planlagte endringer og kjente risikoelementer danner grunnlag for en inntektsprognose for planperioden. Deretter defineres kravet til lønnsomhet i form av måltall for *netto driftsresultat*.

Med inntektsprognose og resultatkrav på plass, korrigerer vi for avskrivninger og finansposter, og ender opp med en utgiftsramme for de enkelte år i planperioden, med andre ord – hva vi har å drive for.

Neste steg i prosessen er å se på hvordan den tilgjengelige utgiftsrammen «matcher» utgiftene relatert til dagens drift – videreført uten endringer i ressursbruk, kvalitet eller omfang. Dette

skjer ved at dagens driftsutgifter korrigeres for forventet utgiftsvekst ved hjelp av *kommunal deflator*, som vi nettopp har sett er et veiet gjennomsnitt av forventet lønns- og prisvekst i kommunal sektor.

Et konsekvensjustert budsjett for Drangedal kommune for perioden 2024-27 er vist sammen med hovedoversiktene. Vi gjør oppmerksom på at dette ble utarbeidet før selve budsjettarbeidet startet, og at mange av tallene og forutsetningene er blitt endret siden da. Blant annet er statsbudsjettet lagt fram og vi har også oppdatert resultatprognosen og forventet merforbruk i 2024 i forbindelse med 2. tertialrapportering.

3.3 Regjeringens kommuneopplegg for 2025

Regjeringens forslag til statsbudsjett ble lagt fram 7. oktober. I kommuneopplegget anslås realveksten i *frie inntekter* for kommunene til 5,15 mrd. kr, som tilsvarer 1,2 % vekst. Veksten er 150 mill. kr høyere enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen i mai. Samtidig er anslaget for merutgifter til pensjonskostnader som finansieres med frie inntekter, om lag 650 mill. kr lavere. Til sammen gir dette kommunene et handlingsrom som er 0,8 mrd. kr høyere enn det som ble lagt til grunn i kommuneproposisjonen.

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter for 2025 er det lagt til grunn en kostnadsvekst (deflator) på 4,1 %, fordelt med 4,5 % som årslønnsvekst og 3,5 % som prisvekst. I realveksten ligger det også inne 1,7 mrd. kr til omleggingen av inntektssystemet, 250 mill. kr til bemanning i barnehager og 150 mill. kr til psykisk helse.

Realveksten på 1,2 % er regnet fra inntektsnivået i 2024 slik det ble anslått etter behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett. Når veksten regnes fra anslag på regnskap for 2024, blir inntektsveksten høyere, siden den da regnes fra et nedjustert nivå sammenlignet med nivået i revidert nasjonalbudsjett 2024. Nedjusteringen for i år har sammenheng med redusert skatteinntektsanslag for kommunene med 2,0 mrd. kr. Skatteveksten for i år er nå anslått til 3,8 % nominelt for kommunene. På kostnadssiden bør også merkes at deflatoren for inneværende år er justert opp fra 4,3 prosent i RNB til 4,4 prosent.

Regjeringen foreslår at den kommunale skattøren for personlige skattytere for 2025 settes opp med 1,8 prosentpoeng. Denne betydelige økningen har sammenheng med at eierinntekter tas ut av skattegrunnlaget for kommunene, og at den kommunale formuesskattesatsen reduseres med en fjerdedel. I tillegg ligger det til grunn et makroøkonomisk styringsmål om at skatteinntektsandelen (inkl. eiendomsskatt) fortsatt skal utgjøre rundt 40 pst. av de samlede inntektene.

Ordinær skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt for 2025 anslås å bli 7,5 % høyere for kommunene samlet, sammenlignet med det sist justerte nivåanslaget for i år. Rammetilskuddet for kommunene foreslås økt med 4,0 %. Sum frie inntekter anslås etter dette å øke med 5,8 % nominelt, tilsvarende en realvekst på 1,7 %.

Kommunedirektørens har i sitt opprinnelige budsjettforslag (før nysaldering og fordeling av ytterligere 5,0 mill. kr. til kommunesektoren) satt de frie inntektene for 2025 (ordinær skatt og rammetilskudd) til **349,345 mill. kr**, som er 2,236 mill. kr lavere enn i beregningene fra KDD.

Kommunedirektøren legger videre per nå til grunn **325,571 mill. kr** som frie inntekter i inneværende år. Korrigerer vi med 2,698 mill. kr, som er summen av såkalte oppgaveendringer i kommuneopplegget, gir dette en nominell vekst i frie inntekter på 21,076 mill. kr eller 6,4 %.

Kommunedirektøren har for de øvrige årene i planperioden (2026-28) budsjettet med en årlig realvekst over kommuneopplegget på 3,0 mrd. kr eller 0,7% (dvs. noe utover demografikostnadene i makro), og forutsatt den samme relative veksten på skatt og rammeoverføringer.

Regjeringen har i forbindelse med nysaldering av budsjettet (Tillegg 1 til statsbudsjettet 2025) foreslått en økning av overføringene til kommunesektoren med 5,0 mrd. kroner. Etter fradrag av 0,7 mrd. som går til fylkeskommunene, forutsettes 4,3 mrd. fordelt på kommunene etter innbyggertall. Drangedal kommunens andel beløper seg til 3,278 mill. kroner og medfører at den nominelle veksten i frie inntekter øker til 7,2%.

Oppsummert for årene i økonomiplanperioden opererer vi etter dette med følgende anslag for frie inntekter for Drangedal kommune (i 1000 2025-kr):

	2024	2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd (fast del)	178 104	191 127	193 945	194 442	193 675
Skatt	113 184	129 651	131 633	131 107	130 781
Inntektsutjevning	37 487	31 844	31 443	31 311	31 226
Sum frie inntekter	328 775	352 622	357 021	356 860	355 682
%-endring		7,2	1,2	0,0	-0,3

Oppgaveendringene over rammetilskuddet fra 2024 til 2025 omfatter følgende innlemminger, korreksjoner og regelendringer:

	I makro	Drangedal
Samlet korreksjon (1000 2024-kr)	3 125 878	2 698
Elever statlige og private skoler	-125 599	-102
Grensejustering	0	0
Gratis timer SFO	1 068 188	870
Gevinstuttak ny prøve-/eksamensløsning	-5 400	-4
Overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem	8 198	7
Økt minsteytelse kvalifiseringsstønad	16 500	10
Økte utgifter til sosialhjelp	30 000	19
Ny opplæringslov	58 309	47
Pensjon for fosterforeldre	60 999	54
Voksen vaksinasjons-program	190 490	180
Redusert makspris barnehage	1 543 400	987
Nominell videreføring makspris barnehage	166 734	107
Endring i tabell C-saker knyttet til barnehage	68 390	494
Teknisk korreksjon makspris barnehage	45 669	29

3.4 Budsjettrammer per sektor /budsjettområde

SUM	DRANGEDAL KOMMUNE	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
100	KOMMUNEDIREKTØRENS STAB	33 136 139	34 494 721	31 539 095	-1 597 044	-2 955 626
200	KUNNSKAP, MANGFOLD OG KULTUR	121 852 560	126 848 515	117 434 127	-4 418 433	-9 414 388
300	HELSE OG VELFERD	157 744 260	164 211 774	167 595 788	9 851 528	3 384 013
400	BYGG, EIENDOM OG KOMM TEKNIKK	10 321 959	10 745 159	9 338 527	-983 432	-1 406 632
099	FINANSIERING	-340 434 257	-354 392 062	-358 668 460	-18 234 203	-4 276 398
101	POLITIKK	3 683 254	3 834 267	3 954 966	271 712	120 699
102	FELLESUTGIFTER	13 696 086	14 257 625	28 805 957	15 109 871	14 548 332
SUM		0	0	0	0	0

Tabellen viser sektor-vise budsjettrammer for 2024 og 2025. Første kolonne viser budsjettrammer for 2024 i nominelle kroner. I kolonne 2 er disse oppjustert med deflator for 2025. På denne måten kan vi beregne endringene i 2025 både i nominelle og reelle kroner.

Dersom vi ser på de store sektorene, ser vi at sektor Kunnskap, mangfold og kultur har en nominell *budsjettreduksjon* på 4,418 mill. kroner, mens den reelle budsjettreduksjonen (hensyntatt deflator) er på hele 9,414 mill. kroner. For helse og velferd er den nominelle *veksten* på 9,581 mill. kroner, mens reell vekst er på 3,384 mill. kroner.

Det skal dog bemerkes at det fra 2024 er foretatt en endring av prinsipp for amortisering av premieavvik på pensjoner. Prinsippendringen, som innebærer en økning av amortiseringstiden fra ett til syv år, gir for budsjettåret 2024 kommunen en utgiftsreduksjon på 21,8 mill. kroner. Prinsippendringen gir ikke reduserte pensjonsutgifter over tid, men bidrar til å jevne disse ut over en 7 års periode slik at man unngår for store svingninger.

Vedtaket om prinsippendring kom imidlertid så sent i 2023 at man ikke rakk å fordele utgiftsreduksjonen ut på sektorene og videre på ansvarsnivå. I stedet ble det lagt en negativ utgift (inntekt) tilsvarende gevinsten på fellesområdet. Konsekvensen av dette er at pensjonsutgiftene på sektornivå for overgangsåret 2024 er budsjettet ut fra ett års amortisering, mens det på fellesområdet ligger en inntektspost som kompenserer for prinsippendringen. Samlet pensjonsutgift blir dermed korrekt, mens pensjonsutgiftene på enhetene og dermed sammenligningsgrunnlagene for 2025-budjettet, blir for høye.

På denne bakgrunn kan det se ut som om budsjettkuttene på enhetene er større enn de reelt sett er, og at veksten i fellesutgifter (som nå er tilbake på et «normalt» nivå) har eskalert.

3.5 Saldering av budsjett og økonomiplan

Budjettet for 2025 er gjort opp med et netto driftsresultat på minus 4,15 mill. kroner og er deretter saldert i balanse gjennom bruk av disposisjonsfond. At bruken av disposisjonsfond er større enn det negative årsresultatet, skyldes at det også er overført midler til investering, og at avsetningen til bundne driftsfond er større enn bruken av bundne fondsmidler (selvkost).

For å oppnå budsjettbalanse har kommunedirektøren funnet det nødvendig å foreslå følgende kutt og disposisjoner:

Kutt /disposisjoner - Sektor 100 /fellesområdet

Økt rammetilskudd	3 278 000
Oppjustert skattesats for eiendomsskatt næring	700 808
Utgiftsreduksjon oppfølging av startlån	245 000
Midlertidig stans i tilskudd til Drangedal Næringsfond	500 000
Avvikling av tilskudd til grendelag	572 000
Avvikling av tilskudd til Visit Telemark	350 000
Overføring av lokal strøm støtte til Drangedal Kraft	25 000
Reduksjon i velferdsmidler	200 000
Reduksjon i sosialhjelpsutgifter NAV	1 000 000
Bortfall av partistøtte	150 000
Rammekutt sektor 100	750 000
Bruk av disp fond (endelig saldering)	19 192
Sum sektor 100 /fellesområdet	7 790 000

Kutt /disposisjoner - Sektor 200

Reduksjon i tilskudd til Drangedal bygdetun	300 000
Reduksjon i tilskudd til idrettsarbeid (løypekjøring)	140 000
Redusert tilskudd til lag og foreninger	150 000
Bruk av disp fond (mellomfinans strukturendring)	6 000 000
Rammekutt sektor 200	2 000 000
Sum sektor 200	8 590 000

Kutt /disposisjoner - Sektor 300

Rammekutt sektor 300	5 000 000
Sum sektor 300	5 000 000

Samlede innsparingstiltak

Samlede innsparingstiltak /disposisjoner	23 230 000
Herav rammekutt	8 500 000

Rammekuttene er foreslått som varige nedtrekk av årlige utgiftsrammer og er innarbeidet i de obligatoriske budsjettoppstillingene. Rammekuttene er spesifisert /fordelt på de enkelte sektorer /budsjettområder.

Rammekuttene forutsettes konkretisert /omdannet til konkrete budsjettreduksjoner /tiltak innen utgangen av april 2025. Resultatet av arbeidet med konkretisering av rammekuttene skal rapporteres i 1. tertialrapport og budsjettreguleres i påfølgende budsjettreguleringssak.

Det vil i tillegg til disse kuttene bli startet et arbeid for å vurdere den samlede skole- og barnehagestrukturen i Drangedal kommune (se egen sak). Netto innsparing på dette området er foreløpig estimert til 6,0 mill. kroner, men forventes ikke å kunne få noen effekt før fra 2026. I påvente av dette, er det lagt opp til bruk av et tilsvarende beløp fra disposisjonsfond i 2025.

Når det gjelder økonomiplanen framgår det av de obligatoriske budsjettoversiktene at 2026 er gjort opp i pluss med netto driftsresultat på 4,731 mill. kroner. Det samme gjelder 2027 som er gjort opp med et netto driftsresultat på 2,964 mill. kroner. Begge år kan det avsettes beløp til disposisjonsfond som er noe større enn årets resultat. Årsaken er at det brukes mer enn det avsettes til bundne driftsfond (selvkost).

I 2027 er netto driftsresultat igjen negativt, med 3,855 mill. kroner, og budsjettet må salderes med bruk av disposisjonsfond.

Disposisjonsfondet er å betrakte som kommunenes sparekapital, og kan benyttes til engangstiltak (uforutsette eller planlagte) og som buffer for å kunne håndtere problemer forbundet med å saldere årsregnskap og budsjetter. Brukes disposisjonsfondet i ordinær drift, for å saldere mer eller mindre «permanente» underskudd i budsjettet, vil dette raskt brukes opp, og kommune vil stå uten reserver til å håndtere framtidige utfordringer.

Bruken av disposisjonsfond for å skape budsjettbalanse i 2025 og 2028 bør betraktes som en midlertidig løsning, hvor vi «kjøper» oss tid til å arbeide med utgiftsreducerende tiltak.

3.6 Styringsregler vedtatt av kommunestyret

I kommunens økonomireglement, som ble vedtatt i 10. juni 2021, er det nedfelt **prinsipper for økonomistyring** som tidligere var en del av det årlig budsjettvedtaket. Det foreliggende budsjettforslaget er, så langt det har vært mulig, utarbeidet i samsvar med disse.

Videre følger budsjettpremissene for 2024 av oversikten for hvert enkelt kommunalområde under overskriftene

- Status og utfordringer
- Strategi og delmål
- Handlingsplan

3.7 Finansielle måltall

Kommunestyret har vedtatt 4 finansielle måltall:

1. Netto driftsresultat:	0,0–1,0 % av driftsinntektene
2. Total gjeld:	maksimalt 130 % av driftsinntektene
3. Renteekspontert gjeld:	maksimalt 80 % av driftsinntektene
4. Disposisjonsfond:	minimum 5 % av driftsinntektene

Driftsinntektene i budsjettåret og i økonomiplanperioden ligger relativt stabilt på omkring 565 mill. faste 2025 kroner. Etterlevelse av handlingsregel nr. 1 skulle dermed tilsi et netto

driftsresultat i området 0 – 5,65 mill. kroner. Bare to av årene i økonomiplanperioden (2026 og 2027) innfrir dette kravet.

Teknisk beregningsutvalg (TBU) har for øvrig definert 1,75 % som et minimumskrav for å kunne opprettholde en bærekraftig kommuneøkonomi. I vårt tilfelle skulle dette tilsi et netto driftsresultat i størrelsesorden 10 mill. kroner.

Det må videre bemerkes at kombinasjonen av lavt resultatkrav og 100 % lånefinansiering av investeringer gjør kommunen sårbar overfor endringer i rammebetingelsene og bidrar til å redusere kommunens handlingsrom.

Drangedal kommunes samlede gjeld utgjorde 673 mill. kroner ved inngangen til 2024. Dette tilsvarer 123 % av driftsinntektene og ligger således innenfor måltallet på 130% i handlingsregel nr. 2. Med stabile driftsinntekter i økonomiplanperioden på 565 mill. kroner brytes handlingsregelen med 10 prosentpoeng (140%) allerede ved utgangen av 2024 og med 30 prosentpoeng (160%) ved utgangen av 2028. Nivået er høyt (om ikke foruroligende), men øker kommunens sårbarhet ift. mulige renteøkninger.

Når det gjelder renteesponert gjeld hvor måltallet (maksimalnivået) er 80%, vil man være innenfor fram til utgangen av 2026, og marginalt i brudd med hhv. 88 og 84% i 2027 og 2028.

Bokførte midler på disposisjonsfond utgjorde 52,8 mill. (9,9%) ved utgangen av 2023. Ut fra budsjettert bruk og foreliggende resultatprognose for 2024, forventes imidlertid disposisjonsfondet å bli redusert til 34,3 mill. (6,5%) ved utgangen av inneværende år.

Bruk av 6,6 mill. fra disposisjonsfond i 2025 bringer oss marginalt i brudd (4,9 %) ved utgangen av 2025, før overskuddet i 2026 igjen vipper oss over minimumsgrensen til 5,87%.

Overskuddet i 2027 gir et ytterligere løft, før underskuddet i 2028 tar oss ned igjen på 6,1 % ved utgangen av økonomiplanperioden.

4.0 Driftsbudsjett for sektorene

4.1 Sektor 099 Finansiering

Tabellen nedenfor viser sektorens netto inntekter /finansiering i 2024 og 2025.

099	FINANSIERING	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
1601	Skatter	-116 723 000	-121 508 643	-129 651 000	-12 928 000	-8 142 357
1602	Eiendomsskatt	-17 450 000	-18 165 450	-18 435 000	-985 000	-269 550
1603	Salgs- og skjenkeavgifter	-95 000	-98 895	-100 000	-5 000	-1 105
1604	Eiendomsinformasjon	-65 000	-67 665	-40 000	25 000	27 665
1641	Rammetilskudd (med innt utjevn)	-211 504 000	-220 175 664	-222 972 000	-11 468 000	-2 796 336
1646	Andre kompensasjonstiltak	-500 000	-520 500	-675 000	-175 000	-154 500
1647	Komp. tiltak Husbanken	-2 000 000	-2 082 000	-2 080 000	-80 000	2 000
1661	Avskrivninger	0	0	0	0	0
1671	Renter	24 261 000	25 255 701	28 193 000	3 932 000	2 937 299
1672	Avdrag	28 178 000	29 333 298	27 362 000	-816 000	-1 971 298
1673	Aksjer/andeler	-44 041 471	-45 847 171	-40 461 268	3 580 203	5 385 903
1682	Finansiering /fondsdisp	905 214	942 328	1 080 808	175 594	138 480
16832	Kraftfondet	-1 400 000	-1 457 400	-890 000	510 000	567 400
SUM		-340 434 257	-354 392 062	-358 668 460	-18 234 203	-4 276 398

Nominell endring er utgjør 18,234 mill. (5,4%). Etter fradrag av årets deflator på 4,1% gir dette en realvekst (reell endring) på 4,276 mill. (1,3%).

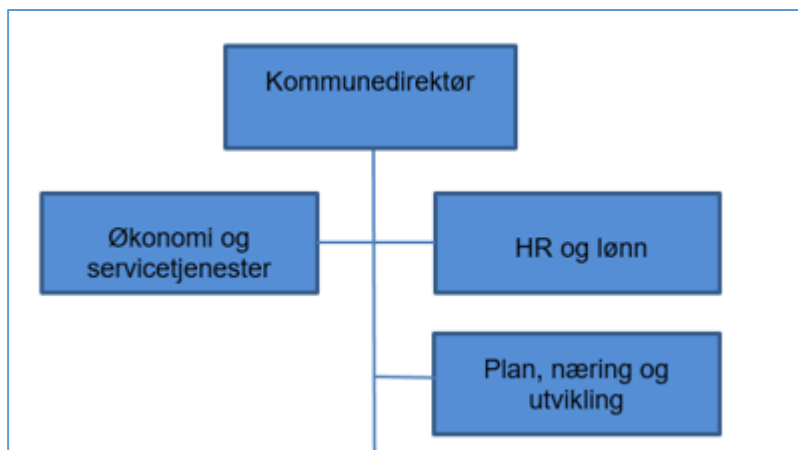
Frie inntekter øker med hele 7,4 % etter en skattevekst på 12,928 mill. og en vekst i rammetilskuddet på 11,468 mill.

4.2 Sektor 100 Kommunedirektørens stab

Tabellen viser sektorens nettoutgifter i 2024 og 2025.

100	KOMMUNEDIREKTØRENS STAB	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
1121	Kommunedirektørens kontor	2 637 835	2 745 986	2 472 632	-165 203	-273 354
1122	Økonomiavdeling /kommunekasse	5 926 705	6 169 700	5 138 378	-788 327	-1 031 322
1126	Samfunn og strategiutvikling	2 383 853	2 481 591	3 040 709	656 856	559 118
14111	Landbruk og næring	1 823 540	1 898 305	1 661 067	-162 473	-237 238
14201	Veterinærtjeneste	0	0	600 000	600 000	600 000
14231	Næring	683 297	711 312	1 466 133	782 836	754 821
14232	DRIV	1 095 775	1 140 702	-273	-1 096 048	-1 140 975
14421	Viltfond	0	0	0	0	0
15131	Byggesaksavdeling	498 012	518 430	-542 690	-1 040 702	-1 061 120
15152	Kommunplan	1 190 000	1 238 790	618 000	-572 000	-620 790
1520	Boliger til utleie	-1 300 282	-1 353 594	-1 150 546	149 736	203 048
1540	Beredskap	130 000	135 330	95 000	-35 000	-40 330
15411	Miljøtiltak	100 000	104 100	70 000	-30 000	-34 100
15441	Grendeutviklingsmidler	543 000	565 263	0	-543 000	-565 263
1910	Post /arkiv	3 121 132	3 249 098	1 650 429	-1 470 703	-1 598 669
1911	HR og lønn	3 678 210	3 829 017	3 758 916	80 706	-70 101
1913	IKT	9 965 063	10 373 630	10 817 456	852 393	443 826
1916	Servicekontor	0	0	1 702 884	1 702 884	1 702 884
19995	Rammekutt sektor 100	0	0	-750 000	-750 000	-750 000
19997	Korreksjon lønnsgrunnlag sektor 100	0	0	334 000	334 000	334 000
19999	Reservert lønn sektor 100	660 000	687 060	557 000	-103 000	-130 060
SUM		33 136 139	34 494 721	31 539 095	-1 597 044	-2 955 626

Beskrivelse av sektoren

Fagområder

Økonomiavdelingen

- Økonomi og regnskap
- Post- og arkivtjenester
- Lokal IT medarbeider (faglig underlagt IT Grenland).

HR og lønn

- Personalforvaltning/HR, organisasjonsutvikling m.m. jfr kap 2
- Lønn m.m.
-

Plan, næring og utvikling

- Samfunns- og næringsutvikling
- Landbruk, miljø og utmarksforvaltning
- Planlegging og byggesaksbehandling
- Servicekontor

Servicekontoret er i løpet av 2024 flytta fra Økonomi og servicetjenester til avdeling Plan, næring og utvikling. Dette for å samordne informasjonsarbeidet med plan og utviklingsarbeidet. Vår lokal IT medarbeider er flyttet fra Kommunedirektøren til Økonomiavdelinga. Avdelingen har også redusert med et årsverk knyttet til en midlertidig stilling. I forbindelse med naturlig avgang i staben på Servicekontoret er det rekruttert en ny informasjonsmedarbeider. Siktemålet med begge disse grepene er å styrke vårt informasjonsarbeid ut mot innbyggere og næringsliv. Plan, næring og utvikling har redusert med en halv stilling knyttet til prosjektoppfølgning.

I tillegg kommer arbeidet med politisk sekretariat og samfunnssikkerhet og beredskap som sorterer direkte under kommunedirektøren.

Stillinger

Stillingsbudsjett	Budsjett 2025
HR og lønn	3,5
Økonomiavdelinga (inkl. arkiv og IKT).	8,1
Kommunedirektør og beredskap	2,2
Næring/Driv	1
Plan, næring og utvikling med servicekontor	7,8
Sum sektor 100	22,6

Status og utfordringer overordna

Kommunedirektørens stab omfatter i all hovedsak de felles administrative støttefunksjoner for den kommunale virksomheten i tillegg til avdeling for plan, næring og utvikling.

Dette er ikke direkte innbyggerrett tjenester, men personalet løser likevel mange virksomhetskritiske tjenester. Vi kan derfor trygt si at for at disse primærtjenestene skal fungere så trenger vi en sentral administrasjon som legger til rette for at tjenesten skal kunne fungere effektivt.

Med stadig skjerpede krav gjennom lover og forskrifter og en økt tilsynsaktivitet både fra statlige kontrollorganer og våre egne kontrollorganer, er det svært krevende å tilfredsstille alle disse krav og samtidig redusere ressursbruken. Uten en betydelig forenkling i regelverket eller bortfall av sentrale oppgaver og/eller omfattende forenkling gjennom digitalisering anses dette ikke som realistisk.

Vi varslet i budsjettdokumentet for 2024 at vår leverandør av vårt sentrale system for økonomi og lønn, Agresso ikke lenger ville støtte vårt system etter 31.12.24. På denne bakgrunn er det i løpet av året gjennomført en anskaffelsesprosess som har resultert i at vi i løpet av 2025 vil gå over til Visma som leverandør av lønns- og økonomisystem. Dette vil være en krevende overgang som vil berøre hele organisasjonen, men vi vil både få lavere årlige driftsutgifter samtidig som vi forventer at mange arbeidsprosesser vil bli forenklet. Særlig store forventninger har vi til at vi vil effektivisere selve budsjettprosessen slik at vi kan bruke mindre tid på datafangst og mer tid til å jobbe med gode endringsforslag.

Budsjettmessige endringer

Som følge av det krevende arbeidet med å få på plass et budsjett i balanse foreslår kommunedirektøren et rammekutt på 0,75 mill. kr samlet på sektor Kommunedirektørens stab og Fellestjenester, sektor 100, 101 og 102. Administrasjonens oppfølging av dette rapporteres i forbindelse med første tertialrapport i 2025. Utover dette er det også foretatt ytterligere innsparinger slik det framgår av tabellen nedenfor.

Beskrivelse	Innsparing	Øvrige merknader
Rammekutt	1 000 000	Fordeles administrativt og rapporteres 1.tertial 2025
Tjenestekjøp til adm. av Startlån	250 000	Halvårseffekt i 2025. Ses i sammenheng med organisering av boligforvaltning.
Grendekretsmidler	572 000	Grendene må ta ansvar for aktivitet uten støtte
Velferdsmidler ansatte	200 000	Redusert mulighet til fellesarrangement
Visit Telemark	350 000	Næringslivet lokalt må stå for egen markedsføring.
Drangedal Næringsfond	500 000	Gjelder 2025 og 2026
Tilskudd sommerjobb for ungdom	100 000	Ordningen avvikles. NAV har lignende ordning.
NAV - økonomisk sosialhjelp	1 000 000	Kvalitetsutvikling som oppfølging av virksomhetsgjennomgang av tjenesten.
Støtte til politiske partier	150 000	Ingen støtte til politiske partier
SUM innsparing i 2025	4 122 000	
Tillegg i budsjettet	600 000	Oppfyllelse av lovkrav veterinærtjeneste

Tabellen viser innsparingstiltak på sektor 100, 101, og 102

Kommunen kjøper oppfølging en tjeneste knyttet til oppfølging av Startlån fra Drangedal Sparebank. Vi ønsker å ta dette inn i egen organisasjon og si opp avtalen med banken. Dette sees i sammenheng med organisering av boligforvaltningen.

Med de trange rammer som gjelder for årene fremover er det ingen lovpålagt tjeneste å gi tilskudd til grendene. Grendelaga må derfor ta fullt ansvar for egen aktivitet fremover. Velferdsmidlene til de ansatte er redusert med 200 000 til kr 190 000. Det foreslås også at Drangedal Næringsfond må redusere sin aktivitet i 2025 og 2026 ved at fondet ikke får tilført midler fra kommunen. Gjennom Driv prosjektet er det god tilgang til midler til næringsutvikling og konsekvensen av dette bør derfor være marginal. Tilskuddet til sommerjobb for ungdom er ingen lovpålagt ordning og den foreslås derfor avviklet. Målet med utviklingsarbeidet som skjer i NAV er å gi grunnlag for en mer målrettet tjeneste som kan evne å tilby annen støtte (kompetanseheving, arbeidstrening eller andre statlige ytelser) slik at behovet for økonomisk sosialhjelp reduseres.

Til slutt, sett i lys av den krevende økonomiske situasjonen, foreslår kommunedirektøren å ta bort partistøtten på kr 150 000 som ble innført i 2024.

For å ivareta lovkravet om å organisere veterinærtjeneste for bøndene er denne posten styrka med 0,6 mill. kr i 2025.

4.2.1 Økonomiavdelingen

Status og utfordringer

Økonomiavdelingen er igjen tilbake i en situasjon med knapp bemanning som følge av sykefravær og avvikling en midlertidig stilling. I tillegg har mer enn 50% av bemanningen vært skiftet ut i løpet av det siste året, og det arbeides aktivt med å bygge ny kompetanse.

Arkivtjenesten har også vært gjennom et krevende år med endelig avvikling av sak-/arkivsystemet P-360 og rekruttering /utskifting av den ene (av to) medarbeidere.

Nytt av året er at den lokale IKT-funksjonen også er blitt en del av økonomiavdelingen.

I tillegg til dette er vi i gang med bytte av økonomi- og personalsystem (ERP-system). Det er etter gjennomført en anbudskonkurranse inngått avtale med Visma om levering av disse tjenestene som vil være operative fra april 2025. Visma avløser Agresso som gjennom en årrekke har vært kommunens økonomi- og personalsystem.

Det er en målsetting for økonomiavdelingen å få til et bedre samspill med resten av organisasjonen og å bedre dialogen ut mot innbyggerne. Dette handler både om tilgjengelig teknologi og informasjonsflyt internt i organisasjonen. Ved inngangen til 2025 har vi klare forventninger om at skifte av ERP-system vil innebære et betydelig skritt fremover på begge disse områdene.

Budsjettmessige endringer

Utover en planlagt overtakelse av oppfølgingen av løpende startlån som per i dag kjøpes eksternt, er det ikke foretatt vesentlige budsjettmessige endringer i økonomiavdelingen. Øvrige budsjettposter reflekterer derfor i det alt vesentlige en videreføring av driften i 2024. Overtakelse oppfølgingsfunksjonen av startlån forventes å gi en halvårseffekt på 0,245 mill. i 2025 og fullt års effekt fra 2026.

Det samme gjelder for arkiv og IKT-avdeling. For IKT-avdelingen er det imidlertid forventet at bytte av ERP-systemet på sikt vil kunne bidra til en utgiftsreduksjon på om lag 0,5 mill. kr.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	Bærekrafts-mål
1.	Gode arkivtjenester i samsvar med gjeldene regelverk	Videreutvikle organisasjonen sin kompetanse på Websak+	Færre henvendelser til arkivet om bistand.	8,9,12
		Oppdatere arkivplan jfr. nytt sak-/arkivsystem	Plan oppdatert.	9,12
2.	Effektiv og sikker IKT drift	Fortsette fornyelse av vår IT-infrastruktur. Gjennomgang av organisering, roller og ansvar knyttet til drift av våre IT-systemer.	Færre driftsproblemer med IT-systemene våre. Klar og tydelig ansvarsfordeling mellom ITG og egne systemansvarlige	9,12,17
3.	Anskaffelse av nytt ERP-system for HR og økonomi	Implementere systemet	Systemet operativt innen 01.04.25	9,11,12
		Gjennomføre opplæring	Alle brukere operative i systemet innen 30.06.25	11,12,17

4.2.2 HR og lønn

Status og utfordringer

Avdelingen har ansvar for fagområdene HR, lønn og HMS, og har 3,5 faste årsverk. Avdelingens oppgaver krever god kjennskap til lov og avtaleverk, og det er nødvendig med jevnlig kompetanseutvikling, oppdatering og opplæring. Innen mange av fagområdene vi har ansvar for er det stor iboende risiko for feil. Vi jobber derfor jevnlig med forbedring av rutiner og internkontrollaktiviteter for å redusere risikoen for feil og sikre likebehandling.

Omfanget av oppgaver på avdelingen er normalt svært høy med mange tidsfrister, og særlig gjelder dette lønn og rådgivning i personalsaker. Kravene til bistand, leveranser/rapportering og kompetanse er økende. Oppgavene er spesialiserte, og det er derfor vanskelig å ta inn vikar ved kortere fravær.

Det er behov for å jobbe videre med digitalisering for å effektivisere systemene avdelingen bruker. Digitaliseringsprosjekter som er planlagt for 2025 er implementering av nytt ERP (lønn- og personalsystem) system som innebærer ressursplanlegging og automatisering av prosesser innen økonomi og HR. Vi har ansatt en medarbeider i et 100% vikariat for fast ansatt som skal arbeide med prosjektet med implementeringen av ERP-system for en periode.

Budsjettmessige endringer fra 2024-2025

Det er kun planlagt mindre justeringer av budsjett fra 2024 til 2025. Midlertidig stilling i vikariat som skal arbeide med prosjektet implementering av lønn/HR i nytt ERP-system dekkes av investeringsmidler.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	Bærekrafts-mål
1.	Godt omdømme gjennom god personalpolitikk	Lederopplæring/lederutvikling	Oppnå målsettinger for gjennomført lederutvikling	8,16,17
		Gjennomføre opplæring for ledere innen HR og HMS	Alle ledere skal ha gjennomgått grunnopplæring	3,8
		Kompetanseutvikling og støtte til kommunens ledere på HR og HMS -området	Besvare alle henvendelser og spørsmål	3,8
		Opplæring og oppfølging av 10-faktor medarbeiderundersøkelse for ledere, verneombud og tillitsvalgte	Gjennomført opplæring Undersøkelsen følges opp i alle avdelinger	3,8
2.	Digitalisering	Gjennomføre digitaliseringsprosjekter: Nytt ERP system (Enterprise Resource Planning/nytt økonomi og personalsystem) og forsystemer til lønn	Nytt ERP-system er implementert og i bruk Nye/forbedrede systemer er på plass og i bruk.	9

3.	Medarbeiderne opplever trivsel og mestring på arbeidsplassen	Gjennomføre opplæringstiltak for ledere, verneombud og tillitsvalgte innen utvalgte tema	Gjennomført opplæring	3,4,17
		Gjennomføre opplæring for alle ledere, verneombud og tillitsvalgte i 10-faktor medarbeiderundersøkelse	Gjennomføring av 10-faktor Opplæring for ledere, tillitsvalgte og verneombud	3,4,8,17
4.	God dialog med tillitsvalgte og vernetjenesten	Gjennomføre samarbeidsmøter på overordna nivå ca. 1 gang per mnd.	Møter gjennomført	8,17
		Utarbeide saker til AMU og ha sykefravær og HMS-avvik som fast sak	Saker behandla i AMU	3,8,17
5.	Iverksette og følge opp HMS arbeidet etter planer vedtatt i AMU	Utarbeide HMS og IA-plan	Oppfølging av tiltaka i planen er gjennomført	3,8,17
		Følge opp plan for arbeid med sykefravær	Tiltaka i planen er gjennomført	3,8
		HMS revisjon på tiltak i HMS planen	Gjennomført revisjon	3,8,17
6.	Rett lønn til rett tid	Gode rutiner og god kommunikasjon med lederne	Årlig gjennomgang av internkontroll lønn er gjennomført	8
	Korrekt regnskapsføring Innrapportering/betaling til offentlige instanser innen gitte frister	Følge oppsatte rutiner	Rapportering gjennomført innen gitte frister	8
7.	Refusjon for sykepenger og foreldrepenger	Få inn refusjonen vi har krav på fra nav	100% refusjon på sendte krav	8

4.2.3 Plan, næring og utvikling

Avdelingen har ansvar for en rekke fagområder; plan- og byggesak, jordbruk, skogbruk, viltforvaltning, klima- og miljø, med mer. Mange av oppgavene krever spesialisert og oppdatert kompetanse. Servicekontoret/informasjonsarbeid ble overført til plan, næring og utvikling i februar 2024. Avdelingen har 7,8 faste årsverk, inkludert 2 stillinger ved servicekontoret.

Status og utfordringer:

Byggesak

I 2024 var det relativt lav aktivitet på byggesaksfeltet, i likhet med i 2023. Byggesaksområdet finansieres etter selvkost-prinsippet. På bakgrunn av reduserte gebyrinntekter ble byggesak redusert fra to til en stilling i siste halvdel av 2023. Driften er ressurseffektiv, men med kun en byggesaksmedarbeider er området svært sårbart ved vakanse. Det er for tiden ikke kapasitet til å føre tilsyn på byggesaks- og forurensningsområdet.

Byggesak deltar i innovasjonsprosjektet «Ingen sak med byggesak» i regi av Direktoratet for Byggkvalitet. Prosjektet har som mål å gi bedre og mer effektiv veiledning til innbyggere og utbyggere ved hjelp av kunstig intelligens og maskinlæring.

En lokal forskrift for gebyrer ble utarbeidet og sendt på høring mot slutten av 2024. Gebyrinntektene dekket ikke kommunens utgifter til byggesak og kommunen måtte subsidierte området både i 2023 og 2024. Den nye gebyrforskriften vil bidra til en mer rettferdig og presis gebyrlegging og føre til at kommunens faktiske kostnader på plan- og byggesaksområdet dekkes. Antall byggesaker varierer fra år til år, men det nye gebyrsystemet vil gi en inntektsøkning på om lag 650 000 kroner i 2025 ved samme saksmengde som i 2024.

Plan

I mars fikk vi på plass en ny arealplanlegger og det har vært jobbet godt med planarbeidet i 2024. *Kommunedelplanen for Drangedal sentrum* har vært på høring og offentlig ettersyn og skal opp til ny behandling i kommunestyret i februar. Vi har jobbet for medvirkning i planarbeidet. Det er gjennomført arbeidsverksteder for barn og unge, samt for næringsliv, politikere og andre innbyggere/interessenter.

Områdeplan for Neslandsvatn har vært på høring og skal til politisk behandling i første kvartal 2025.

Arbeidet med *reguleringsplan for Doktormyra* startet opp på våren 2024 og vil bli slutført i første halvdel av 2025.

Ny *kommunal planstrategi (2024–2028)* med tilhørende kunnskapsgrunnlag ble vedtatt av kommunestyret i oktober 2024, sammen med planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste styringsdokument. Planen skal beskrive utfordringer og muligheter og mål for langsiktig utvikling av Drangedalsamfunnet. Videre skal planen inneholde en handlingsdel som konkretiserer hvordan prioriteringene skal følges opp, samt en overordnet arealstrategi. Gjeldende samfunnsdel er fra 2019. I kommunestyremøtet i oktober ble det vedtatt å revidere denne. Et slikt revisjonsarbeid er en omfattende og ressurskrevende prosess og det vil bli et viktig fokus i 2025. Det vil bli lagt opp til politisk medvirkning i prosessen.

Kommuneplanens arealdel ble sist revidert i 2016. Kommunestyret besluttet om arealplanen skal revideres etter at ny samfunnsdel er vedtatt.

Kommunens *øvrige planbehov* skal vurderes i forbindelse med budsjettbehandlingen for å sikre en god kobling mellom prioriterte satsingsområder og kommunebudsjettet.

Drangedal kommune vil øke oppmerksomheten på miljø og bærekraft i årene som kommer.

Vi har fått prosjektmidler til «*planvask*» fra Miljødirektoratet og skal gjennomgå gamle arealplaner for å vurdere hvorvidt de ivaretar naturmangfold og klimatilpasning.

I første halvår av 2025 skal vi utarbeide en ny klima- og energiplan samt et *klimaregnskap* for kommunen.

Budsjettet for kommuneplan blir i 2024 redusert fra 1 190 000 kroner til 618 000 kroner i 2025, en reduksjon på 572 000 kroner. Reduksjonen skyldes kutt i ulike posteringer samt økte gebyrinntekter som følge av en mer presis gebyrforskrift.

Stedsutvikling

Drangedal kommune har over mange år hatt høy aktivitet innen stedsutvikling. I 2024 åpnet kommunen for eksempel en universelt utformet gang- og sykkelvei langs den nedlagte jernbanetraséen fra Neslandsvatn til Merkebekk. Mange områder er definert som statlig sikra

friluftsområder og Skjeggfoss i Tørdal ble innvilget slik status i 2024. Kapasiteten til å jobbe videre med ulike stedsutviklingsprosjekter er begrenset på grunn av ressurssituasjonen og vi vil måtte dreie tilgjengelige ressurser inn mot realisering av Doktormyra-prosjektet.

Doktormyra- prosjektet

Drangedal står som andre kommuner overfor en stor endring i befolkningssammensetningen. Andelen eldre over 80 år fordobles fram mot 2050, samtidig som det blir færre yngre. Dette er en utvikling som vi må planlegge for. Med Doktormyra-prosjektet ønsker kommunen å skape et attraktivt og levende sentrumsområde for både eldre, unge og barnefamilier. Vi jobber nå med å legge til rette for privat boligbygging, samt å utvikle universelt utformede turstier. Prosjektet er et av kommunens største satsinger gjennom tidene og vil kreve mye ressursinnsats i årene som kommer.

Veterinærvaktordningen

Kommunen er lovpålagt å sikre tilstrekkelig tilgang på dyrehelsepersonell til enhver tid. Drangedal og Kragerø kommuner utgjør et felles veterinærvaktdistrikt, hvor Drangedal har administrasjonsansvar. Over de siste årene har det vært store utfordringer med å rekruttere veterinærer til ordningen og veterinærene krever stadig høyere kompensasjon for sine tjenester. Kommunenes kostnader er ikke fullfinansiert med tilskuddet fra Landbruksdirektoratet på 1 000 000 kroner Drangedal kommune har merutgifter på ca. 500 000 kroner for vaktordningen på kveld, natt og helg i 2025. Kragerø kommune skal refundere halvparten av utgiftene.

Vaktdistriktet må også ha en vaktordning for produksjonsdyr på dagtid. Vi forventer å motta ca. 200 000 kroner i tilskudd til dette fra Statsforvalteren i 2025. Dagvaktordningen koster kommunen 650 000 kroner per år, kun for Drangedal. Det har vært svært vanskelig å få på plass en ordning for Kragerø og foreløpig har vi ikke klart å finne en løsning for denne delen av vaktdistriktet. Veterinærvaktordningen på dagtid gir en netto utgift på 1 150 000 kroner, kun for Drangedal. Det er budsjettert med 600 000 kroner for å dekke opp for manglende statlig finansiering av veterinærvaktordningen i 2025.

Servicekontoret/informasjonsarbeid

I februar 2024 ble Servicekontoret flyttet til avdeling Plan, næring og utvikling. En intern omstrukturering innenfor tildelte økonomiske rammer gjorde det mulig å ansette en informasjonsmedarbeider. Å videreutvikle kommunens hjemmeside, digitalisere tjenester og vurdere nye kommunikasjonsplattformer for å gjøre informasjonen mer tilgjengelig og treffsikker for innbyggerne er blant målsettingene for informasjonsarbeidet i 2025. Kommunens sentralbord er svært gammelt og lite funksjonelt, og det er nødvendig å gå til anskaffelse av et nytt system. Det er foreløpig usikkert hva anskaffelsen vil koste.

Utfordringer

Bemanningen i avdeling plan, næring og utvikling har blitt redusert over de to siste årene og det blir nødvendig å prioritere oppgavene nøye. Vi erfarer at det blir mer stadig mer krevende å rekruttere kompetente medarbeider og det er særlig stor konkurranse mellom kommunene om plan- og byggesaksbehandlere. Nye lover og forskrifter og stadig økende forventninger fra statlige myndigheter, særlig på plan, byggesak, klima- og miljøområdet, gjør det nødvendig med kontinuerlig kompetanseheving og faglig oppdatering for medarbeiderne i avdelingen.

Næringsarbeid/omstillingskommune

Drangedal kommune er innvilget omstillingsstatus i perioden 2022 – 2027. Gjennom omstillingsprogrammet DRIV – Drangedal i vekst – har kommunen en ekstraordinær innsats på næringsutvikling. Hovedformålet er å skape/sikre 150 arbeidsplasser og øke utviklingsevnen i næringslivet. Omstillingsprogrammet har egen prosjektleder og en egen handlingsplan med budsjett. Se mer på drangedalivekst.no og kommunens nettsider [Drangedal kommune](https://drangedal.kommune.no)

Det er lagt inn kr 1,17 mill. i egenandel til omstillingsprogrammet DRIV noe som tilsvarer 25 % av budsjetterte driftskostnader til programmet. Dette inkluderer både kostnader til drift av omstillingsstyret og til programleder i 70 % stilling.

Næringsarbeid innebærer å veilede, etablere og medvirke til dialog med næringslivet generelt. Drangedal kommune er del av oppgavefelleskapet i Grenland, hvor næringsssjefskollegiet har månedlige samarbeidsmøter. Drangedal har tilgang på ulike tjenester for næringsdrivende blant annet gjennom inkubatoren/Siva-næringshagene Proventia, som har tilhold på Herøya i Porsgrunn, og Telemarks næringshage, som også har node i Drangedal.

Drangedal kommune er videre del av eierforum i Drangedal næringshage, som med midler fra omstillingsprogrammet Driv i 2023-24 gjennomførte forstudie og forprosjekt for å se på muligheter for videreutvikling.

Drangedal kommune har et næringsfond sammen med Drangedal sparebank. Næringsfondet har som formål å støtte utvikling av lokalt næringsliv gjennom tilskudd og lån. Det er foreslått å pause støtten til næringsfondet i 2025 og 2026.

Budsjettforslag til næring 2025		
Tiltak:	Beløp:	Innsparing
Egenandel DRIV	1 170 000	0
30 % lønn og sosiale kostnader næringsssjef	341 000,-	0
Div. kostnader, annonser, kurs m.m.	50 000,-	0
Grenlandssamarbeidet	90 000,-	0
Visit Telemark	0	350 000
Kommunalt næringsfond	0	500 000
Sommerjobb ungdom	100 000	100 000
Strømaggregat Gryting Gård	0	0
Drangedal næringshage	150 000,-	0
SUM KOSTNAD		
Netto ramme i budsjett 2024	1 901 000	950 000

Gjennom arbeidet med saldering av budsjettet for 2025 har kommunedirektøren foreslått kutt i ikke lovpålagte tjenester. Det har resultert i en samlet innsparing på kr 950 000 på næring. Det gjelder avvikling av medlemskapet i Visit Telemark og tilskuddsordningen til næringsdrivende for å ansette ungdom i sommerjobb. I tillegg er det foreslått ikke å tilføre ny kapital til næringsfondet i 2025 og 2026 – altså mens kommunen har midler til næringsutvikling gjennom DRIV prosjektet.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som legger grunnlag for en tjenesteproduksjon tilpasset demografiutviklingen fram mot 2030				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	FNs bærekraftsmål
1.	Drive plan- og byggesaksforvaltningen innen selvkost	Gjennomføre selvkostberegninger. Tilpasse ressursinnsatsen til inntektsnivået	Netto belastningen på driftsregnskapet	8
2.	Bidra til realisering av en samling av helse- og velferdstjenester på Doktormyra	Utarbeide reguleringsplan for området Bidra med plankompetanse til prosjektet	Ferdigstilt plan Prosjektet er finansiert og klart for igangsetting	3, 8 og 11
Måltrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen				
Samfunnsutvikling, digitalisering og informasjon				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	FNs bærekraftsmål
1.	Oppdaterte planverk som bidrar til en ønsket og planlagt samfunnsutvikling	Revidere kommuneplanens samfunnsdel med overordnet arealstrategi og handlingsdel Gjennomgå øvrige planer/planbehov i forbindelse med budsjettbehandling	Ferdigstilt plan Samfunnsplanen brukes som er et politisk og administrativt styringsverktøy God kobling mellom budsjett og planverk	2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 13, 15
2.	Gode kommunikasjonskanaler til innbyggere, hyttefolk og tilflyttere	Utarbeide kommunikasjonsstrategi med handlingsplan Utvikle kommunens hjemmeside med mer innhold knyttet til samfunn, bosted og næring, for vise bedre fram hva Drangedal har å by på. Vurdere nye kommunikasjonskanaler for å nå bedre ut med informasjon til innbyggere og fritidsinnbyggere.	Ferdigstilt plan Tilbakemeldinger fra brukerne Måling på bruk av hjemmesiden Antall brukere på eventuell ny kanal	3, 9 og 11
3.	Fornye og digitalisere tjenester og tilbud ved servicekontoret	Anskaffe og ta i bruk nytt sentralbordsystem som sikrer god tilgjengelighet og informasjon.	Tilbakemeldinger fra brukere og ansatte	3, 9 og 11

		Etablere Digihjelpen i samarbeid med andre aktører - lavterskel veiledningstilbud for personer med liten eller ingen digital kompetanse.	Antall mennesker som får hjelp
--	--	--	--------------------------------

Aktiv boligpolitikk				
	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	FNs bærekraftsmål
1.	Stimulere privat boligutbygging, spesielt i Krokenområdet	Tilby kommunal vei og VA til private boligfelt. Aktivt samarbeide mellom kommunen og aktuelle utbyggere/grunneiere.	Antall nye boliger Folketallsutviklingen i området	11
2.	Økt boligbygging på kommunale boligfelt	Aktiv markedsføring.	Antall omsatte boligtomter	11
3.	Økt tilbud av leiligheter, både for utleie og selveie, spesielt tilpasset eldre og enslige	Arbeide videre med realisering av leilighets-prosjekt på Doktortunet. Etablere universelt utformet turvei på Doktormyra.	Antall nye leiligheter Folketallsutviklingen	3, 8 og 11

Stedsutvikling				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	FNs bærekraftsmål
1.	Videreutvikle Drangedal sentrum	Slutføre og vedta kommunedelplan for sentrum	Ferdigstilt plan Planen er et effektivt og godt styringsverktøy for videreutvikling av sentrumsområdet, både politisk og administrativt.	2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 13, 15
2.	Videreutvikle Neslandsvatn sentrum	Slutføre og vedta områdereguleringsplanen for Neslandsvatn	Ferdigstilt plan Planen er et effektivt og godt styringsverktøy for videreutvikling av Neslandsvatn, både politisk og administrativt.	3, 4, 8, 9, 11, 13, 15
3.	Videreutvikle tur/sykkelveien på Kragerøbanen	Etablere DBT-overnattingstilbud og dagsturhytte med toalett på Merkebekk (Merkebekkbua). Arbeide videre med restaurering og bruk av Merkebekk Stasjon til allmenne formål.	Registrere antall brukere av tiltaket	3, 8, 9 og 11

		Engasjere næringsliv og lokalsamfunnet i både utvikling/utbygging, ettersyn og vedlikehold av turvei og bygg på Kragerøbanen.	Tilbakemeldinger fra lokalsamfunnet og brukere	
4.	Drangedal Bygdetun som statlig sikret friluftslivsområde eid av kommunen	Gjennomføre kommunestyrets vedtak om etablering av området som statlig sikra friluftsområde med leieavtale på 50 år fra Allstad AS.	Tilbakemeldinger fra brukere og lokalt næringsliv	3 og 11
5.	Etablere statlig sikret friluftslivsområde på Sagodden/Lona, Neslandsvatn	Etablere tursti og broforbindelse med støtte fra Miljødirektoratet, Fylkeskommunen og Spillemidler.	Tilbakemeldinger fra brukere og lokalt næringsliv	3
6.	Bedre trafiksikkerhet, spesielt for myke trafikanter.	Oppdatere og gjennomføre tiltak i trafiksikkerhetsplanen. Oppdatere trafiksikkerhetsplanen og legge til rette for at tiltakene i denne blir gjennomført.	Evaluerer situasjonen og tiltakene regelmessig	3, 4 og 11

Næring og infrastruktur i Drangedal				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	FNs-bærekraftsmål
1.	Økt vekst og utvikling i næringslivet i Drangedal	Handlingsplanen for omstillingsarbeidet følges opp.	-Bidra til å skape/sikre 28 arbeidsplasser i 2024 - Styrke utviklingsevnen i næringslivet	2, 8 og 12
2.	Drangedal skal oppfattes som en næringsvennlig kommune	Gjennomføre forprosjekt i Næringsvennlig kommune-programmet (basert på forstudiet i 2024) i samarbeid med omstillingsprogrammet.	-Det vil bli utformet egne resultatindikatorer i programmet for å måle utviklingen	17
3.	Stimulere til nye bedriftsetableringer i Drangedal	Avklare behov i næringslivet, kartlegge og klargjøre aktuelle næringstomter. Kartlegging av områder/bebyggelse som egner seg for «ombruk», f.eks. bygninger som står tomme eller kan utnyttes på en bedre måte. Tiltaket ses i sammenheng med ny planstrategi, samfunnsdelen med overordnet arealstrategi og målene for omstillingsprogrammet.	Antall nye bedriftsetableringer i kommunen	2, 8, 12, 17 og understøtter 11
4.	Opprettholde og forbedre togtilbudet i kommunen, spesielt for våre skoleelever	Fortløpende følge opp aktuelle kontaktpunkter både innen offentlige myndigheter og operatører på jernbanen.	Evaluerer togtilbudet regelmessig	11 og 12

5.	God standard på fylkesveier i kommunen.	Systematisk og regelmessig kontakt med fylkeskommunen og Statens veivesen. Prioritere ønske om lokale tiltak politisk. Gi høringsuttalelser til fylkesplaner innenfor trafiksikkerhet, ATP og lignende.	Tilbakemelding fra næringsliv, besøkende og fastboende Evaluere situasjonen regelmessig	3, 4, 8, 9, 11 og 12
----	---	---	--	----------------------

Klima og miljø				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	FNs bærekraftsmål
1.	Stimulere og bidra til reduksjon av klimagass, samt økt miljøvennlig klimaomlegging i Drangedal	Utarbeide klima- og energiplan for kommunen Folkevalgte, næringslivet og befolkningen engasjeres i planprosessen	Ferdigstilt plan Måleindikatorer besluttet i klima- og energiplanen	7, 8, 9, 11 og 12
		Lage klimaregnskap for kommunen.	Ferdigstilt klimaregnskap	
2.	Klimatilpasning, utslippsreduksjoner og ivareta naturmangfold	Gjennomføre planvask-prosjekt. Prosjektet innebærer å gjennomgå gamle reguleringsplaner for å vurdere om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturfarer og naturmangfold m.m.	Andel reviderte planer Antall daa reduksjon av utbyggingsreserver	7
3.	Aktiv bruk av skogen som ressurs og klimatiltak	Stimulere til økt hogst-aktivitet, skogsveibygging og skogkultur som sikrer framtidsskogen	Årlig avvirkning Antall meter med nye og opprusted skogsveier Registrert skogkulturaktivitet	7, 8, 9, 11 og 12
		Arbeide for at det offentlige veinettet er tilpasset skogbrukets transportbehov		
		Arbeide for lokal bruk og foredling av tre/tømmer		
4.	Arbeide for videre utvikling av landbruket. Spesielt stimulere til økt produksjon av kortreist mat og økologisk produksjon.	Legge til rette for økt beiting i utmark	- Antall næringsutøvere - Omsetning innen landbruk og landbruksforedling -Andel økologisk produksjon. -Årlige investeringer i segmentet	7, 8, 9, 11 og 12
		Aktivt og godt samarbeide med landbruksnæringa		
		Satse på ytterligere økning av videreforedling av landbruksprodukter lokalt		
5.	Følge opp strategi for fornybar kraftproduksjon i kommunen	Utrede muligheter på grunnlag av vedtatt strategi	Utredninger avsluttet	7,9,13

4.3 Politikk

Tabellen viser sektorens netto driftsutgifter i 2024 og 2025.

101 POLITIKK	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
1111 Ordfører	1 459 672	1 519 519	1 413 282	-46 390	-106 237
1112 Kommunestyret	831 410	865 498	828 046	-3 364	-37 452
1113 Formannskapet	420 740	437 990	437 330	16 590	-660
1114 Hovedutvalgene	219 080	228 062	256 822	37 742	28 760
11141 Kontrollutvalget	313 000	325 833	330 000	17 000	4 167
11142 Eldrerådet	56 650	58 973	53 862	-2 788	-5 111
1115 Andre utvalg	174 522	181 677	225 232	50 710	43 555
1116 Kommune- og stortingsvalg	0	0	350 000	350 000	350 000
1117 Støtte til pol.komm.org	150 000	156 150	0	-150 000	-156 150
1125 Vennskapskommune	25 000	26 025	25 000	0	-1 025
12551 Ungdomsrådet	33 180	34 540	35 392	2 212	852
SUM	3 683 254	3 834 267	3 954 966	271 712	120 699

Beregningsgrunnlaget for godtgjøring til folkevalgte er ordførers lønn, som i henhold til vedtak i kommunestyresak 60/23 er satt til 80 % stortingsrepresentantenes sin lønn.

I forhold til budsjettet for 2024 er det lagt inn kr. 350 000,- i ekstrakostnader i forbindelse med stortingsvalget i 2025. Partistøtten som tidligere har vært budsjettet til kr. 150 000,- er foreslått fjernet for hele økonomiplanperioden.

4.4 Fellesutgifter

Tabellen viser sektorens nettoutgifter i 2024 og 2025

102 FELLESUTGIFTER	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
1143 Kirkegårder	3 005 000	3 128 205	3 128 205	123 205	0
1144 Dr.dal Kirkelig Fellesråd	2 946 000	3 066 786	3 066 786	120 786	0
1151 Diff utgift pensjon	-15 072 682	-15 690 662	-2 473 545	12 599 137	13 217 117
1152 Premieavvik KLP	0	0	0	0	0
13401 NAV - sosialtjenesten	13 860 757	14 429 048	15 854 888	1 994 131	1 425 840
1922 Andre fellesutgifter-staben	1 144 000	1 190 904	1 215 000	71 000	24 096
1925 Personaltiltak	4 724 779	4 918 495	4 729 623	4 843	-188 872
1926 Forsikring	1 468 000	1 528 188	1 638 000	170 000	109 812
1927 Revisjon	972 000	1 011 852	1 012 000	40 000	148
1928 KS-Kontingent	323 231	336 483	295 000	-28 231	-41 483
1930 GKI-Innkjøpsamarbeid	325 000	338 325	340 000	15 000	1 675
SUM	13 696 086	14 257 625	28 805 957	15 109 871	14 548 332

Tabellen viser sektorens nettoutgifter i 2024 og 2025.

Tilskuddene til drift av kirkegårder og til drift av Drangedal kirkelige fellesråd er deflatorjustert i forhold til tilsvarende tilskudd i 2024.

For NAV er sosialhjelpsrammen redusert med 1,0 mill. i forhold til opprinnelig budsjett som var basert på utgiftsprognosen for 2024. Den justerte rammen på 11,0 mill. er likevel 2,2 mill. høyere enn budsjettrammen for 2024.

Endringen i diff. utgift pensjon refererer seg til prinsippendringen for amortisering av premieavvik som det er redegjort for i avsnitt 3.4.

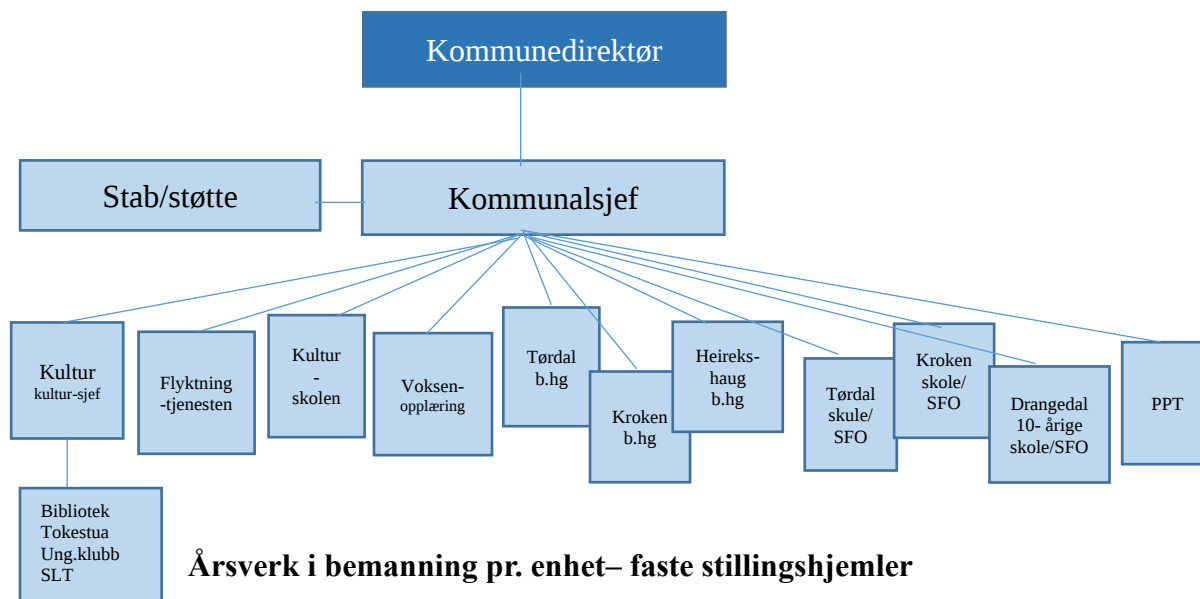
4.5 Sektor 200 Kunnskap, mangfold og kultur

Tabellen nedenfor viser sektorens netto driftsutgifter i 2024 og 2025

200 KUNNSKAP, MANGFOLD OG KULTUR	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
12201 Fellesutgifter grunnskole	4 524 784	4 710 301	4 269 615	-255 169	-440 686
12202 Voksen-/norskoppl -fr.spr	3 638 372	3 787 546	3 070 225	-568 147	-717 321
12205 Diverse prosjekter	0	0	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000
12212 Drangedal Idrettshall	1 092 351	1 137 137	1 125 062	32 711	-12 075
12213 Skoleskyss	2 900 000	3 018 900	3 019 000	119 000	100
12215 Drangedal 10-årige skole	46 474 728	48 380 192	46 215 244	-259 484	-2 164 948
12223 Drangedal 10-årige skole SFO	1 834 660	1 909 881	2 095 713	261 053	185 832
12231 Kroken skole	12 570 854	13 086 259	12 908 983	338 129	-177 276
12232 Skolefrit.ord. Kroken	658 864	685 878	963 989	305 125	278 111
12271 Tørdal Skule	5 551 332	5 778 937	5 603 784	52 452	-175 153
12272 Tørdal SFO	488 425	508 450	283 718	-204 707	-224 732
12281 PP-kontoret	2 637 483	2 745 620	2 569 846	-67 637	-175 774
1240 Fellesutg. - Barnehager	1 022 024	1 063 927	1 328 049	306 025	264 122
1241 Heirekshaug Barnehage	21 668 208	22 556 605	21 536 805	-131 403	-1 019 800
1242 Kroken Barnehage	13 328 660	13 875 135	14 740 561	1 411 901	865 426
1244 Tørdal Barnehage	3 598 510	3 746 049	3 639 939	41 429	-106 110
12511 Kulturkontoret	1 079 002	1 123 241	913 991	-165 011	-209 250
12521 Biblioteket	1 497 246	1 558 633	1 646 653	149 407	88 020
12533 Idrettsarbeid	564 358	587 497	425 000	-139 358	-162 497
12541 Ungdomsklubben	750 463	781 232	938 680	188 217	157 448
1256 Kulturskolen	1 878 296	1 955 307	1 854 851	-23 445	-100 456
12575 Kultur	500 000	520 500	338 000	-162 000	-182 500
12591 Kulturvern	584 000	607 944	308 000	-276 000	-299 944
12601 Tokestua	1 684 662	1 753 733	1 952 787	268 125	199 054
12611 Kino	277 054	288 413	0	-277 054	-288 413
12621 Kiosk	-50 000	-52 050	-20 000	30 000	32 050
1265 Dragnedal frivillighetssentral	297 000	309 177	320 000	23 000	10 823
1345 Flyktninger	16 336 223	17 006 008	14 487 632	-1 848 591	-2 518 376
1645 Rammeoverføring flyktninger	-29 000 000	-30 189 000	-25 987 000	3 013 000	4 202 000
16995 Rammekutt sektor 200	0	0	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
16997 Korreksjon lønnsgrunnlag sektor 200	0	0	1 773 000	1 773 000	1 773 000
16999 Reservert lønn Sektor 200	3 465 000	3 607 065	3 112 000	-353 000	-495 065
SUM	121 852 560	126 848 515	117 434 127	-4 418 433	-9 414 388

Beskrivelse av sektoren

Sektorens organisasjonskart og ansvarsområder

(Enheters årsverk merket* forklares under merknader i tabellen. Budsjetterte årsverk vises i oversikt i kapittel 2.)

Sektor kunnskap, mangfold og kultur	2024 faste årsverk	2025 faste årsverk	Endring 2024- 2025	Merknader endring 2024-2025 og ev. midlert.- /prosjektstillinger.
Heirekshaug barnehage	29,1	29,1	0	
Kroken barnehage	18,0	18,0	0	Styrket bemanning med 3 stillinger i budsjettbehandling for 2024 grunnet økt barnetall og venteliste.
Tørdal barnehage	4,2	4,2	0	
Drangedal 10-årige skole	44,6	44,6	0	Lønnsmidler til 48 årsverk der 3,4 årsverk er midlertidige stillinger/prosjektstillinger.
Drangedal 10-årige skoles SFO ¹	2,7	4,3	+1,6	Endret arbeidsavtaler for SFO-ansatte; full stilling utgjør stillingsprosent på 100%, mens lønnsmidlene er 89%. Medfører ant. årsverk opp i tabellen (stillinger fordelt på 8 stk)
Kroken skole	11,3	11,3	0	
Kroken skoles SFO	1,3	1,3*	0	Lønnsmidler til 1,4 årsverk .Styrket bemanning med 10% midlertidig stilling for å dekke opp økt behov/teamleder-rolle på SFO.
Tørdal skule	4,8	4,8	0	Lønnsmidler til 5,8 årsverk til 01.07.2025. Reduserer ant. midl. stillinger.
Tørdal skules SFO	0,8	0,4*	-0,4	*Lønnsmidler til 0,51 årsverk til 01.07.2025.
Drangedal voksenopplæring	3,4	3,4*	0	*Lønnsmidler til 5,6 årsverk – der 2,2 årsverk utgjør midlertidige stillinger. Har redusert ant. midl. stillinger.
Flyktning tjenesten	2,5	2,5*	0	*Lønnsmidler til 4,4 årsverk – der 1,9 årsverk utgjør midlertidige stillinger som finansieres av tilskudd. Har redusert ant. midl. stillinger.
Kulturskolen	2,3	2,3	0	
Kulturkontoret	1,0	1,0	0	
Tokestua	1,4	1,4	0	
Ungdomsklubb	0,5	0,5*	0	*Lønnsmidler til 0,8 årsverk – der 30% er videreføring av prosjektstilling til 01.07.2025.
Bibliotek	1,0	1,0	0	
PP-tjenesten	2,6	2,6	0	
Sektorkontoret	3,5	3,5	0	
Sum kunnskap, mangfold og kultur	135	136,2	+ 1,2	Forklaring ligger i økning hjemler/endret arb.avtale på SFO ved DTS

¹ Drangedal 10-årige skoles SFO: Jfr. veileder (SFS 2201) om arbeidstid i SFO og skole: *Bestemmelsen betyr at arbeidstakere i SFO/skole skal tilsettes i 100 % stilling, forutsatt at de har en ukentlig arbeidstid på 37,5 timer (følger skoleåret). Der arbeidstakere er ansatt i 100 % stilling og det er avtalt 11 % lønnstrekk for å følge skoleåret innrapporteres 89 % lønn til pensjonsordningen*

Stillinger i sektoren

Sektoren har 136,2 årsverk i faste stillingshjemler i 2025. Sektoren har lønnsramme til ca. 145 årsverk. Dette er midlertidige stillinger i noen tjenester relatert til blant annet bosetting av flyktninger og/eller barn- og elevbehov.

Bosetting av flyktninger

Kommunen har tatt imot og bosatt nærmere 135 flyktninger de siste tre årene (2022-2024). Det er flest voksne som bosettes og etter hvert også flere eldre. 19 av de vi har bosatt de siste tre årene har flyttet ut av Drangedal kommune. Et stort antall bosettinger har de siste tre årene medført behov for flere ansatte i våre enheter. Stillingene er midlertidige og dekkes av integreringstilskudd. Enhetene justerer ned igjen når det er mindre behov (se merknader til både Flyktning tjenesten og Voksenopplæringen i tabellen over).

Kommunen har i 2024 jobbet for et tettere samarbeid mellom Flyktning tjenestens, NAV og Voksenopplæringen med mål om et mer arbeidsrettet introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger. Dette arbeidet resulterte i en ny modell for introduksjonsprogrammet med bl.a. lengre og mer sammenhengende praksisperioder.

Etter politisk vedtak er det signalisert at kommunen har kapasitet til å ta imot og bosette 30 flyktninger i 2024. Pr. oktober 2024 har vi i inneværende år bosatt 27 flyktninger og 5 av disse er barn.

Budsjettet er lagt opp med utgangspunkt i at vi skal ta imot 30 flyktninger i 2025. Det vil komme en egen sak til kommunestyret om dette.

Bemanningsnormer, skiftende behov og eventuell omdisponering av ressurser i barnehager og grunnskoler

Budsjettet for barnehager og grunnskoler er mye bundet opp av bemanningsnormer i skole og barnehage, henholdsvis gjennom lærenorm, pedagog- og grunnbemanningsnorm. Dette er lovpålagte normer som kommunen plikter å følge.

Vi følger med på normtallene og dersom det eksempelvis er flere barn som søker plass i barnehagen enn det prognoser tilsier, kan det medføre at vi må

- omdisponerer ressurser i sektoren for å bemanne opp for å holde oss innenfor tillatt pedagog- og bemanningsnorm
- ha barn på venteliste for plass i barnehager

Det samme bildet gjelder for lærenormen i grunnskole. Det er i hovedsak den største skolen, Drangedal 10-årige skole som vil ha dette som en eventuell utfordring. Skolene forholder seg dynamisk til et ev. økt elevtall og/eller økt elevbehov underveis i et skoleår. Dette kan igjen medføre omdisponering av ressurser internt. De samme vurderingene gjøres når det er bortfall av behov eller ved at elevtallet går ned.

Drangedal kommune har en kostbar barnehage- og skolestruktur. En viss grunnbemanning og/eller kompetanse må være på plass ved alle enhetene og det er store forskjeller på antall barn eller elever per enhet. I Drangedal har vi snitt på 11,7 elever pr. lærer på 1.-4.trinn. Det er store ulikheter mellom de tre skolene når det gjelder lærertetthet målt i antall elever pr. lærer. Tørdal skule har eksempelvis 7 elever pr. lærer på 1.-4.trinn, Kroken skole har 8,86 elever pr. lærer på 1.-4.trinn og Drangedal 10-årige skole har 14,4 elever pr lærer i inneværende skoleår 24-25. Lærenorm er på 15 elever pr. lærer på 1.-4.trinn.

Status og utfordringer

Sektor for kunnskap, mangfold og kultur har et netto budsjett på 126 024 27 kroner for 2025.

Sykefravær:

Vi har hatt en positiv utvikling på sykefraværet.

År	2022	2023	2024
De første 10 mnd.	9,19 % (pr. sept.)	7,24 % (pr. sept.)	7,50% (pr. sept.)

Etter et par år med urovekkende høyt sykefravær (2021 og 2022) og påfølgende belastning for enheter/tjenester, er det nå bra at vi kan registrere en positiv trend. Måltallet er 7%.

Kompetanse:

Pedagognormen blir ivaretatt i våre tre barnehager og 99,2 % av årstimer til undervisning i våre tre skoler er gitt av personale med godkjent utdanning. Grunnskolen i Drangedal ligger her over landsnittet. Sektoren arbeider generelt med kompetanseheving for sine ansatte gjennom:

- Deltakelse på fagkurs/konferanser, deltakelse i nettverkssamlinger lokalt og eksternt og gjennom arbeid i profesjonsfellesskapet ved enhetene (etterutdanning)
 - o Enhetene definerer også behov og prioriterer for kompetanseheving i sine virksomheter
 - Eks. Liv og røre, livredning/førstehjelp, barn og unges psykiske utfordringer
- Studiestøtte til formell kompetanse (videreutdanning) gjennom:
 - o prioritering av studiestøtte til egne ansatte som ønsker videreutdanning gjennom den nasjonale ordningen *Kompetanse for kvalitet* (bhg og skole)
 - o godkjenning av permisjon/reise- og oppholdsutgifter til nødvendige og kompetansegivende delemner (PPT)

Våre tjenester:

Barnehager i Drangedal

Status

På barnehageområdet jobbes det kontinuerlig med god kvalitet på tjenesten. Foreldreundersøkelser i barnehagene understøtter at det gis gode barnehagetilbud. Sammenlignet med grenlandskommunene Kragerø, Bamble, Siljan, Porsgrunn og Skien er Drangedal kommune den kommunen som bruker minst i netto driftsutgifter pr. innbygger på styrket tilbud til førskolebarn (barn i barnehagen). Barn med vedtak om spesialpedagogiske hjelpetiltak blir ivaretatt i stor grad gjennom ressurser ved den enkelte barnehage og ved profesjonell og allmennpedagogisk tilnærming og praksis. De ansatte jobber systematisk for inkludering som forebygger mobbing og utenforskap.

Bemanning i kommunale barnehager i Drangedal ligger på 5,4 barn per voksen i 2023. Gjennomsnittlig for hele landet, med private barnehager, ligger bemanning på 5,6 barn per voksen. Drangedal har ifølge statistikken lavere bemanning i de kommunale barnehagene enn de fleste andre kommunale barnehager. Barnehagene oppfyller både pedagognorm og

bemanningsnorm slik den er beskrevet i barnehageloven og i forskrift. Det kan variere gjennom året om pedagognorm oppfylles og det er til tider utfordrende ved ledige vikariater.

Tabellen viser antall barn i våre tre barnehager for barnehageåret 2023, 2024 (+ prognose høst 2025).

Barnehage	Vår 2023	Høst 2023	Vår 2024	Høst 2024	Vår 2025	Høst 2025 (prognose)
Heirekshaug	99	94	101	92	100	96
Kroken	63	58	65	65	65	64
Tørdal	14	13	16	16	16	17
Totalt	176	165	182	173	181	177

Utfordringer

Nasjonalt er søknaden til barnehagelærerutdanning synkende. Det kan være utfordrende å rekruttere barnehagelærere til ledige stillinger i Drangedal (jfr. pedagognorm). Barnehagene opplever at det er utfordrende å få tak i kvalifiserte vikarer.

Å planlegge for bemanning i barnehager gir noen særskilte og krevende utfordringer som handler om usikkerhet rundt antall barn i barnehager på kort og lang sikt. Dette er:

- Varierende fødselstall og usikre prognoser knyttet til fødselstall
- Fra- og tilflytting til kommunen
- Andel flyktninger og alderssammensetning på de vi bosetter i vår kommune
- Søknadsfrist for hovedopptak er satt til 1. mars, og utover søknadsfristen 1. mars kan det søkes på barnehageplass gjennom hele året. Søkere vil da bli satt på venteliste til eventuell plass er ledig.

Barnehagene i Drangedal har fått noe mer tilgang på og bruk av digitalt-pedagogisk utstyr. Både bruk av digitalt utstyr og digital kompetanse hos de ansatte i barnehager må fortsatt økes og vi må ha fokus på videre også. Dette arbeidet er satt på agendaen gjennom utarbeidelse av en overordnet digital plan for sektor for kunnskap, mangfold og kultur.

Skoler i Drangedal

Status

Våre tre kommunale grunnskoler jobber målrettet med kvaliteten i skolene. Tilstandsrapporten for grunnskoler i Drangedal 2023-2024 bekrefter at dette arbeidet gir positive resultater og trender på ulike parameter. (*Tilstandsrapport ble politisk behandlet i Hovedutvalget for Helse, Oppvekst og Kultur 24.10.24 og i Kommunestyret 07.11.24*). Vi så gode resultater på blant annet trivsel og at en positiv og trygg læringskultur er noe alle trinn fra 5.-10. gjennomgående svarer positivt på. Gode resultater på denne indikatoren kan indikere at skolen oppleves som en trygg arena hvor det er rom for å prøve og feile. En positiv og trygg læringskultur er viktig i arbeidet for trygge og gode læringsmiljø i skolen. Dette har vært hovedfokuset til grunnskolene i Drangedal over tre år gjennom arbeidet i Læringsmiljøprosjektet. Læringsmiljøprosjektet er nå formelt avsluttet men videreføres gjennom et kvalitetssikringssystem.

Skolene har anskaffet flere nye lærebøker og digitale læreverk, og dette er en prioritering som må videreføres. Alle elever har nå tilgang på digitalt læremiddel. Skolene har prioritert I-pader, og disse har en levetid på ca. 4 år pr. digital enhet.

Elever med vedtak om spesialpedagogisk undervisning² blir ivaretatt gjennom ressurser ved den enkelte skole. I mange år økte andelen elever som fikk spesialundervisning på nasjonalt nivå, før det kom et par år med nedgang. Den nasjonale trenden er nå en økning igjen, og dette gjelder også oss i Drangedal.

Tabellen viser andel spesialundervisning i Drangedal sammenlignet med landsgjennomsnitt, skoleåret 2021-2022, 2022-2023 og 2023-2024

	Andel elever med spesialundervisning (%)					
Klassetrinn	Drangedal 21/22	Norge 21/22	Drangedal 22/23	Norge 22/23	Drangedal 23/24	Norge 23/24
1. – 4.	7,02	4,92	7,52	4,95	7,44	5,10
5. – 7.	8,28	9,22	10,75	9,21	12,71	9,41
8. – 10.	10,28	9,82	9,80	9,97	10,42	10,22

Vi vil fremover forsterke innsatsen mot mer systemfokus og vårt felles mål om at flere elever skal ha tilfredsstillende utbytte/progresjon innenfor ordinær opplæring.

Tabellene viser antall elever i våre tre grunnskoler fordelt på trinn skoleåret 2023-2024 og 2024-2025

Skoleåret 23/24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DTS 339 elever	25	29	20	24	29	29	41	49	49	44
Kroken 88 elever	14	8	7	13	16	18	12			
Tørdal 25 elever	2	4	1	4	3	3	8			
Totalt 452 elever	41	41	28	41	48	50	61	49	49	44

Skoleåret 24/25	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DTS 345 elever*	29	26	28	19	24	32	29	61	48	49
Kroken 85 elever	11	13	8	7	13	15	18			
Tørdal 20 elever	3	2	4	1	4	3	3			
Totalt 450 elever	43	41	40	27	41	50	50	61	48	49

*Over 35 elever har grunnleggende norsk for språklige minoriteter og 14 av disse er fra Ukraina

Skoleåret 25/26	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DTS 331 elever	14	29	26	28	19	24	32	50	61	48
Kroken 78 elever	11	11	13	8	7	13	15			
Tørdal 17 elever	0	3	2	4	1	4	3			
Totalt 426 elever	25	43	41	40	27	41	50	50	61	48

Utfordringer

Nasjonalt er søknaden til lærerutdanning synkende. Det kan være utfordrende å rekruttere lærere til ledige stillinger i Drangedal (jfr. lærenorm og kompetansekrav). Skolene opplever at det er utfordrende å få tak i kvalifiserte vikarer.

Omstillingsarbeid gjennom å planlegge for å redusere bemanning i skoler gir noen særskilte og krevende utfordringer som handler om den samme usikkerhet som beskrevet under utfordringer for barnehager:

- Varierende fødselstall/kull og det dynamiske rundt antall elever med spesielle og individuelle behov.

² Fra 01.08.2024 er begrepet *spesialundervisning* erstattet med tre begreper; *individuell tilrettelagt opplæring*, *personlig assistanse* og *fysisk tilrettelegging*

- Fra- og tilflytting til kommunen
- Andel flyktninger og alderssammensetning på de vi bosetter i vår kommune
- Store elevtallsforskjeller mellom de tre skolene – se tabeller elevtall over

Bemanningsnormer og lovkrav knyttet til det spesialpedagogiske behovet i skoler er med på å binde deler av budsjettrammen for sektoren og skolene. Handlingsrommet kan være svært lite.

Skolens oppdrag har i tillegg beveget seg mot et økt sosialpedagogisk fokus og arbeid. Komplekse og store utfordringer som eksempelvis psykiske utfordringer, sammensatte diagnoser, skolefravær/ skolevegring er en negativ utviklingstrend nasjonalt og vi ser og merker denne utviklingen her også. Dette er krevende tematikk og utfordrende å håndtere.

Digital kompetanse hos de ansatte i skoler må økes og ha fokus videre gjennom arbeidet og oppfølgingen av en overordnet digital plan for sektor for kunnskap, mangfold og kultur.

Flyktning tjenesten

Status

Norge har over tid bosatt asylsøkere og overføringsflyktninger/kvoteflyktninger³. Når flyktninger får opphold i Norge, trenger de et hjem, opplæring og arbeid. Dette er en kommunal oppgave, og kommuner som bosetter flyktninger mottar derfor tilskudd fra staten. På grunn av krigen i Ukraina har nå andelen kvoteflyktninger gått ned og norske kommuner har i økt grad bosatt flyktninger fra Ukraina.

Drangedal kommune fikk anmodning om å bosette 50 i 2023 og 55 i 2024.

År	Bosetting: ant. og nasjonalitet	År	Bosetting: ant. og nasjonalitet	År	Bosetting: ant. og nasjonalitet	År	Bosetting: ant. og nasjonalitet
2022	6 fra Kongo 8 fra Syria 8 fra Sudan 33 fra Ukraina	2023	52 fra Ukraina	2024	27 fra Ukraina (Pr oktober: har fått fordelt de siste 3, de kommer i nov.)	2025	30 <i>(pr. oktober beregnet å si ja til 30 i 2025)</i>

Antall bosatte i 2025 er i budsjettarbeidet beregnet til 30, men det hva tallet blir er ikke klart før etter at anmodning kommer fra IMDi i november, og etter at saken er politisk behandlet.

Drangedal flyktningetjenestes arbeidsoppgaver er organisering av bosettingen, oppfølging, veiledning og koordinering av tjenester flyktningene har behov for i bosettingsfasen og ved behov også utover denne. Flyktning tjenestens ansatte samarbeider tett med andre instanser, enheter og sektorer i kommunen. Videre har flyktning tjenesten ansvar for tildeling, koordinering og oppfølging av deltakere i introduksjonsordningen.

Flyktning tjenesten mottar integreringstilskudd for hver bosatte flyktning. Lønn til flyktning tjenesten dekkes av integreringstilskuddet, og integreringstilskuddet skal videre bidra til at

³ Det er FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR) som fremmer søknadene for overføringsflyktningene, og UDI bestemmer hvem av dem som får komme til Norge.

kommunen fører et planmessig og aktivt integreringsarbeid. Bemanningsbehov for disse oppgavene vurderes og justeres etter antall bosettinger og ev andre forhold.

Kommunedirektøren så et behov for en tverrsektoriell arbeidsgruppe som så på tiltak for å få til en mer helhetlig kommunal tilnærming til bosetting av flyktninger. Det ble viktig å samordne arbeidet med blant annet:

- Det kommunale tjenestilbudet ved bosetting av flyktninger på kort og på lengre sikt
- Arbeidsretting av introduksjonsprogrammet
- Integrering i Drangedalssamfunnet.

Dette arbeidet er godt i gang, og vi håper nå å se en positiv utvikling blant annet på både integrering i lokalsamfunnet raskere overgang til jobb.

Utfordring

Språk er en utfordring; manglende norsk- og engelskkunnskaper. «Treg» progresjon i norsk språkutvikling (introduksjonsprogrammet og praktisk språktrening er viktig her)

Drangedal kommune har bosatt et imponerende stort antall flyktninger de tre siste årene sett i lys av den totale befolkningen i kommunen. Dette har vært en ny situasjon og en krevende situasjon som til tider har utfordret kommunens generelle tjenesteapparat. Flyktning tjenesten men også NAV, ulike helsetjenester, Voksenopplæringen, barnehager og skoler har «snudd seg rundt» raskt for å få til et best mulig tilbud til nyankomne. Vi har et felles ansvar for få flere av flyktninger ut i arbeid.

Voksenopplæringen

Status

Drangedal voksenopplæring (VO) er en kommunal tjeneste med hovedoppgaven i å undervise elevene i norsk og samfunnskunnskap og ev følge opp voksne elever med enkeltvedtak. Grunnskole for voksne er fra 1.august 2024 erstattet med *Forberedende opplæring for voksne* (FOV) og er en lovpålagt tjeneste. Denne opplæringen er tilpasset voksne deltakere, skal være mer fleksibel, og den er bygget opp som et modulsystem. Det er på modul 4 deltakeren avlegger eksamen og får standpunktkarakterer. Ved Drangedal voksenopplæring tilbys grunnmodul, og våren 2025 skal det prøves ut å tilby også modul 1 til en allerede eksisterende gruppe/klasse med 5 elever. Modul 1 tilbys da parallelt med norskopplæring etter integreringsloven for denne samme gruppen/klassen. Når elevene oppnår høyere kompetanse kjøper vi FOV-plasser av Kragerø kommunes voksenopplæring.

Voksenopplæringa har som mål at de fleste voksne flyktninger som kommunen bosetter kommer seg videre i arbeid eller utdanning etter to til tre år. I skoleåret 2023-2024 hadde voksenopplæringen et rekordhøyt antall elever. Grunnet endret praksis med økt arbeidsretting av introduksjonsprogrammet, har elevtallet nesten blitt halvert i skoleåret 2024-2025. Bemanningsbehovet justeres parallelt.

- Elevtall skoleåret 21/22: 31 elever/deltakere totalt
- Elevtall skoleåret 22/23: 40 elever/deltakere totalt
- Elevtall skoleåret 23/24: 64 elever/deltakere totalt

- Elevtall skoleåret 24/25: 36 elever/deltakere totalt⁴

Utfordringer

- Det er hvert år usikkerhet om antall flyktninger som bosettes, familie- og alderssammensetning og når i året de ankommer kommunen. Budsjettarbeidet kan derfor være krevende, fordi det er vanskelig å vite hva vi får i statstilskudd.
- Deltakere/elever kommer og eller slutter gjennom skoleåret, og deltakerne har ulike skolebakgrunn som utfordrer sammensetting av grupper.
- Tid og rammer til å styrke norsk språkutvikling for flyktninger i tilstrekkelig grad til at de er aktuelle for stillinger i arbeidslivet.
- Et inkluderende skolemiljø (elevene har ulike skoleerfaring, ulike etnisiteter, språk og kultur). Mange av våre deltakere har traumer og helseutfordringer grunnet krig, flukt og andre opplevelser.
- Deltakere på introduksjonsprogrammet har ikke rett på spesialundervisning
- Vi jobber etter ulike lovverk innenfor samme gruppe/klasse.

Kulturskolen

Status

Kulturskolen er en lovpålagt utdanningsinstitusjon som gir undervisningstilbud innen kunsthøgskolefag til barn og ungdom i Drangedal. Kulturskolen samarbeider med lokale kulturaktører og kommunale tjenesteytere. En av hovedmålsettingene for Kulturskolen er å bidra til å gi et bredere og bedre kulturtilbud til barn og unge i Drangedal. Antall elever ved Kulturskolen har vært stabilt på litt over 60 elever de to siste årene.

Kulturskolen har ansvaret for UKM (Ung Kultur Møtes). I tillegg opptre elever og lærere også på offentlige arrangementer, elevkonserter i Toketua, konserter på institusjoner m.m.

Utfordring

- Rekruttering til stillinger kan være utfordrende og ved sykefravær er det krevende å finne egnede vikarer.
- Nåværende bemanning på 2,3 faste årsverk opprettholder et godt kulturskoletilbud, men det er ventelister til plasser hvert år.
- Elevpris økte med deflator i 2024 og det legges også inn tilsvarende økning i 2025⁵. I Drangedal kommune har vi en stor andel barn og unge som lever i vedvarende lavinntektsfamilier, og vi har en liten bekymring knyttet til om kulturskoletilbudet blir reelt gjeldene for alle eller om det etter hvert blir for kostbart for noen å søke plass.

⁴ Reduksjonen skyldes at deltakere som har avsluttet intro ikke lenger får anledning til å fortsette med norskopplæring på VO da NAV iverksetter andre tiltak. I tillegg er det færre bosatte i 2024 enn de 2 foregående år. Deltakerne på intro er på VO ut vedtaksperioden, men det er ikke lenger så mange deltakere samtidig

⁵ (+ 4,1% opp i pris pr. plass)

Kulturområdet

Status

Det følger av kulturloven at kommunen skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemiddel og tiltak som fremmer og legge til rette for et bredt spekter av kultur lokalt. I Drangedal kommune er kultursjefen leder av kulturkontoret og ansvarsområder omfatter et administrativt ansvar for Tokestua, biblioteket og ungdomsklubben/fritidstilbud for ungdom. Kulturkontoret bistår også kulturlivet i kommunen med hensikt om å være en medspiller og bidragsyter for kommunens kulturliv. Kultursjefen arbeidsoppgaver innbefatter i tillegg å være kommunens SLT-koordinator, ha kontakt og samarbeid med idrett/lag og foreninger, grendelag og Frivilligsentralen. I tillegg er øvrige kulturformål og kulturvern en del av kulturkontorets portefølje.

Tokestua er bemannet med daglig leder og fire små stillinger. Stillingene innebærer å ivareta drift av Tokestua ved større og mindre kulturarrangement i regi av både lokale krefter og eksterne artister/arrangementer. I tillegg tilbys kino med kiosksalg.

Drangedal bibliotek har som hovedoppgave å tilby bibliotekstjenester for kommunens innbyggere i tråd med Lov om folkebibliotek (Folkebibliotekloven). Utfordringer skissert i budsjettokumentet 2024 er nå ivaretatt gjennom at det som da ble meldt som *behov for nye, egnede møteplasser og et oppgradert og mer moderne bibliotek* nå er ivaretatt i nye og flotte lokaler i Drangedal aktivitetshus.

Utfordringer

- Ivareta et bredt spekter av oppgaver og forventninger
- «Treffe» på valg av arrangement slik at innbyggere i ulike aldre bruker og opplever gode kulturtilbud i kommunen

Budsjettmessige endringer i 2025

Nominell endring for sektoren på lønnsutgifter er en nedgang på ca. 4,2 millioner fra 2024 til 2025.

Tabellen under viser poster som er redusert eller ikke er videreført i budsjett 2025 (før saldering)

Enhet/ansvar	Tiltak	Innsparing	Merknad
12511 Kulturkontoret	Trygt hjem for en 50-lapp	Kr. 75 000,-	Ordningen treffer ikke etter intensjonen. Krevende å administrere.
12202 Voksenopplæring	Nedbemanning midl. stillinger	Kr. 400 000,-	Justert bemanning ned etter antall deltakere.
1345 Flyktning tjenesten	Nedbemanning midl. stillinger	Kr. 1 500 000,-	Justert bemanning ned etter antall bosettinger og tverrfaglig samarbeidsmodell.
1345 Flyktning tjenesten	Leasing av bil	Kr. 96 000,-	Leasingavtale går ut. Kjøper ut bil (se investeringsbudsjettet)
12271/12272 Tørdal skule/SFO	Nedbemanning og omstilling grunnet endrede elevbehov/færre elever	Kr. 200 000,-	Justert bemanning ned etter elevantall + reduserte vikarutgifter

Oversikt over rammekutt 2025

Sektoren har krav om innsparing på kr. **8 590 000** (på deflatorjustert budsjett for 2025).

Tabellene under viser hvordan dette er løst.

Enhet/ansvar	Område	Innsparing	Merknad
12533 Idrettsarbeid	Løypekjøring (Knarren løypelag, Straume, Heldal og Drangedal idrettsråd)	Kr. 140 000,-	Ikke-lovpålagte oppgaver. Årlig økonomisk støtte til Drangedal idrettsråd på kr. 310 000,- opprettholdes.
12575 Kultur	Aktivitetstilskudd til lag og foreninger	Kr. 150 000,-	Ikke-lovpålagt oppgave. Redusert støtte til lag og foreninger. Kr. 200 000,- opprettholdes
12591 Kulturvern	Redusert støtte til Drangedal bygdetun	Kr. 300 000,-	Ikke-lovpålagt oppgave. Opprettholder støtte på kr. 308 000,-
1.Kutt ramme budsjett 2025		Kr. 590 000,-	

Enhet/ansvar	Område	Innsparing	Merknad
Skoler og barnehager*	Strukturendringer; <i>Se egen sak vedrørende i KS 19.12.24</i>	Kr. 6 000 000,-	Mellomfinansiering ved bruk av disposisjonsfond
2.Kutt ramme budsjett 2025		Kr. 6 000 000,-	

Enhet/ansvar	Område	Innsparing	Merknad
Rammekutt	Struktur- og omstillingsarbeid.	Kr. 2 000 000,-	I perioden jan. til april (1.Tertial) jobber sektoren prosessuelt med oppdraget.
3.Kutt ramme budsjett 2025		Kr. 2 000 000,-	

Økonomiplanperioden 2026-2028

Strukturelle grep må utredes og tas

Sektor 200, som den nest største sektoren i kommunen, må gjøre strukturelle grep i økonomiplanperioden for å kunne drive økonomisk bærekraftig over tid. Barne- og elevtallet går ned over tid og ressurser må fremover allokeres til kommunalt forventet økte utgifter til helsesektoren grunnet demografiutviklingen.

Det såkalte «ostehøvelprinsippet» er lite bærekraftig over tid. Å finne flere kutt eller kutte nok med gjeldene barnehage- og skolestruktur er både utfordrende og ikke forsvarlig med henhold til kvalitet og generell tjenesteutgytelse. Drift av barnehager og skoler vil alltid være preget av at det kan oppstå uforutsigbare behov:

- barne- og elevtall påvirker lovkrav om grunnbemanning og pedagognormer
- gjestebarn og elever i kommunen eller ut av kommunen
- andel barn og elever med individuelle behov; skyss, spesialpedagogiske behov for spesiell og individuell oppfølging/assistenter/alternative opplegg m m.)
- bosetting/fra- og tilflytting

Strukturelle grep inneholder ikke bare en eventuell endring i barnehage- og skolestruktur. Strukturelle grep innebærer å se på helheten i sektoren, vurdere ulike salderingstiltak:

- Omstillingsalternativet: se på mulige effektiviseringstiltak
 - Kan vi slå sammen enheter, endre/kombinere administrasjonsstillinger, ansattes oppgaver/porteføljer m.m.
 - Kan vi redusere aktivitet innenfor noen områder uten at det vil gi store utslag eller ringvirkninger for mange i kommunen
- Skjermingsalternativet: kutte utgifter ved å skjerme lovpålagte tjenester og fjerne/ redusere ikke-lovpålagte tjenester
- Finansieringsalternativet: Skjerme dagens tjenester ved å hente inn nye inntekter.

Arbeidet med dette vil være prioritet i sektoren våren 2025. Slik kan man få tid til nødvendige prosesser og involvering.

Scenarier ved å ikke gjøre strukturelle grep

Får vi ikke gjennomført strukturelle grep, vil mange gode og forebyggende tiltak for både barn, unge og voksne i kommunen bortfalle eller bli svært minimert (skjermingsalternativ). Tiltak som bidrar til identitetsutvikling og en levende og attraktiv kommune for innbyggerne må eventuelt nedjusteres kraftig (ikke-lovpålagte oppgaver⁶). Dette vil i hovedsak gjelde budsjettene og handlingsrommet innenfor ulike områder i kultursektoren deriblant tilbud til ungdom i nytt aktivitetshus.

Vi har økt innbyggertallet i Drangedal de siste årene som følge av bosetting (135 over tre år), og elevtallet ved DTS har blant annet holdt seg noenlunde stabilt over tid grunnet dette. Kommunen får tilskudd etter både innbyggertall, antall elever og integreringstilskudd. Bosetting av flyktninger og en videre opprettholdelse av flyktning tjenestens som enhet og et kommunalt tilbud om voksenopplæring i kommunen er både et verdivalg og et økonomisk valg.

Omstillingsalternativet og kunnskapsgrunnlag – sak som følger budsjettet

I sak som følger budsjettet, foreslår kommunedirektøren en gjennomgang av og arbeid med en ny barnehage- og skolestruktur for kommunen. Det vil være vanskelige og følelsesladede prosesser knyttet til et slikt arbeid og kommunedirektøren er opptatt av at en utredning skal være objektivt og best mulig belyst før strukturelle grep foreslås og eventuelt vedtas.

Oversikt over ulike lovpålagte og ikke lovpålagte tjenester, tiltak og mulige alternativer videre:

Lovpålagte oppgaver og mulige innsparingsmuligheter i økonomiplanperioden

Tjeneste	Lovkrav	Mulige tiltak	Potensielle innsparing	Vurdering/merknad
Barnehage	<i>Kommunen plikter å tilby plass i barnehage til alle barn under opplæringspliktig alder.</i>	1.Strukturendring; færre kommunale barnehager (egen sak)	1.kr 1,5 mill. 2026 + 0,5 mill. 2027 (anslag 2 mill.)	1.Lovpålagt ivaretatt. Rimeligere og mer effektiv tjeneste.
Tørdal barnehage		2.Endre vedtekter redusere åpningstid pr. dag og om sommeren	2.kr. 300 000,- (anslag)	2.Redusert vikarbruk og redusert sykefravær grunnet belastning
Kroken barnehage				
Heirekshaug barnehage				

⁶ Ref. kulturlova under *Beskrevet kommunalt ansvar* i tabell på neste side.

Grunnskole 1-10 Tørdal skule og SFO Kroken skole og SFO Drangedal 10-årige skole og SFO	<i>Kommunen har hovedansvar for at alle som bor i kommunen får grunnskoleopplæring,</i>	1.Strukturendring; færre kommunale skoler (egen sak) 2.Færre enkeltvedtak som krever ekstra stillinger	1.kr 1,5 mill. 2026 +2 mill. 2027 + 0,5 mill. 2028 (anslag 4 mill.) 2.kr 1,5 mill. i perioden 26-28 (anslag)	Lovpålagt ivaretatt. Rimeligere, likeverdig og mer effektiv tjeneste. 2. Lovpålagt krav og rett må ivaretas
Voksen-opplæring; grunnskole for voksne	<i>Kommunen har hovedansvar for at alle som bor i kommunen får grunnskoleopplæring, omfatter også voksne.</i>	1.Fortsette å kjøpe grunnskoleplasser for voksne av Kragerø kommune.	1.Kjøp av 7 grunnskoleplasser tilsvarer utgifter ca. 735 000,- 2.Avvikling av tjenesten Nedbemanning og ombruk av lokaler	Lovpålagt ivaretatt. 2.Ev. nedbemanning/ omstilling lokalt Fare for å miste et kompetanse-miljø.
Bibliotek	<i>Folkebibliotekloven pålegger kommunen ansvar for de lokale folkebibliotekene.</i>	Vurderer og se på eventuelle effektiviseringstiltak (omstillingsalternativ)	Effektivisering av drift (vanskelig å anslå innsparing)	Lovpålagt ivaretatt. Tilstedeværelse; ikke gå på bekostning av bibliotektilbudet generelt. Kompetanse og brukerfokus.
Kulturskole	<i>Kommunen skal ha eit tilbod om kulturskole til barn og unge, organisert i tilknytning til skolen og kulturlivet.</i>	Her har kommunen allerede et minimum av årsverk og tilbud med ventelister.	Gebyrtabell/ pris for plass følger deflator.	Lovpålagt ivaretatt. Mange barn og unge i kommunen bor i vedvarende lavinntektsfamilier. Kan bli et tilbud for de få.
Kultur (overordnet)	<i>Kommunen skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemiddel og tiltak som fremmer og legge til rette for et bredt spekter av kultur lokalt.</i>	1.Vurderer og se på eventuelle effektiviseringstiltak (omstillingsalternativ) 2: Kutte ned på økonomisk støtte og fysisk hjelp/tilstedeværelse til div arrangementer, aktiviteter og samarbeidspartnere (skjermingsalternativet)	1.Effektivisering av drift ved ny organisering, redusere ant. ansatte og helhetlig portefølje (vanskelig å anslå innsparing) 2.Eksempel er kr. 590 000,- i innsparing i budsjett 2025	1.Lovpålagt ivaretatt. Færre faste og tverrfaglige møtepunkt med tjenester som jobber med barn og unge. 2.Færre kommunale arrangementer/ tilbud. Mindre støtte til div arrangementer/ aktivitet fremover(folk + økonomi); eks. Drangedalsdager, julegrantenning m.m.

Investeringsbudsjettet:

- 200 000 kr: Nødvendige oppgraderinger i idrettshallen. (Badstuer og helhetlig oppgradering div nødvendig utstyr for normal aktivitet og bruk av hallen.)
- 250 000 kr: Oppgradering av bålhus i Heirekshaug barnehage. (Nåværende er falleferdig og bålhusets funksjon er en viktig del av uteområdet men også som en del av det pedagogiske og sosiale arbeidet.)
- 125 000 kr minibuss Flyktning tjenesten
- 300 000 kr: Investering for digitalisering i sektor. Det er bla årlig behov for fornying av digitalt utstyr i skoler og i sektoren i tråd med overordnet digital plan for oppvekst.
- 320 000 kr: Solskjermer på Drangedal 10-årige skole (DTS)

Andre behov:

- Oppgradering/rehabilitering av Kroken skole (bygget er fra 1965)
- Oppgradering/rehabilitering av bygningsmasser ved Heirekshaug barnehage

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud				
<i>Nr</i>	<i>Delmål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat-indikator</i>	<i>Bærekraftsmål</i>
1.	Ha oversikt og god budsjettkontroll	Følge opp rapportering hvert tertial ihht internkontroll.	Gjennomført. Mindre enn 1 % avvik.	12
2.	Sektoren jobber videre med langsiktige økonomitiltak og omstilling frem mot 2026.	Gjennomføre de prosesser og utredninger som er lagt inn i sektorens budsjett: - Vi vurderer hver enhets/avdelings mulighetsrom for gode økonomitiltak - Arbeide aktivt for en bedre praksis ifm. individuelle tiltak/spesialundervisning i skoler. - Vi må vurdere annen organisering internt og på tvers - Strukturgrep utredes	Gjennomført med konkrete forslag og innstillinger til omstillingstiltak: Innsparing lik kravet til rammekutt på 2 mill. for 2025 er funnet. Antall/omfang av enkeltvedtak går ned. Kunnskapsgrunnlag for endret barnehage- og skolestruktur er utarbeidet og ny struktur er politisk vedtatt i mai/juni 2025.	11,12,17
3.	Digitalisering	Sektoren må bygge egen fagbasert digital kompetanse.	Gjennomført. Retningslinjer for bruk av KI.	4,9,10
4.	Medarbeiderne opplever trivsel og mestring på arbeidsplassen	Gjennomføre tiltak i oppfølgingsplanen etter medarbeiderundersøkelsen.	Gjennomført.	3,8
5.	Sykefravær likt eller lavere enn måltall	Tett oppfølging. Hver enhet har plan for nærværarbeidet.	Enheter har utarbeidet egne planer. Sykefravær på 7 % eller lavere oppnås.	3,8
Målrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen				
<i>Nr</i>	<i>Delmål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat-indikator</i>	<i>Bærekraftsmål</i>
1.	Alle barn i Drangedal skal	Skolene og barnehagene er aktive deltakere i Kompetanseløftet for	Gjennomførte møter etter sektorens	3,4,10,11

	oppleve positive fellesopplevelser med andre barn som grunnlag for vennskap og opplevelse av tilhørighet, og som forebygging av krenkelser og mobbing.	spesialpedagogikk og inkluderende praksis (Pulje 3: 2023-2026). Dette er et samarbeide med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Universitetet i Stavanger. I tillegg deltar skolene i Desentralisert ordning for kompetanseutvikling (Dekomp) gjennom faglige nettverk i Grenlandskommunene. Barnehagene er deltakere i Regional ordning for kompetanseutvikling (Rekomp) med fokus på pedagogisk analyse som verktøy i arbeide tidlig innsats. Dette er et samarbeide med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Universitetet i Sørøst-Norge (USN)	kompetanse- og møteplan	
2.	Styrke PP-tjenestens kapasitet til å i større grad kunne arbeide forebyggende og på systemnivå som på sikt reduserer andel barn/elever med behov for spesialpedagogisk hjelp/underv.	Relevant kompetanseheving Delta aktivt i Kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkludering (i regi av U.dir. og Statsforvalteren) Jobbe systematisk videre etter <i>Tiltaksmodeller</i> for barnehager og skoler; forsterke innsatsen mot mer systemfokus og vårt felles mål om at flere elever skal ha tilfredsstillende utbytte/progresjon innenfor ordinær opplæring.	Gjennomført. Antall/omfang av henvisninger og enkeltvedtak går ned <i>Tiltaksmodellene</i> er den brukte arbeidsmetodikk i kommunen. Revidert i 2024.	4,8,12
3.	Kulturaktiviteter	Gjennom kulturarbeid stimuleres det til mangfold, deltakelse, utfoldelse og glede. Kulturavdelingen skal bidra til gode oppvekstsvilkår gjennom samarbeid på tvers i kommunen og med andre aktører i kommunen	«Kongla» er et populært, trygt og inkluderende treffsted for ungdom på fritiden Arrangerte vinter- og høstferieaktiviteter for barn og unge	3,10,11,17
4.	Samhandling og samordning av kommunale tjenester	Delta aktivt inn i BTI-arbeidet for på den måten å styrke oppfølgingen av utsatte barn, unge og deres familier Delta i Partnerskapsløftet som er et KS nettverk for all kommuner i Vestfold og Telemark. Målet er bedre samhandling mellom NAV og andre kommunale tjenester.	BTI er den brukte arbeidsmetodikk i kommunen Færre unge utenfor skole og arbeidsliv.	3,10,11
5.	Alle flyktninger som avslutter introduksjonsprogrammet skal over i arbeid eller utdanning direkte etter endt program	Opprettholde et tett og systematisk samarbeid mellom de ulike kommunale tjenestene Flyktning tjenesten, VO, NAV: Tverrsektorielt arbeid for mer arbeidsrettet introduksjonsprogram.	Alle flyktninger skal ha mottatt de kommunale tjenester som de har krav på. Vi har flere av bosatte flyktninger i 2024 og 2025 ute i arbeid.	1,2,3,4,8,10,11,17

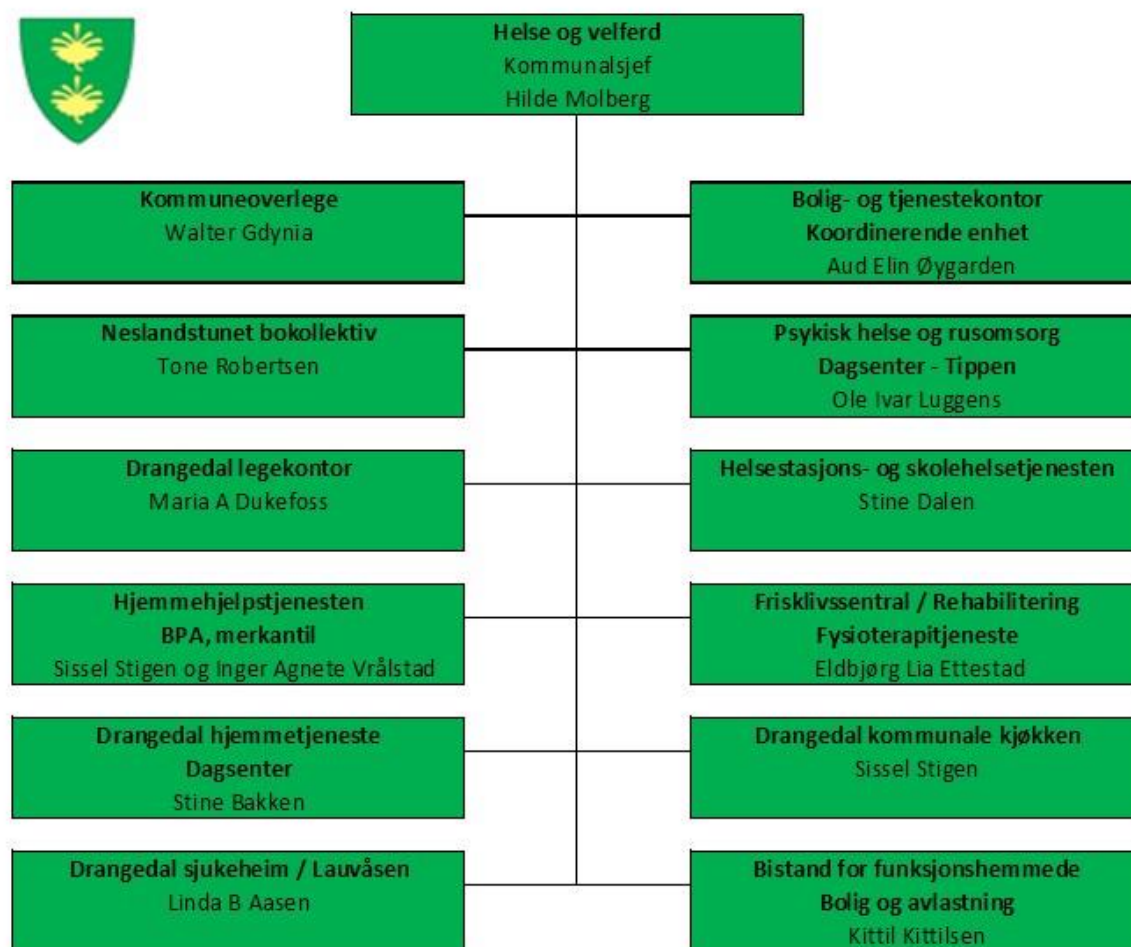
4.6 Sektor 300 Helse og velferd

Tabellen viser sektorens netto driftutgifter i 2024 og 2025.

300 HELSE OG VELFERD	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
1311 Administrasjon	-764 568	-795 915	-8 031 577	-7 267 009	-7 235 662
13111 Tjenestekontor	7 879 612	8 202 676	7 602 748	-276 864	-599 928
1313 Andre tiltak	1 975 000	2 055 975	2 100 000	125 000	44 025
1323 Helsesøster/jordm.tjenest	3 739 902	3 893 238	3 679 467	-60 435	-213 771
13311 Legekontoret	4 772 135	4 967 792	6 605 585	1 833 450	1 637 793
13312 Legevakt	3 095 000	3 221 895	3 200 000	105 000	-21 895
13313 Kommunelege	829 713	863 731	677 713	-152 000	-186 018
1333 Fysioterapi	2 532 081	2 635 896	2 490 463	-41 618	-145 433
13341 Psykiatrisk sykepleietjen	5 986 679	6 232 133	10 956 786	4 970 107	4 724 653
13342 Dagsenter	78 000	81 198	35 000	-43 000	-46 198
13361 Miljøretta helsevern	180 000	187 380	200 000	20 000	12 620
1343 Edruskapsvern	0	0	0	0	0
1350 Enslige mindreårige flykninger skolev	127 825	133 066	0	-127 825	-133 066
1351 Barnevern	12 281 000	12 784 521	13 699 000	1 418 000	914 479
13751 Myrveien Bofellesskap	21 133 378	21 999 847	31 136 098	10 002 720	9 136 251
13752 Frisklivssentral	2 846 889	2 963 612	2 765 202	-81 687	-198 410
13755 Myrveien bofellesskap - avlastning	969 191	1 008 927	1 960 598	991 407	951 671
13760 Fellesutgifter Sjukeheimen	2 632 214	2 740 134	2 610 652	-21 562	-129 482
13763 Drangedal Sjukeheim	24 675 188	25 686 870	25 142 956	467 768	-543 914
13772 Lauvåsen skjerma enhet	16 289 793	16 957 675	15 824 627	-465 167	-1 133 048
13773 Gudbrandsv. bofellesskap/hjemmehj.	265 000	275 865	225 000	-40 000	-50 865
13774 Ressurskrevende tjenester/BPA	6 220 812	6 475 865	6 863 598	642 786	387 733
13775 Heimesjukepleien	21 264 786	22 136 642	24 386 581	3 121 795	2 249 939
13776 Heimehjelp	1 622 569	1 689 095	1 576 362	-46 207	-112 733
13777 Neslandstunet Bokollektiv	9 269 002	9 649 031	7 798 061	-1 470 941	-1 850 970
13781 Drangedal kommunale kjøkken	4 176 059	4 347 277	3 753 868	-422 191	-593 409
13995 Rammekutt sektor 300	0	0	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000
13997 Korleksjon lønnsgrunnlag sektor 300	0	0	1 882 000	1 882 000	1 882 000
13999 Reservert lønn sektor 300	3 667 000	3 817 347	3 455 000	-212 000	-362 347
SUM	157 744 260	164 211 774	167 595 788	9 851 528	3 384 013

Beskrivelse av sektoren

Sektor for Helse og velferd har ansvar for følgende tjenestoområder:

I tillegg har sektor ansvar for følgende lovpålagte tjenester i interkommunale samarbeid:

- Legevakt
- KAD-behandling (kommunal akutt døgnbehandling - somatikk)
- Krisesenteret
- Barnevernsvakta
- Vestmar barneverntjeneste

Sektoren har ansvaret for en rekke tjenester og tilbud, bokstavelig talt fra vugge til grav. I 2023 hadde totalt 506 brukere vedtak om tjenester fra kommunen. Mange benytter seg også av tilbud som ikke krever vedtak. Dette omfatter blant annet dagsenter og lavterskel møteplasser, frisklivstilbudet og ulike kurs- og samtaletilbud for flere aldersgrupper. Anslagsvis 420 personer benytter seg ukentlig av de ikke-lovpålagte tjenestene som tilbys, og det totale antallet enkeltpersoner som bruker tilbudene gjennom året er antakelig langt høyere.

Årsverk i bemanningsplaner pr. enhet:

Sektor helse og velferd	2024 årsverk	2025 årsverk	Endringer 2024-2025	Merknader endring 2024-2025
Tjenestekontor	3,8	3,8	0	
Felles Sjukeheimen	3,4	3,4	0	Opprettholder reduksjon renhold
Sjukeheimen	24,8	24,9	0,1	Justering ifm. årsturnus
Lauvåsen	14,0	13,8	-0,2	Justering ifm. årsturnus
Gudbrandsveien Bokollektiv	0	0	0	
Heimehjelp	2,7	2,7	0	
BPA/ressurskrevende	6,6	7,3	0,7	Økte behov BPA
Neslandstunet Bokollektiv	9,4	7,3	-2,1	Endret behov
Hvilende nattevakt Neslandstunet, ikke betalt hjemmel	0,8	0,8	0	
Heimesjukepleien	19,3	18,6	-0,7	Reduserer bemanning på kveld i helger
Kreftsykepleier hjemmesykepleien	0,3	0,3	0	
Drangedal kommunale kjøkken	3	3	0	
Myrveien bofellesskap	21,1	22,2	1,1	Økte behov, assistent dagtid
Avlasting for funksjonshemmede	1,8	2,8	1,0	Økte behov avlastning barn/unge
Frisklivssentral	3,2	3,2	0	
Administrasjon	2,6	3,0	0,4	Styrking administrative støttefunksjoner
Kommuneoverlege	0,4	0,4	0	
Helsesøster/Jordmor- tjenester	4,05	3,80	-0,25	Legehjemmel utgår. Legearbeid utføres av fastleger mot fakturering.
Legeskontoret	3,2	5,2	2,0	2 fastleger har endret drift fra privatpraktiserende til fast ansettelse
Fysioterapi	2,4	2,6	0,2	Erstatter fravær politiske tillitsverv
Psykisk helse/rusomsorg	7,7	7,5	-0,2	Redusert miljøarbeider lavterskel rusomsorg, økt behandlerkapasitet
Enslige mindreårige flyktninger	0,05	0	-0,05	Tjenesten er avsluttet
Sum helse og velferd	134,6	136,60	2,00	

Årsverk i bemanningsplan for sektoren er 136,6 årsverk i 2025. Dette er en netto økning med 2 årsverk fra 2024.

Årsverk i årsturnus

Sektorens driftsnivå måles i antall årsverk i bemanningsplanene, og det er disse som rapporteres inn som sektorens årsverk i kapittel 2. Avdelinger med heldøgns bemanning har innført årsturnus. I praksis betyr dette at alt kjent fravær, i hovedsak ferieavvikling, dekkes opp av fast ansatte, i en på forhånd lagt turnus for et helt år av gangen. Dette gir mulighet for

fast ansatte å få større stillingsstørrelse. Årsverkene for fast ansatte i hver avdeling økes på denne måten med rundt 10 % uten at driftsnivået er økt.

Årsverk i avdelinger med årsturnus fordeler seg slik:

Avdeling	Årsverk i bemanningsplan = grunnbemanningen	Årsverk i årsturnus
Sjukeheimen	24,9	27,5
Lauvåsen	13,8	15,2
Neslandstunet bokoll. m/hvilende nattevakt	7,3	8,1
Heimesjukepleien m/kreftsykepleier	18,9	20,6
FH-boligen m/avlastning	25,0	27,2
Sum	89,9	98,6

Styrking av drift/reduerte inntekter, sammenlignet med opprinnelig budsjett 2024:

Beskrivelse	Kostnad	Øvrige merknader
Endrede rammer fastlegeordningen	1 500 000,-	Tiltak for å beholde/rekruttere fastleger
Økte behov unge voksne og barn i kjernetjenestene, avlastning og BPA.	1 800 000,-	Fordeler seg på ansvar 13751 og 13774
Bortfall av særtilskudd fra IMDI	1 500 000,-	Tilskudd bortfaller etter 5 år
Reduksjon tilskudd psykisk helse	200 000,-	Flerårig tilskudd trappes ned årlig.
Økte behov ressurskrevende tjenester barn og unge voksne	16 500 000,-	Fordeler seg på ansvar 13341, 13751 og 13775
Økte leieutgifter Neslandstunet	330 000,-	Overgang til leie for framleie i tråd med kommunestyrevedtak
Barnevern	914 479,-	Økt behov omsorgstiltak
Styrking administrative støttefunksjoner	413 000,-	Forbedringsarbeid og tjenesteutvikling

Reduksjon av drift/økte inntekter, sammenlignet med opprinnelig budsjett 2024:

Beskrivelse	Innsparing	Øvrige merknader
Reduksjon årsverk hjemmesykepleien	362 000,-	Reduserer bemanning på kveld i helger
Reduksjon årsverk Neslandstunet	1 400 000,-	Endret behov, er omstilt våren 2024
Avslutter EMF	127 825,-	
Bortfall trivselsassistenter	140 000,-	
Økte refusjoner ressurskrevende tjenester	7 900 000,-	
Utleie sykehjemsplasser	300 000,-	Leier ut på forespørsel ved ledig kapasitet
Økt PU-tilskudd	2 496 000,-	Ligger i rammeoverføringen, ikke i sektor

Status og utfordringer

Sektor for helse og velferd har godt og vel 200 medarbeidere og ledere fordelt på 145 stillingshjemler, med et netto budsjett på i overkant av 167 millioner kroner.

Sykefravær:

Sykefraværet i sektoren skal være på linje med landsgjennomsnittet for vår bransje, eller lavere. For 2025 settes mål for sektor til fravær på 8,5 % eller lavere.

Kompetanse:

KOSTRA-tall viser at det er 81,7 % av ansatte i pleie- og omsorgstjenesten i Drangedal kommune som er fagutdannet. Det er høyere enn landsgjennomsnittet på 77,5 %. Andelen ansatte med fagutdanning viser en svak nedgang de siste fem årene. Sektoren utarbeider årlige kompetanseplaner, og har en politisk vedtatt kompetanseprofil. Denne er førende for vår rekruttering av nye medarbeidere. Sektoren har utarbeidet en retningslinje for studiestøtte til egne ansatte som ønsker kompetanseheving. Vi erfarer likevel at tilgangen på fagutdannet personell blir vanskeligere. Drangedal sjukeheim er med i TØRN-prosjektet i regi av KS. Fokuset vi har valgt i TØRN, er oppgavedeling, kompetansekartlegging og relevant kompetanseheving. TØRN avsluttes i løpet av første halvår 2025, og det er et mål for sektor at erfaringene deles på, og brukes på tvers, til felles nytte for hele sektoren.

Drangedal kommune oppfyller kompetansekravet nedfelt i helse- og omsorgstjenesteloven, med ett unntak; Kommunen har ikke psykologkompetanse. Arbeidet med å løse dette, fortsetter i 2025.

Heltid/deltid:

I Drangedal kommune har vi satt oss som mål at ansatte skal ha stillingsstørrelser så nært opptil ønsket stillingsstørrelse som mulig. Sektoren har arbeidet systematisk med dette siden 2016, med årlige kartlegginger av medarbeidernes ønsker. Innføring av årsturnus i alle avdelinger med heldøgns bemanning har vært sektorens hovedstrategi for å nå målet.

Ved å jobbe målrettet, skal vi se at andelen ufrivillig deltid beveger seg nedover. Årlig status rapporteres i årsmeldingen.

Omstilling:

Sektor har omstilt 2,8 årsverk inneværende år, som får helårs effekt i 2025. Sektor har over flere år hatt gjentatte store omstillinger, og for øyeblikket synes det vanskelig å skulle omstille mer i sektor, uten at vi må bevege oss i retning av oppsigelser som tiltak. Det synes for øvrig vanskelig å vurdere omstillinger i allerede eksisterende tiltak, da våre tjenester er svært nøkternt dimensjonert. Det er kartlagt år etter år at pleie- og omsorgstjenestene i Drangedal kommune drives flere millioner kroner rimeligere enn det behovet skulle tilsi.

Gjennom 2024 har sektor hatt store kostnader til bemanningsbyrå på grunn av særskilte behov som ikke har vært mulig å dekke opp gjennom kjernetjenestene. Hovedfokuset for arbeid med reduksjon av utgifter i 2025 vil være å avvikle bruk av bemanningsbyråer, helt eller delvis. Dette må skje i nært samarbeid med spesialisthelsetjeneste, brukere, pårørende og egne fagavdelinger, der målet er riktig skalerte tjenester, fortrinnsvis ivaretatt av egne kjernetjenester.

Helsedirektoratet har varslet at det foreligger et forslag om endret innretning av refusjonsordningen for resurskrevende tjenester, som kan få betydning, allerede fra

2024/2025. Så langt vi er kjent med ordningen, kan dette slå positivt ut for Drangedals vedkommende.

Digitalisering:

For å nå målet om å begrense behovet for økt bemanning i sektor, er det avgjørende at digitale løsninger tas i bruk der det er hensiktsmessig. Velferdsteknologi har vært en del av tjenestene våre i flere år, og vil bres ytterligere ut i årene som kommer. I tillegg blir også andre digitale løsninger tatt i bruk jevnt og trutt. I 2024 har sektor blant annet fått på plass Kjernejournal og KS SvarUT i pasientjournalssystemet for pleie og omsorg. I tillegg har helsestasjonstjenesten og legekantoret tatt i bruk digitale løsninger som lar innbyggerne kommunisere med tjenesten gjennom Helsenorge. Slike løsninger er effektive for tjenestene, og tryggere og mer fleksible for innbyggerne. Denne utviklingen vil fortsette også gjennom 2025.

Våre helse- og velferdstjenester:

Helsestasjon og skolehelsetjeneste har blitt styrket de siste årene. Tjenesten er prioritert for satsingen rundt trygge oppvekstforhold for barn og unge i Drangedal, og er en viktig medspiller i bedre tidlig innsats gjennom tverrfaglig samarbeid. KOSTRA-tallene viser at kommunen på tross av satsing, ligger lavt på helsesykepleierdekning i forhold til gjennomsnitt av andre kommuner. Gjennom nyrekruttering i 2023 er det ansatt sykepleiere, som nå er under relevant videreutdanning for å fylle kompetansekrav i tjenesten. Siden studiene er på deltid, er det redusert utøvende tjeneste i avdelingen. Dette vil vedvare også ut i 2025.

Styrkingen av avdelingen med 40 % sykepleierstilling knyttet til flyktningehelse videreføres i 2025.

Helse- og velferdstjenester til barn og unge. Kommunen opplever økt pågang etter tjenester for barn og unge med særskilte utfordringer. Et konkret utslag av dette, er at vi nå har tatt i bruk to leiligheter til avlastningstilbud for denne gruppa i Myrveien bofellesskap. Det økte behovet utløser også økning med 1 årsverk i 2025.

Barnekoordinator er en funksjon kommunene ble pålagt ved lov i 2022. Det er ledende fysioterapeut som har denne funksjonen i kommunen. Det vurderes endringer rundt dette, og det skal igangsettes en prosess med avklaring av myndighet og ansvar for barnekoordinatorfunksjonen.

Barnevernet vårt drives som et interkommunalt samarbeid, Vestmar barneverntjeneste, med Kragerø som vertskommune. Fra og med 2022, er en ny barnevernreform innført, og det har medført mer ansvar til kommunene. Barneverntjenesten melder om økte kostnader knyttet til omsorgstiltak for barn i Drangedal i 2025.

Fastlegesituasjonen i landet er under press. I Drangedal har vi også erfart dette i 2024. Som et tiltak for å beholde/rekruttere fastleger, er rammevilkårene for fastleger i kommunen endret. Gjennom samarbeidsmøter med legene har det kommet fram et behov for ytterligere styrking av legetjenesten, med en femte fastlegehjemmel. Arbeidsoppgavene for fastleger øker stadig i omfang, og fastlegene i Drangedal ønsker å redusere listelengdene sine. Arbeidet med å styrke fastlegesituasjonen må fortsette i 2025. Ikke minst med tanke på framtidig rekruttering, da tre av våre fastleger er over 60 år.

Pleie- og omsorgstjenestene er i endring og utvikling.

Drangedal kommune har et uttalt mål om at tjenestene våre skal bygge opp under å kunne bo lengst mulig i eget hjem.

For å nå målsettingen om at flest mulig skal bo hjemme lengst mulig, er det viktig å sikre god nok kapasitet i *tjenestene til hjemmeboende*. Et vesentlig ledd i å sikre god nok kapasitet i hjemmetjenestene, er at vi venner både oss selv, pasienter og pårørende til å bruke velferdsteknologi i stadig større utstrekning. Vår strategi er at flere teknologier skal bli så trygge i bruk, at det kan velges på lik linje som fysisk oppfølging av ansatte. Dette kan medvirke til å dempe behovet for økning av ansatte i tjenesten. Sektor har fått tilskuddsmidler fra Statsforvalteren i 2024, som benyttes til å få på plass gode avklaringer av ansvar og roller i arbeid med velferdsteknologi. Vi har behov for at denne delen av tjenestene våre, får en bedre flyt.

Utviklingsprosjektet «Skrøpelige eldre» ble overført til ordinær drift i 2024, og samtidig ble det etablert et eget dagbehandlingstilbud for hjemmeboende med demenssykdom. Dette har vært en bevisst prioritering, for å styrke arbeidet overfor hjemmeboende sårbare eldre og deres pårørende.

Samlokalisering av flere sentrale tjenester til hjemmeboende har vært et uttalt mål for å legge bedre til rette for god pasientflyt og effektive tjenester. Allerede inneværende år deltar vi med en tverrfaglig sammensatt gruppe i forbedringsnettverket «Gode pasientforløp». Nettverket arbeider videre i 2025, og er nyttig også med tanke på framtidig samlokalisering av tjenester i nytt servicebygg på Doktormyra. Planlegging av servicebygg samlokalisert med 14 nye HDO (heldøgns omsorg)-plasser ved Doktormyra, pågår for fullt høsten 2024, og endelig vedtak om utbygging forventes ferdig behandlet våren 2025.

Vi forbereder oss på økt antall eldre, og uavhengig av hvor godt vi lykkes med ivaretagelse av pasienter i eget hjem, kommer vi ikke utenom at det også blir behov for økt antall av HDO-plasser. Dette forberedes på flere måter. Neslandstunet bokollektiv har blitt utvidet med 3 leiligheter i løpet av 2024. Fra og med 2026, er det mulig å ta flere plasser ved sjukeheimen i bruk igjen. I tillegg til dette, er det under planlegging 14 nye HDO-plasser i tilknytning til utbyggingsprosjektet ved Doktormyra.

Avdelingen for psykisk helse og rusomsorg har vært under press, med stadig voksende behov, også i 2024. Avdelingen er styrket ved interne omdisponeringer i 2024. Basert på antall pasienter med vedtak, er det anslagsvis ett årsverk for lite på behandlerkapasitet i avdelingen. Det er ikke lagt inn slik økning i budsjettet, og innbyggere med behov for oppfølging fra denne avdelingen, må påregne ventetid.

Boligforvaltning

I 2023 trådte ny boligsosial lov i kraft. Det gjenstår fortsatt avklaringer rundt hvordan ansvar og myndighet skal plasseres internt i kommuneorganisasjonen. Dette arbeidet fortsetter i 2025.

Administrasjonen arbeider med en utredning om hvordan en helhetlig boligforvaltning kan løses i den kommunale basisorganisasjonen. Dette tar utgangspunkt i at både Mjelkåsen Boligstiftelse og Drangedal Boligstiftelse oppløses, og at boligstiftelsenes boligmasse

overføres til kommunen. Det er lagt opp til politisk behandling av denne saken første halvår 2025.

Drangedal kommune har hatt praksis med å ta opp startlån til videreformidling. Denne ordningen er tatt ut av forslaget til investeringsbudsjett for 2025. Startlånsordningen foreslås tatt inn igjen seinere i økonomiplanperioden.

Småhus-prosjektet

I samarbeid med Drangedal Boligstiftelse ble det i 2022 tatt initiativ til etablering av frittstående «småhus» på Tippen-området. Dette er planlagt som kommunalt tildelte, spesielt tilrettelagte utleieboliger, og en bærekraftig finansiering vil være avhengig av tilskudd fra Husbanken. Tilskudd til utleieboliger fra Husbanken ble ikke bevilget i statsbudsjettet for 2024, og det ligger heller ikke inne forslag om dette for 2025. Administrasjonen må fortsatt jobbe for å få småhusprosjektet realisert, da det er et viktig tiltak for målgruppen, som er tiltenkt slike boliger.

Det vises for øvrig til overordna plan for helse og velferd, 2018 – 2027, for prioriteringer av utviklingsoppgaver i kommunalområdet.

Budsjettmessige endringer i 2025

Opprinnelig budsjett for sektor i 2024 er på 157,7 millioner kroner. Budsjettforslaget for 2025 er på 167,5 millioner kroner. Det er en økning på 9,8 millioner. Sett bort fra lønns- og prisvekst på etablert drift, er dette en reel økning på 3,3 millioner begrunnet i økte tiltak. I budsjettet er det lagt inn et generelt rammekutt på 5 millioner for sektor i 2025, der tiltak for å oppfylle rammekuttet, skal foreligge ved første tertialrapport i 2025.

Det henvises til tabeller i starten av sektorens kapittel, der det er en oversikt over de mest omfattende endringene i driften for 2025. Kort oppsummert er det innenfor tjenestetilbud til barn, ungdom og unge voksne det er vesentlig økning i kostnader, og reduksjoner er foretatt i kjernetjenester som i hovedsak retter seg mot eldre.

Sektorens drift vil alltid være preget av at det kan oppstå omfattende, uforutsigbare behov. Dette gjelder både helse- og omsorgstjenester og barneverntjenester. Budsjett blir lagt uten buffere, og dette gjør økonomien i sektoren sårbar.

Investeringer i sektor 300 i 2025:

- Overgang til digitale låser for pasienter i heimesjukepleien, sikkerhetstiltak; 500 000,-
- Diverse arbeider Drangedal sjukeheim/Lauvåsen: 2 550 000,-. Vi renoverer blant annet bad og kjøkken i avdelingene. Det mest kostbare tiltaket er brannverntiltak.
- Diverse vedlikeholds- og oppgraderingstiltak Stemmenveien 6; 1 420 000,-.
- Utbygging servicebygg og HDO-boliger Doktormyra.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer.

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	Bærekraft-mål
1.	Ha oversikt og god budsjettkontroll	Følge opp rapportering hvert tertial iht internkontrollen	Gjennomført Mindre enn 1 % avvik	3
2.	Benytter tilgjengelige tilskuddsordninger, som støtter opp under ønsket utviklingsarbeid	Følger opp rapportering og søknader på følgende: • Kompetansetilskudd • Tjenesteutvikling • Kommunalt rusarbeid • Særskilte behov, IMDI • Helsesykepleiertjenesten	Antall søknader innvilga. Sum tilskudd mottatt.	
3.	90 % av sektorens ansatte har ønsket stillingsstørrelse	Årsturnus	Reduksjon i andel ansatte som har ufrivillig deltid ned til 10 %.	5, 8
4.	Medarbeiderne opplever trivsel og mestring på arbeidsplassen	Gjennomføre medarbeiderundersøkelse	Gjennomført	3
5.	Sykefravær likt eller lavere enn måltall	Tett oppfølging Helhetlig tilnærming til nærværarbeid i sektor	Sykefravær 8,5 % eller lavere Sektor har felles tilnærming til nærværarbeid	3
6.	Riktig skalerte og forsvarlige tjenester, hovedsakelig ivaretatt av egne kjernetjenester	Redusere bruk av bemanningsbyråer. Sette kjernetjenestene i stand til å ivareta særlig ressurskrevende tiltak.	Bruk av bemanningsbyrå er redusert Kjernetjenestene ivaretar særlig ressurskrevende tiltak.	3

Målrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen				
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	Bærekraft-mål
1.	Trygg oppvekst	Følge opp barnevernsreform	Gjennomførte møter med barnevernet – tiltak iverksatt	3
		Aktiv deltagelse i BTI	BTI er den brukte arbeidsmetodikk i kommunen	17
		Implementere Plan for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker i kommuneorganisasjonen	Årlig handlingsplan med konkrete mål er utarbeidet i regi av BTI	1, 16
		Avklare ansvar og myndighet for barnekoordinator	Gjennomført	3
2.	Aldersvennlige lokalsamfunn	Utvikle Doktormyra i tråd med prinsippene for aldersvennlige lokalsamfunn	Arbeid er fulgt opp	3, 7, 11

3.	Forsvarlige helse- og omsorgstjenester	Avklare ansvar og myndighet for Boligsosial lov	Gjennomført	3
		ROS-analyser m/tiltaksplan ved behov	Gjennomført	3
		Revidere kompetanseprofil i sektor 300	Gjennomført og vedtatt i Administrasjonsutvalget	4
		Revidere tjenestekriterier for helse- og omsorgstjenester i Drangedal kommune	Gjennomført og vedtatt av kommunestyret	3
4.	Nødvendig ivaretagelse av pårørende i alle aldre	Årlig evaluering av plan for pårørendestøtte i alle avdelinger	Gjennomført	3
		Innføre pårørendeavtaler der det er naturlig	Tjenesteutvikling Er startet opp i 2025	
5.	Digitalisering	Følge opp og utnytte mulighetene i allerede etablerte fagsystemer.	Gjennomføres fortløpende	8
		Systematisk innføring av velferdsteknologi	Gjennomføres fortløpende	
		Bygge kompetanse i egen organisasjon og avklare roller og ansvar.	Ansvars- og rolle-beskrivelse utarbeidet og gjort kjent i sektoren.	

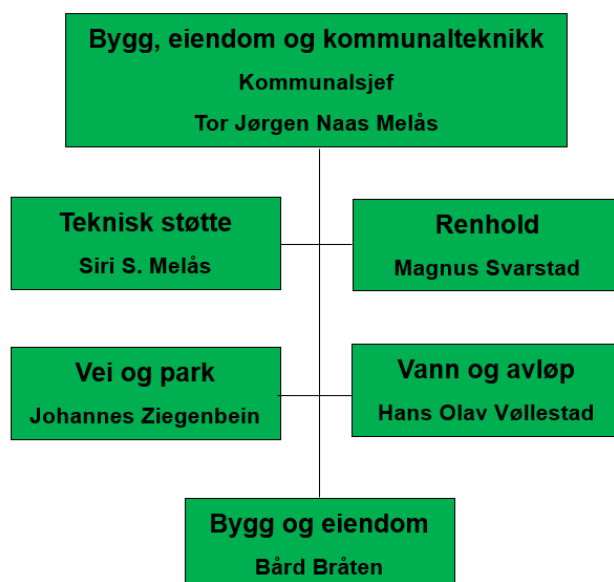
4.7 Sektor 400 Bygg, eiendom og kommunalteknikk

Tabellen nedenfor viser sektorens netto driftsutgifter i 2024 og 2025.
Merk at for sektor 400 er det betydelige inntekter i form av avgifter.

400 BYGG, EIENDOM OG KOMM TEKNIKK	BUD 24	Defl just	BUD 25	Nom endr	Reell endr
11231 Prosjekt eiendomsskatt	242 000	251 922	231 355	-10 645	-20 567
1412 Gautefall Biathlon	866 000	901 506	846 060	-19 940	-55 446
1413 Fjernvarme	-277 000	-288 357	-138 000	139 000	150 357
1414 Bygg og eiendomsforvaltning	1 831 381	1 906 468	1 361 605	-469 776	-544 862
1511 Ledelse og administrasjon	3 089 449	3 216 116	2 901 941	-187 508	-314 175
1512 Administrasjonsbygg	1 254 716	1 306 159	1 336 101	81 385	29 942
1514 Kart og Oppmåling	25 575	26 624	362 708	337 133	336 084
1521 Andre tilt.på boligsekt.	200 000	208 200	80 000	-120 000	-128 200
1522 Andre kommunale bygg	280 233	291 723	291 723	11 490	0
1531 Kommunale veier	8 994 276	9 363 041	8 952 171	-42 105	-410 870
1532 Vei- og gatelys, trafikkisikring	211 000	219 651	160 000	-51 000	-59 651
1533 Private veier	200 000	208 200	200 000	0	-8 200
1543 Drift av friluftsområder	674 057	701 693	620 872	-53 185	-80 821
1562 Produksjon av vann	2 750 433	2 863 201	3 429 353	678 920	566 152
1563 Distribusjon av vann	-14 543 198	-15 139 469	-14 601 779	-58 581	537 690
1565 Avløpsrensing	4 394 825	4 575 012	5 319 632	924 807	744 620
1566 Avløpsnett	-15 862 412	-16 512 771	-17 669 984	-1 807 572	-1 157 213
1567 Renovasjon og slam	-327 000	-340 407	-915 000	-588 000	-574 593
1568 Feiervesen	-124 000	-129 084	-90 882	33 118	38 202
1569 Brannvesen	6 061 000	6 309 501	6 352 000	291 000	42 499
1570 Renhold	9 574 624	9 967 183	9 882 651	308 027	-84 532
15995 Rammekutt sektor 400	0	0	-750 000	-750 000	-750 000
15997 Korreksjon lønnsgrunnlag sektor 400	0	0	414 000	414 000	414 000
15999 Reservert lønn sektor 400	806 000	839 046	762 000	-44 000	-77 046
SUM	10 321 959	10 745 159	9 338 527	-983 432	-1 406 632

Beskrivelse av sektoren

Organisering:

Bygg, eiendom og kommunalteknikk «kjøper» noen tjenester gjennom interkommunale samarbeid. Stillinger som inngår som en del av interkommunalt samarbeid, der andre kommuner er vertskommune, går ikke fram av årsverksoversikten. For Bygg, eiendom og kommunalteknikk dreier dette seg om:

- VA-Gautefall (Nissedal kommune)
- Grenland brann og redning (GBR IKS)
- Indre Agder og Telemark avfallselskap (IATA IKS)

Stillinger:

Nytt lokale for bibliotek og fritidsklubb gjør at renhold må øke bemanning med 0,5 årsverk fra 2024 til 2025. For alle andre enheter i sektoren skal ikke antall årsverk økes men holdes på nivå likt som i 2023 og 2024. I oversikten under vises årsverk/hjemler ved inngangen av 2025.

Sektor 400	2025	2024	Endring
Ledelse, teknisk støtte/prosjekt	4,0	4,0	0
Bygg og eiendom	6,5	6,5	0
Vei og park	5,4	5,4	0
Vann og avløp	6,2	6,2	0
Renhold	14,25	13,73	+0,5
Budsjettert årsverk totalt	36,35	35,83	+0,5

Ved å omprioritere innenfor vedtatte stillingshjemler styrkes bemanning på enhetene etter behov. Kostnadsutviklingen på varer og tjenester innenfor teknisk sektor er generelt høyere enn utviklingen i budsjetttrammene. Dette gjør at vi må se på alternative løsninger i forhold til lavere andel innkjøp/innleie av konsulenter og entreprenører og videre hva som vil være riktig dimensjonering av egne personellressurser i årene som kommer.

Stillingen som prosjektleder har stått vakant siden 1/9-24. Dette er en stilling som i sin helhet finansieres gjennom arbeid mot investeringsprosjekt. Situasjonen avventes utover i 2025 i forhold til oppgaver og om det er økonomisk hensiktsmessig å få stillingen besatt.

I 2025 er det ønskelig med fokus på internkontroll, kostnadsoverslag, planlegging og gjennomføring av vedtatte investerings tiltak jfr. forvaltningsrevisjon ift. planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter. For å få til dette må enhet «Teknisk støtte» styrkes med ansettelse i vakant stilling 50% årsverk til oppgaver innen internkontroll/prosjektstøtte.

Enheter og fagområder:

Ledelse og prosjekt

Omfatter overordnet ledelse ved kommunalsjef. Stilling som prosjektleder er for tiden vakant.

Teknisk støtte

Enheten har ansvar for tekniske og personalrelaterte støttefunksjoner for øvrige enheter i sektoren. Enheten har også helhetlig ansvar for renovasjon og e-skattekontoret. 50% stilling som prosjektstøtte/IK-medarbeider står vakant.

Bygg og eiendom

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor områdene geodata, oppmåling, kommunale bygg og eiendommer. Enheten har også ansvar for å gjennomføre utvalgte investeringstiltak.

Vann og avløp

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor områdene kommunalt vann og avløp. Enheten har også ansvar for å gjennomføre utvalgte investeringstiltak.

Vei og park

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor områdene kommunale veier, fortau, GS-veier, bruer, park, og friluftsområder inkludert Gautefall Biathlon. I tillegg forvalter enheten tilskudd til private veier og søknader om bompenger på private veier. Enheten har også ansvar for å gjennomføre utvalgte investeringstiltak.

Renhold

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor området renhold av kommunale bygninger med unntak av utvalgte bygg som andre sektorer tar ansvar for selv.

Status og utfordringer

Sykefravær i sektor

Målsetting for sektoren er 4,5% eller lavere. I 2024 ser sykefraværet i sektoren ut til å kunne ende rundt 8 %. Sektoren følger opp sykefraværarbeid i 2025 bla. gjennom samarbeidsplan og aktivitetsplan med Vestmar bedriftshelsetjeneste.

Bygg og eiendom

- Budsjettrammene til drift og vedlikehold av kommunale bygg har ikke fulgt prisveksten og utviklingen i behov for drift de siste årene og dermed er drifts- og vedlikeholdsbudsjettet for kommunale bygg reelt redusert hvert år.
- Faglig sett er utviklingen bekymringsfull sett i lys av at vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygg øker og bygningskapitalen forringes år for år. I praksis vil den daglige driften prioriteres som igjen betyr at vaktmestertjenester og vedlikehold av skoler, barnehager, sjukeheim mfl. må reduseres betydelig hvert år.
- Fokus mot selvkostområdet oppmåling slik at gebyrnivå dekker faktiske kostnader. Lavere byggeaktivitet fører til at vi forventer lavere med oppgavevolum innenfor oppmåling kommende år. Oppmåling er et fagområde som vi anser at sektoren er kritisk sårbar ved bortfall av personalressurser.

Vann og avløp

- Hovedplan for Vann og avløp 2023-32 utarbeidet 2023 og vedtatt i 2024 vil være førende for det meste av enhetens arbeid og prioriteringer i de kommende årene.
- Drangedal kommune har fått pålegg av Mattilsynet om å utarbeide en oppgraderingsplan som skal være «tilstrekkelig ambisiøs, og skal følges». Det er også kommet pålegg om det samme fra Statsforvalter med krav om separering av avløpssystemer og fremmedvann, takvann og overvann. Dette for å minske uønskete overløp i renseanleggene og redusert renseeffekt på grunn av innlekking.

- For å møte påleggene fra overordna myndigheter er bemanningen økt med to årsverk, en byggeleder og en ingeniør.
- Det er et mål å tilstrebe forutsigbare kommunale avgifter for abonnentene gjennom å arbeide målrettet med strategi og tiltak for å oppnå god balanse innenfor selvkostområdene og få flere kunder til våre kommunale VA-anlegg. Dette vil gi potensial for utvikling og stabile avgifter ift. vann og avløp.

Vei og park

- I budsjettforslaget fra kommunedirektøren er det innarbeidet innsparingstiltak som følge av nedklassifisering av uspesifisert antall km. kommunale veier til private veier. Innsparingskravet er satt til 550 000 kr i 2025 og 1,1 mill. kr. hvert år fra og med 2026. Det vil bli fremmet sak til politisk behandling i løpet av 1. tertial hvor det spesifiseres hvilke veier som foreslås nedklassifisert.
- Vintersesongen 2024/25 gjennomføres ved at eksisterende brøytekontrakter med entreprenørene de siste årene er blitt prolongert 1 år. Drangedal kommune har trådt inn i en av kontraktene i 2023/24 og fortsetter med dette også kommende sesong. Dette krever noe ekstra ressurser, men blir hovedsakelig implementert i eksisterende drift.
- I løpet av 2025 er det planlagt å lyse ut vinterdriftskontrakter på nytt. I den forbindelse må det utarbeides konkurransegrunnlag for de veiene som forblir kommunale og skal inngå i fremtidig kontraktsportefølge.
- Ny «Hovedplan for kommunale veier og bruer» anbefaler å prioritere systematisk utbedringsarbeid i årene som kommer som følge av nedprioritert vedlikehold på veier og bruer gjennom flere år. Bruene er ofte et kritisk punkt på en vei og blir dermed i praksis styrende for aksellast og totallast.
- Klimaendringer gir utfordringer i drifta. Vi ser en trend i forhold til økende driftskostnader år for år og at «ekstremværet» spiller en økende rolle i forhold til et økende drifts- og vedlikeholdsbehov. I budsjettet ligger det kun inne aktivitetsnivå til å møte et «normalt»-klima.

Renhold

- Behovet for renhold styres etter aktiviteten i alle sektorene i kommunen. Det er fokus på utførelse av renhold etter standard Insta800. Dette videreføres også som fokusområde i 2025.
- Renholds-avdelingen har 15 fast ansatte på de ulike områdene våre. Det er nå 10 (mot 7 i 2021) ansatte i 100% stilling, noe som er positivt og gir bedre oversikt og kvalitet på renholdet.

Investeringsprosjekter

- Bygg, eiendom og kommunalteknikk ved kommunalsjef har ansvar for rollen som prosjektansvarlig i forhold til vedtatte investeringsprosjekt. Sektoren har ansvar for å engasjere intern eller ekstern prosjekt- og byggeledelse og planlegge, prosjektere og gjennomføre utbyggingsprosjekter i tråd med kommunestyrets vedtak.
- Bygg, eiendom og kommunalteknikk har lagt inn en økt satsing på planlegging, ledelse og gjennomføring av investeringsprosjektene. I 2025 har Bygg, eiendom og kommunalteknikk ansvar for å gjennomføre investeringer for ca. 70 mill. kr fordelt på ca. 25-35 ulike prosjekt.
- Som en enkel regel bør det settes av ett årsverk til prosjekt-/byggeledelse pr. ca. 10-15 mill. investering avhengig av kompleksiteten i prosjektporteføljen. For å styrke gjennomføringsevnen av prosjekter ble det tilsatt egen prosjektleder i full stilling i 2022. Denne stillingen er nå vakant. I tillegg til egne ressurser må det påregnes innleie av ekstern prosjekt/byggeledelse for å gjennomføre investeringsprosjektene.

Budsjettmessige endringer i 2025

Sektorens nettobudsjett for 2025 er på 9,3 millioner kroner. Dette er et budsjett som ligger ca. 1,4 millioner kroner lavere enn deflatorjustert budsjett fra 2024.

Det er lagt inn ½ års effekt av innsparing som følge av nedklassifisering av kommunale veier. Helårs effekt oppnås først i 2026 med en planlagt innsparing på 1,1 mill. kr ved nedklassifisering av kommunal vei til privat vei.

Sektorens rammekutt på 750 000 kr er lagt inn på eget ansvar «15995 Rammekutt sektor 400». Tiltak for å oppfylle rammekuttet skal utredes og være identifisert i 1. tertialrapport 2025.

Alle tall i tabellen nedenfor refererer til budsjettforslag **før** «Rammekutt 2025» på 0,75 mill. kr. er fordelt på de ulike ansvar.

Ledelse, Enhet teknisk støtte og prosjekt		
Ansvar 1511 Ledelse/adm./ prosjekt	Redusert med 314 000	Finansieres fra rammetilskudd. Budsjettet reduseres hovedsakelig som følge av lavere pensjonskostnad i 2025 sammenlignet med 2024.
Ansvar 1521 Andre tilt. på boligsekt.	Redusert med 128 000	Finansieres fra rammetilskudd. Som følge av få søknader om tilskudd de siste årene reduseres budsjettet slik at det kun ligger inne midler til å imøtekomme 2 søknader.
Ansvar 1568 Feiing	Redusert merinntekt 38 000	Selvkostområde. Kjøp av tjenester fra IATA IKS øker litt mer enn gebyrinntektene til kommunen. Budsjettet med fondsavsetning 51 000 kr.
Ansvar 1569 Brannvesen	Økt med 42 000	Finansieres fra rammetilskudd. Avtale GBR IKS. Overføring til GBR IKS økes noe utover deflatorjustering.
Ansvar 1413 Fjernvarme	Redusert merinntekt 150 000	Finansieres fra rammetilskudd. Salgsinntekter er budsjettet iht deflator mens innkjøpspris på tømmer til flising ligger rekordhøyt.
Ansvar 11231 Prosjekt eiendomsskatt	Redusert med 20 000	Finansieres fra rammetilskudd.
Ansvar 1567 Renovasjon og slam	Økt inntekt 574 000	Selvkostområde. Budsjettet med fondsavsetning 1 515 000 kr.

Enhet Bygg og eiendom		
Ansvar 1414 Bygg og eiendom	Redusert med 544 000	Finansieres fra intern husleie. Lønnsbudsjettet er redusert noe som hovedsakelig skyldes redusert budsjett pensjonsavgift i 2025 i forhold til 2024. I tillegg er salgsinntektene økt noe som følge av internhusleie fra nytt bibliotek og fritidsklubb.
Ansvar 1514 Kart og oppmåling	Økt med 336 000	Finansieres både av rammetilskudd og selvkost. En 100% stilling fortsatt vakant men ikke budsjettet. Budsjett for lønn og kjøp av varer og tjenester reduseres men likevel i mindre grad enn salgsinntektene. Grunnet mindre oppdragsvirksomhet går inntektene ned i 2025.

Enhet Vei og park		
Ansvar 1531 Kommunale veier	Økt med 139 000	Finansieres fra rammetilskudd. Lønnsbudsjettet er redusert, hovedsakelig som følge av lavere pensjonsavgift i 2025 ift 2024. Som følge av få investeringsprosjekt relatert til vei er salgsinntekter fra arbeid mot slike prosjekt redusert med ca. 500'kr. Det er lagt inn økning av vaktgodtgjørelse på 200'kr. som følge av brøytevakt i egen regi.

		Det er lagt inn innsparing som følge av nedklassifisering av kommunale veier med 550'kr (1/2 års effekt)
Ansvar 1412 Gautefall Biathlon	Redusert med 55 000	Finansieres fra rammetilskudd. Budsjettreduksjon ved å ikke utføre vedlikehold i 2025.
Ansvar 1532 Vei- og gatelys, trafikkisikring	Redusert med 59 000	Finansieres fra rammetilskudd.
Ansvar 1533 Private veier	Redusert med 8 000	Finansieres fra rammetilskudd. Posten er ikke deflatorjustert. Det er satt av 160'kr til tilskuddsordning for private veier samt 40'kr til tilskudd etter avtale for den private veien Ausland-Sandvann.
Ansvar 1543 Drift av friluftsområde	Redusert med 80 000	Finansieres fra rammetilskudd. Budsjettreduksjon tas ved lavere standard på vedlikehold og mindre åpent i 2025.

Enhet Vann og avløp		
Ansvar 1562 Vannproduksjon	Økt med 566 000	Selvkostområde. Lønnsbudsjett økt med ca. 500'kr.
Ansvar 1563 Vannforsyning	Gebyrinntekter økes med 100'	Selvkostområde. Lønnsbudsjett redusert med ca. 200'kr. For 2025 er det lagt inn forventet økning i gebyrinntekter med snau 100'kr. Budsjettert avsetning til fond 269'kr.
Ansvar 1565 Avløpsrensing	Økt med 744 000	Selvkostområde. Lønnsbudsjett økt med ca. 500'kr. Budsjett til kjøp av varer og tjenester økt med ca. 200'kr fra 2024 til 2025.
Ansvar 1566 Avløpsnett	Gebyrinntekter økes med 2 mill.	Selvkostområde. Lønnsbudsjett og kjøp av varer og tjenester økes ikke fra 2024 til 2025. For 2025 er det lagt inn forventet økning i gebyrinntekter med ca. 2,0 mill. kr. Bruk av bundet driftsfond med 731' kr.

Enhet Renholdsavdeling		
Ansvar 1570 Renhold	Redusert med 84 000	Finansieres fra rammetilskudd. Driftsbudsjett for 2025 er redusert noe til tross for økning ½ årsverk knyttet mot nytt bibliotek/fritidsklubb.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer.

Bygg, eiendom og kommunalteknikk har implementert «Arbeidspakke teknisk sektor» og «Rammekutt 2025» i strategimatrissene nedenfor. Status for «Rammekutt 2025» skal rapporteres til kommunedirektøren i 1. tertialrapport 2025 og gi grunnlag for konkrete forslag til innsparingstiltak innværende år og videre i økonomiplanperioden.

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud			
Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	Bærekraftsmål
Rammekutt 2025	Identifisering av innsparingstiltak innen 1. mai 2025, 0,75 mill. i 2025.	Budsjett 1.tertial rapport	11,12,16
Nedklassifisering kommunale veier	Plan for privatisering av kommunale veier med mål om innsparing (halv effekt 550' i 2025).	Sak til kommunestyret	9,11,12
Ha oversikt og god budsjettkontroll	Tilpasse sektorens driftsnivå til økonomiske rammer og behov.	Gjennomført Budsjett Regnskap	8,11,12,16
	Tertialrapportering drift og investering		8,11,12,16

Gjennomføre vedtatt investeringsprosjekter i tråd med budsjett.	<i>God planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter jfr. prosjekthåndboka.</i>	Gjennomførte prosjekter innen frist og budsjett.	3,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17
God forvaltning av bygg- og veger	<i>Utarbeide overordna plan for bygg.</i>	Sak til kommunestyret	8,9,11
	<i>Utarbeide hovedplan for kommunale veier.</i>	Sak til kommunestyret	8,9,11
	<i>Plan for ENØK-tiltak som reduserer energiforbruk i formålsbygg.</i>	Rapportering KD	7,8,9,11,12,13
	<i>Boligforvaltningmodell – Utredning om Drangedal Boligstiftelse innlemmes i ordinær kommunal produksjon.</i>	Sak til kommunestyret	1,3,6,10,11,16,17
Utvikle en kompetent organisasjon som kan levere gode tjenester	<i>HMS og IA arbeidet skal være en integrert del av den daglige driften.</i>	Sykefravær lavere enn 4,5 %	3,5,8,10
	<i>Sikre rekruttering med nødvendig kompetanse.</i>	Delvis gjennomført	4,5,8
	<i>Følgje opp 10-faktor medarbeiderundersøkelse.</i>	Oppfølgingsplan utarbeidet	3,5,8,10
	<i>IK-arbeid i sektor med mål om å kartlegge risiko.</i>	Ferdigstilt ROS-analyse	3,8
	<i>Bygge IT-kompetanse som kan bidra til både å vedlikeholde sektorens eksisterende fagsystemer, og til digitalisering av nye oppgaver</i>	Rutinebeskrivelse for drift av egne systemer etablert. Gjennomført kompetanseheving og digitaliseringsprosjekter.	11,12,16

Målrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen			
Delmål	Tiltak	Resultat-indikator	Bærekraftsmål
Mer effektiv tjenesteproduksjon	<i>Kartlegging av administrative ressurser.</i>	Rapportering KD	8,10,11,16
Oppfølging av gjennomførte forvaltningsrevisjoner innen investering og innkjøp.	<i>Gjennomføre nye prosjekter kostnadseffektivt og med god kvalitet Styrke internkontroll gjennom prosjektstøtte</i>	Gjennomførte prosjekter innenfor budsjett og tidsplan uten vesentlige avvik.	8,11
Effektiv forvaltning av egen infrastruktur innen veg, bygg og VA	<i>Levere tjenester i kommunen på en effektiv måte med god kvalitet gjennom fokus på tjenestedesign og -utvikling.</i>	Gjennomført Brukerundersøkelser	3,6,7,11,12,13,14,15,16
Etablere en bærekraftig infrastruktur i tråd med føringer i Hovedplan VA og pålegg fra staten.	<i>Gjennomføre tiltak iht. hovedplan VA. Følge opp samarbeidsprosjektet med Nissedal kommune.</i>	Gjennomført i tråd med planer, budsjett og vedtatt framdrift	3,6,9,11,14,15,17
Bidra til utvikling av vedtatt boligpolitikk for kommunen	<i>Bidra til å etablere attraktive boligtomter som er klare til bygging når ny E18 kommer.</i>	Antall tomter som er byggeklare.	11

5.0 Investeringer

Investeringsnivået i økonomiplanperioden er høyt og ambisiøst. I situasjon med betydelig prisvekst og et relativt sett høyt rentenivå, er dette krevende for kommunen.

Kommunedirektøren foreslår en samlet brutto investeringer i 2025 på **kr 81,4 mill. kr** inklusive mva. Det er en reduksjon på 1 mill. kr i forhold til 2024.

Investeringer i 2026 er brutto foreslått til	kr 102,6 mill. kr
Investeringer i 2027 er brutto foreslått til	kr 99,4 mill. kr
Investeringer i 2028 er brutto foreslått til	kr 76,4 mill. kr

For økonomiplanperioden er det samlet investering **kr. 365,8 mill. kr.** Av dette er 56,8 mill. kr. knyttet til VA slik at prosjektene finansieres over avgifter.

Alle investeringsutgifter med unntak av for VA-investeringene, er oppgitt inkl. mva. Momskompensasjon inngår deretter som en del av finansieringen av prosjektene.

Det er foreslått en pause på bevilgning av Startlån i 2026 for å se på en ny måte å jobbe med forvaltningen av disse lånene.

Det mest sentrale prosjektene omtales nedenfor:

1001983 Nytt ERP-system

I løpet av første halvår 2025 skifter kommunen ERP-system fra Agresso til Visma.

1001986 Aldersvennlig lokalsamfunn Doktormyra

Gjennom arbeidet med reformen "Leve hele livet", er det pekt på behovet for aldersvennlig boligutvikling i Drangedal kommune. Kommunestyret har tidligere bevilget midler til "Mulighetsstudie" og oppstart av forprosjekt. Videre planlegging av servicebygg/dagsenter/leiligheter og gjennomføring av dette ble lagt inn i budsjett for 2024. Budsjettallene som legges inn for selve byggeprosjektene er anslag med endel usikkerhet både ift. økonomi og evt. byggestart/ferdigstillelse. Det er lagt til grunn at prosjektet oppnår betydelig delfinansiering gjennom Husbanken.

1001460 Kommunale veier og bruer

Tiltak på kommunale veier og bruer etter vedtatt hovedplan. Ved nedklassifisering av kommunal vei til privat kan det være aktuelt med enkelte mindre investeringstiltak

1001472 Trafikksikkerhetstiltak kommunale veier

Drangedal kommune er nettopp re-godkjent som Trafikksikker kommune. Handlingsplan for trafikksikkerhet er revidert. Prioriterte tiltak gjennomføres i tråd med denne planen.

1001483 ENØK-tiltak kommunale formålsbygg

Lavhengende enøk-tiltak kommunale formålsbygg. Videreføre ENØK-tiltak uspesifiserte bygg / utskifting til LED-belysning (Helse/Skole/Adm).

1001304 Stemmaenveien 6

Tiltak i bygningsdel for rus og psykiatri. Utskifting av ytterdør og solavskjerming.

1001305 Sjukeheimen, FH-boliger og Lauvåsen

Brannsikringstiltak og sprinkling Drangedal sjukeheim.

100XXXX Lauvåsen

Legionellasikring

1001401 VA-Gautefall

I dette prosjektet ligger delprosjektene VA-Laukfjell, VA-Lia og VA-Midtstrandlia. Det gjenstår kun mindre arbeider før disse avsluttes. Tilknytning av avløpsabonnenter fra disse delprosjektene vil ikke kunne iverksettes før nytt renseanlegg på Langmoen i Nissedal står ferdig i 2025.

1001435 Vann resten av kommunen og 1001431 Avløp resten av kommunen

Disse prosjektene prioriterer gjennomføring av tiltak i henhold til hovedplan VA utenom VA-Gautefall. Hovedplanen har innarbeidet konkrete tiltak som tilfredsstiller krav fra overordna myndigheter (Statsforvalter og Mattilsyn) innenfor respektive selvkostområde.

1001405 Nytt renseanlegg VA-Gautefall på Langmoen i Nissedal

Dette er to prosjekter som inngår i fellesprosjektet VA-Gautefall der Nissedal kommune og Drangedal kommune samfinansierer tiltakene etter vedtatt fordelingsnøkkel. Renseanlegget vil etter de siste prognosene fra Nissedal kommune, som er prosjekteier, ferdigstilles september 2025. Nissedal kommune er også prosjekteier ift. nytt vannforsyningsbasseng på Tveit. Dette har budsjett og er påbegynt 2024.

1001407 Ny vannforsyningsledning Stranna VV til Mjelkåsen HB

Utskifting av gammel vannforsyningsledning fra Stranna vannverk til Mjelkåsen høydebasseng. Prosjektet utføres trinnvis med oppstart i 2025 og er planlagt ferdig 2026.

5.1 Oversikt investeringer 2025-2028

ORDINÆRE INVESTERINGER 2025-2028		Rebudsjettert fra 2024	Ny bevilgn 2025	Årsbudsjett 2025	Øk-plan 2026	Øk-plan 2027	Øk-plan 2028
1001001	Pensjon KLP	0	1 100 000	1 100 000	1 150 000	1 200 000	1 250 000
1001029	Startlån	0	0	0	12 000 000	12 000 000	12 000 000
1001040	Kirkevergen div prosjekt	0	700 000	700 000	700 000	700 000	240 000
1001304	Stemmenveien 6 nødv. tiltak Rus og psykiatri	0	340 000	340 000	0	0	0
1001305	Sjukeheimen, FH og Lauvåsen bofellesskap	0	1 600 000	1 600 000	875 000	0	0
NYTT 25	Lauvåsen legionellasikring	0	250 000	250 000	0	0	0
1001353	Kjøp av biler Helse og velferd	0	0	0	900 000	0	0
1001384	Kommunale boliger	0	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
1001460	Kommunale veier og bruer	0	5 000 000	5 000 000	3 750 000	3 750 000	3 750 000
1001472	Tiltak trafiksikkerhets-plan	0	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000
1001483	Bygg enøk-tiltak LED	0	1 250 000	1 250 000	1 250 000	0	0
NYTT 27	Bygg enøk-tiltak vinduer kommunehus	0	0	0	0	1 500 000	0
1001503	Maskiner/arbeidsbiler og utstyr Sektor 400	0	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
1001932	Elev-pc	0	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000
1001939	Ipad politikere	0	0	0	0	350 000	0
1001940	Generell kapasitet /infrstruktur IT	0	700 000	700 000	300 000	300 000	300 000
1001969	Ipad 1 klasse	0	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000
1001983	Nytt system HR/Økonomi	0	1 500 000	1 500 000	0	0	0
1001977	Plan for etablering av boliger Doktorhagen	1 495 000	0	1 495 000	0	0	0
1001986	Dokortunet HDO og servicebygg	0	40 000 000	40 000 000	70 000 000	70 000 000	40 000 000
NYTT 27	Geodata	0	0	0	0	400 000	0
NYTT 25	Digitalisering mm	0	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
NYTT 25	Heirekshaug bhg utomhustiltak	0	250 000	250 000	0	0	0
NYTT 26	Heirekshaug bhg oppgradering innomhus	0	0	0	250 000	0	0
NYTT 28	Garasje feierbil vaskeplass storbil	0	0	0	0	0	5 000 000
NYTT 25	Utkjøp minibuss flyktningetjenesten	0	125 000	125 000	0	0	0
NYTT 25	Digitalt låsesystem hjemmeboende	0	500 000	500 000	0	0	0
NYTT 25	Idrettshallen oppgradering badstue mm	0	200 000	200 000	0	0	0
NYTT 25	Drangedal 10-årige skole solavskjerming	0	320 000	320 000	0	0	0
NYTT 28	Drangedal 10-årige skole kameraovervåkning	0	0	0	0	0	250 000
SUM	Ordinære investeringer (inkl. mva)	1 495 000	56 235 000	57 730 000	93 575 000	92 600 000	65 190 000

INVESTERINGER VA 2024-2028		Rebudsjettert fra 2024	Ny bevilgn 2025	Årsbudsjett 2025	Øk-plan 2026	Øk-plan 2027	Øk-plan 2028
1001401	VA-Gautefall vann	0	1 500 000	1 500 000	0	0	0
1001401	VA-Gautefall avløp	0	1 500 000	1 500 000	0	0	0
1001405	Nytt renseanlegg Langmoen	0	14 200 000	14 200 000	0	0	0
1001420	Slamlagune Sandvann	1 500 000	0	1 500 000	0	0	0
1001434	Renseanlegg Henseid	1 063 000	0	1 063 000	0	0	0
1001435	Vann resten av bygda	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 800 000	8 200 000
1001431	Avløp resten av bygda	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
1001407	Ny vannforsyningsledning Stranna VV - MHB	2 000 000	2 000 000	4 000 000	3 000 000	0	0
SUM	VA investeringer (ekskl. mva)	4 563 000	25 200 000	29 763 000	9 000 000	6 800 000	11 200 000

SAMLEDE INVESTERINGER 2024-2028		Rebudsjettert fra 2024	Ny bevilgn 2025	Årsbudsjett 2025	Øk-plan 2026	Øk-plan 2027	Øk-plan 2028
	Ordinære investeringer	1 495 000	56 235 000	57 730 000	93 575 000	92 600 000	65 190 000
	VA investeringer	4 563 000	25 200 000	29 763 000	9 000 000	6 800 000	11 200 000
SUM	Samlede investeringer	6 058 000	81 435 000	87 493 000	102 575 000	99 400 000	76 390 000

6.0 Gebyrtabeller 2025

6.1 Avgifter og egenbetalinger

Nedenfor gis en samlet oversikt over gebyr, avgifter og egenbetalinger for de tjenester som Drangedal kommune yter, og forslag til satser for 2025.

Det er benyttet 4,1 % som en generell prisjustering, konsumprisindeks er benyttet med 3 % til husleie. Sistnevnte prosent svarer til endringen i konsumprisindeksen fra september 2023 til september 2024. Deflator i statsbudsjett for 2025 utgjør 4,1 %.

Forskrifter som bestemmes av staten blir regulert i samsvar med prisendringene i aktuell forskrift. Det vises for øvrig til den enkelte tabell nedenfor.

For plan- og byggesak og oppmåling fremmes en egen forskriftssak som fremmes parallelt med budsjettet.

For tjenestene vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feiing beregnes gebyrene i tråd med forskrift om beregning av selvkost.

6.2 Husleier

Endring av husleie i kommunale boliger

Husleieloven § 4-2 gir bare anledning til å regulere løpende husleier med endringen i konsumprisindeksen siste år. Konsumprisindeksen er endret til 3 % fra september 2023 til september 2024.

Husleier til leiligheter administrert av stiftelser eller borettslag endres ikke av kommunalt vedtak.

Kommunedirektøren foreslår at husleier i kommunale boliger økes tilsvarende konsumprisindeksen med 3% med virkning fra 01.01.2025.

Ved bytte av leietaker bør husleien økes til gjengs leie (Husleieloven § 4-3), uavhengig av dagens husleie.

6.3 Servicekontoret

Satser 2024	
Ekspedisjonsgebyr - Servicekontor	86,-
Diverse arbeid pr. påbegynt halvtime – Servicekontor	340,-

6.4 Kart og eiendomsinformasjon

Kartdata - Meglerpakker, takstpakker, kart, matrikkelinformasjon m.m.
Digitale kartdata bestilles gjennom en web-tjeneste, e-Torg. Basiskart er digitale kartdata fra kommunen, der leveransen inneholder data fra felles kartdatabase, eiendomsgrenser fra

Matrikkelen og vegnett-data fra datasettet ELVEG. e-Torg er tilgjengelig på alle plattformer, og er åpent 24 timer i døgnet. For meglerpakker, takstpakke, karter, matrikkelinformasjon m.m. tilbyr kommunen å bestille dette via våre samarbeidsparter. Kommunens andel er basert på selvkost. Prisene fremgår av deres portal.

- Infoland
- eplassen
- e-Torget

6.5 SFO, barnehage, idrettshall, volleyballhall og kulturskole.

Barnehage	
Søskenmoderasjon 30% for barn nr. 2 og gratis for barn nr. 3	
Heldagsplass barnehage 100%	1 500,-
Heldagsplass barnehage 80%	1 381,-
Heldagsplass barnehage 60%	1 148,-
SFO	
SFO-plass 0 – 13 timer pr. uke. 1., 2. og 3. trinn	0,-
SFO-plass 13 timer eller mer pr. uke. 1 og 2. trinn	989,-
SFO-plass 0 – 13 timer pr. uke. 4. trinn	1 540,-
SFO-plass 13 timer eller mer pr. uke. 3. og 4. trinn	2 498,-
Skoleferieordningen	
Dagspris inkl. kost	364,-
Gebyr ved sen henting i barnehage og SFO	
Pr. påbegynt ½ time jf. vedtekter	500,-
Kultur	
Idrettshall	
Drangedal idrettshall for trening, hall ABC (inkl. garderobe m/dusj)	256,-
Drangedal idrettshall for trening, hall AB (inkl. garderobe m/dusj)	180,-
Drangedal idrettshall for trening, hall A/BC (inkl. garderobe m/dusj)	152,-
Drangedal idrettshall for trening, hall B/C (inkl. garderobe m/dusj)	116,-
Drangedal idrettshall for trening, Møterom	143,-
Drangedal idrettshall for trening, Badstue	86,-
Drangedal idrettshall for trening, Kjøkken	143,-
Drangedal idrettshall for trening, Garderobe	86,-
Drangedal idrettshall for arrangementer, hall ABC (inkl. garderobe m/dusj)	370,-

Kulturskole	
Elevplass pr. år	3 389,-
Volleyballhallen i Kroken	
	97,-
Gymsal, Tørdal skule	
	97,-

Tokestua	
Kultur salen til arrangement (man-tor). Kommersielle aktører.	2 602,-
Kultur salen til arrangement (man-tor). Lokale lag og foreninger	1 561,-
Kultur salen til arrangement (fre-søn). Kommersielle aktører	3 643,-
Kultur salen til arrangement (fre-søn). Lokale lag og foreninger	2 602,-
Kultur salen, rigging / øving til arrangement. Kommersielle aktører	1 249,-
Kultur salen, rigging / øving til arrangement. Lokale lag og foreninger	625,-
Lys – Lydanlegg	2 082,-
Lys – lydtekniker. Etter avtale med tekniker	
Personell billettsalg/annet	364,-
Gebyr pr. solgte billett - Kommersielle aktører	26,-
Gebyr pr. solgte billett - Lokale lag og foreninger	16,-
Kjøkken. Kommersielle aktører	1 145,-
Kjøkken. Lokale lag og foreninger	416,-
Kino	
Billett voksen	130,-
Billett barn	105,-

6.6 Egenbetaling Helse og velferd

4,1 % som generell prisjustering – 3 % konsumprisindeks på husleie. Ved bytte av leietaker bør husleien økes til gjengs leie (Husleieloven § 4-3), uavhengig av dagens husleie.

Tjeneste	Merknad	Sats 2024	Sats 2025
Institusjonstjenester			
Maks egenbetaling sykehjem pr. mnd.	Selvkost	144 143,-	151 032,-
Dag/nattopphold Pr dag/natt	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	110,-	
Korttidsopphold pr. døgn	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	193,-	
Fribeløp	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	10 000,-	
Hjemmebaserte tjenester			
Makspris pr. time	Selvkost	390,-	406,-
Abonnement pr mnd.			
Inntekt fra 0-2G	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	230,-	
Inntekt fra 2-3G		625,-	651,-
Inntekt fra 3-4G		1 055,-	1 098,-
Inntekt fra 4-5G		1 520,-	1 582,-
Inntekt over 5G		1 785,-	1 858,-

Andre omsorgstjenester			
Trygghetsalarm		368,-	383,-
Middagsombringing		114,-	119,-
Middag – Myrveien bofelleskap		79,-	82,-
Kostpenger – eldresenter pr dag		154,-	160,-
Kostpenger bofellesskap pr mnd.		5 415,-	5 637,-
Boliger			
Strøm FH-boliger		233,-	243,-
Kommunale utleieboliger	Reguleres med konsumprisindeks i henhold til husleiekontrakt, Husleieloven og Husbankens regler	3,3 %	3,0 %

6.7 Gebyrregulativ for plan og byggesaksbehandling

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgave svinger normalt fra år til år. Det er fordi det avhenger av hvor mange og hvilke type saker kommunen får til behandling. Gebyrene skal dekke kommunens kostnader for tjenesteområdet. Priser for 2025 bygger på hvilke inntekter kommunen må ha for å dekke driftskostnadene. Gebyrregulativet er i år omarbeidet slik at satsene i større grad skal reflektere tidsbruken for de ulike arbeidsoppgavene. Dette regulativet er også mer likt det som blir praktisert i andre sammenlignbare kommuner.

Regulativbestemmelse	Beregningsenhet	Gebyr 2025
Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser		
§ 1-3. Befaring		
I de tilfeller kommunen gjennomfører befaring som en del av saksbehandlingen, betales gebyr etter medgått tid.	Per time	Etter hvert kapittel

Kapittel 2. Private planforslag	Beregningsenhet	Gebyr 2025
§ 2-1. Gebyr for arbeid med oppstart av planarbeidet		
§ 2-1-1. Gebyr for planinitiativ		
Gjennomgang av planinitiativ som er i tråd med overordnede planer	Per planinitiativ	8 960,-
Gjennomgang av planinitiativ som er i strid med overordnede planer	Per planinitiativ	15 360,-
Planinitiativ som sendes inn flere ganger	Per påfølgende planinitiativ	7 040,-
§ 2-1-2. Oppstartsmøte og andre møter		
Oppstartsmøte	Per oppstartsmøte	19 200,-
Avklaringsmøter	Per møte	5 120,-
§ 2-1-3. Gebyr for fastsetting av planprogram		

Planer som krever fastsetting av planprogram	Per planprogram	38 400,-
§ 2-2. Tilleggsgebyr for politisk prøving av plansaker		
Tilleggsgebyr der forslagstiller krever spørsmål om vesentlige uenigheter om det videre planarbeidet forelagt kommunestyret etter pbl § 12-8 første ledd	Per sak	19 200,-
Tilleggsgebyr der forslagstiller krever at beslutningen om stans av planinitiativ skal legges frem for kommunestyret for behandling etter pbl § 12-8 andre ledd	Per planinitiativ	19 200,-
§ 2-3. Mangelfulle plandokumenter		
Tilleggsgebyr ved utarbeidelse av skriftlig tilbakemelding om mangler i plandokumentene	Per skriftlig tilbakemelding	9 600,-
§ 2-4. Gebyr for behandling av privat planforslag		
§ 2-4-1. Grunngebyr for planforslag		
Grunngebyr for planforslag	Per planforslag	76 800,-
§ 2-4-2. Tilleggsgebyr for dialogmøter underveis i planprosessen		
Dialogmøte med forslagsstiller/plankonsulent	Per møte	5 120,-
§ 2-4-3. Tilleggsgebyr for planer med konsekvensutredning		
Tilleggsgebyr for planer med konsekvensutredning	Per planforslag	25 600,-
§ 2-4-4. Tilleggsgebyr for planforslag som er i strid med overordnende planer		
Tilleggsgebyr som er i strid med overordnede planer	Per planforslag	19 200,-
§ 2-4-5. Tilleggsgebyr for arealformål og hensynssoner i planforslaget		
Over 5 arealformål	Per planforslag	8 960,-
Over 2 hensynssoner	Per planforslag	6 400,-
§ 2-4-6. Tilleggsgebyr for planens grunnareal	Per planforslag	
Planforslag der planens grunnareal er over 8.000 m ²	Per planforslag	8 960,-
§ 2-4-7. Tilleggsgebyr for antall tomter for bebyggelse	Per planforslag	
Fra 6 til 10 tomter	Per planforslag	8 960,-
Fra 11 til 20 tomter	Per planforslag	12 800,-
Over 20 tomter	Per planforslag	19 200,-
§ 2-4-8. Tilleggsgebyr for flere vertikalnivåer	Per planforslag	
Tilleggsgebyr for flere vertikalnivåer	Per planforslag	12 800,-
§ 2-5. Gebyr for utfylling, endring og oppheving av plan		
Endringer som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 første ledd	Per planforslag	Fullt gebyr av § 2-1 – § 2-4
Endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf. pbl § 12-14 andre ledd – som krever politisk behandling	Per endring eller utfylling	32 000,-

Endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf. pbl § 12-14 andre ledd – som krever administrativ behandling	Per endring eller utfylling	38 400,-
Tilleggsgebyr for møter i sak om endring mv. av reguleringsplan, jf. pbl § 12-14 andre ledd	Per møte	8 960,-
§ 2-6. Gebyr ved avslutning av planarbeidet		
Hvis saken trekkes før oppstartsvarsel eller planmyndigheten beslutter at initiativet skal stoppes	Per planinitiativ	Gebyr etter § 2-1-1
Etter oppstartsmøtet, men før innsendelse av forslag	Per planoppstart	Gebyr etter § 2-1
Avslutning av planarbeidet etter at planforslaget er mottatt av kommunen	Per planforslag	50 % av gebyr etter § 2-4*
Gebyr ved avslag etter pbl § 12-11	Per planforslag	Fullt gebyr
Avslutning av arbeidet med mindre planendring etter at kommunen har mottatt komplett søknad, jf. § 2-5	Per søknad	50 % av gebyr etter § 2-5
§ 2-7. Gebyr for oppstartsmøte ved manglende oppfølging fra forslagstiller		
Der planoppstart ikke er kunngjort innen seks måneder etter første oppstartsmøte	Per nytt oppstartsmøte	§ 2-1-2
Der komplett planforslag ikke er mottatt innen tjue måneder etter første oppstartsmøte	Per nytt oppstartsmøte	§ 2-1-2
§ 2-8. Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for medgått tid i plansaker	Per time	1 280,-

Kapittel 3. Bygge-, dele- og dispensasjonssaker	Beregningsenhet	Gebyr 2025
§ 3-1. Grunngebyr		
Søknader innsendt via elektronisk søknadsportal	Per søknad	1 665
Søknader innsendt på annet vis	Per søknad	2 220
§ 3-2. Registreringsgebyr		
Søknadspliktige tiltak	Per bruksenhet	444
Meldepliktige tiltak som ikke er søknadspliktige, jf. pbl § 20-5	Per tiltak	555
§ 3-3. Gebyrreduksjon ved komplett søknad		
Gebyrreduksjon	Per søknad	-1 110
§ 3-4. Forhåndskonferanse og andre møter		
Forhåndskonferanse	Per møte	5 550
Andre møter	Per møte	2 775
§ 3-5. Søknadspliktige tiltak som krever ansvarlig foretak – pbl § 20-3		

§ 3-5-1. Bolig, fritidsbolig og andre bygg, jf. § 20-1 a og b		
§ 3-5-1-1. Oppføring av bolig og fritidsbolig		
En eller to boenheter	Per bygning	15 540
Tre til fire boenheter	Per bygning	17 760
Fem til ti boenheter	Per bygning	19 980
Elleve til tjue boenheter	Per bygning	22 200
Over tjue boenheter	Per bygning	24 420
Felles garasjeanlegg eller andre anlegg som betjener flere bygninger	Per tilhørende bygning	6 660
§ 3-5-1-2. Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig		
Tilbygg, påbygg eller underbygg til boligbygg uten ny boenhet	Per tiltak	6 660
§ 3-5-1-3. Vesentlig endring eller reparasjon av bolig og fritidsbolig		
Vesentlig endring eller reparasjon av boligbygg	Per tiltak	11 100
§ 3-5-1-4. Seterhus, rorbu, koie, garasje, uthus, anneks, naust, båthus, boligbrakke og lignende		
Seterhus, rorbu, koie, frittstående garasje, uthus, anneks, naust, båthus og lignende	Per tiltak	7 770
Boligbrakke	Per tiltak	7 770
§ 3-5-1-5. Andre bygninger enn bygninger for boligformål		
Tiltaksklasse 1		
Landbruksbygg over 1.000 m ² og industri-/næringsbygg Bygningstype 211-249	Per tiltak	7 770
Kontor- og forretningsbygg Bygningstype 311-330	Per tiltak	15 540
Øvrige næringsbygg og offentlige bygg Bygningstype 411-840	Per tiltak	15 540
Tilbygg, påbygg og underbygg av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	7 770
Vesentlig endring eller reparasjon av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	11 100
Tiltaksklasse 2 og 3		
Landbruksbygg over 1.000 m ² og industri-/næringsbygg Bygningstype 211-249	Per tiltak	11 100
Kontor- og forretningsbygg Bygningstype 311-330	Per tiltak	22 200
Øvrige næringsbygg og offentlige bygg Bygningstype 411-840	Per tiltak	22 200
Tilbygg, påbygg og underbygg av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	11 100
Vesentlig endring eller reparasjon av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	22 200

§ 3-5-1-6. Andre tiltak enn bygninger (konstruksjon eller anlegg)		
Rør-, ledningsanlegg mv.	Per tiltak	5 550
Avløpsanlegg, olje-/fettutskiller, jf. forurensingsforskriften kapittel 12, 13, 15 og 15A	Per tiltak	2 220
Svømmebasseng, dam/brønn og lignende	Per tiltak	5 550
Brygge, molo, kai o.l.	Per tiltak	5 550
Andre type konstruksjon og anlegg	Per tiltak	5 550
§ 3-5-2. Fasadeendring		
Fasadeendring på bygg, konstruksjon eller anlegg	Per søknad	6 105
§ 3-5-3. Varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak		
Bruksendring av bolig til annet enn bolig	Per bruksenhet	7 770
Bruksendring av annet enn bolig til bolig	Per bruksenhet	7 770
Vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak	Per bruksenhet	7 770
Andre bruksendringer	Per bruksenhet	7 770
§ 3-5-4. Riving av tiltak		
Riving mv. av bygninger, konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	4 440
Tilleggsgebyr for avfallsplan	Per avfallsplan	1 110
§ 3-5-5. Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner		
Bygningstekniske installasjoner	Per tiltak	4 440
Skorstein og røykkanal	Per tiltak	3 330
§ 3-5-6. Oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i bolig		
Sammenføring av bruksenheter i bolig mv.	Per tiltak	4 440
Oppdeling av bruksenheter i bolig mv.	Per ny boenhet	5 550
§ 3-5-7. Oppføring av innhegning mot veg		
Innhegning mot veg (eksempelvis støyskjerm, gjerder, voller, murer m.m.)	Per tiltak	5 550
§ 3-5-8. Plassering av skilt- og reklameinnretninger		
Skilt mv. på fasade	Per tiltak	4 440
Andre skilt mv.	Per tiltak	4 440
§ 3-5-9. Vesentlig terrenginngrep		
Vesentlig terrenginngrep, tiltaksklasse 1	Per søknad	7 770
Vesentlig terrenginngrep, tiltaksklasse 2 og 3	Per søknad	11 100
§ 3-5-10. Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass		
Anlegg av veg	Per tiltak	5 550
Anlegg av parkeringsplass	Per tiltak	5 550
Anlegg av landingsplass	Per tiltak	5 550
§ 3-6. Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak, jf. plan- og bygningsloven § 20-4, jf. byggesaksforskriften §§ 3-1 og 3-2		
§ 3-6-1. Oppretting og endring av eiendom		

Oppretting av grunneiendom	Første nye grunneiendom	4 440
- Tilleggsgebyr for påfølgende ny grunneiendom	Per ny utover den første	1 110
Oppretting av festegrunn	Første nye festegrunn	4 440
- Tilleggsgebyr for påfølgende ny festegrunn	Per ny utover den første	1 110
Oppretting av anleggseiendom	Første nye anleggseiendom	6 660
- Tilleggsgebyr for påfølgende anleggseiendom	Per ny utover den første	1 110
Arealoverføring	Per søknad	4 440
§ 3-6-2. Andre tiltak uten krav til ansvarlig foretak		
Mindre tiltak på bebygd eiendom, jf. SAK § 3-1 a og b	Per tiltak	6 105
Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet, jf. SAK § 3-1 c	Per søknad	5 550
Skilt- og reklameinnretninger etter SAK § 3-1 d	Per søknad	4 440
Alminnelige driftsbygninger i landbruket under 1.000 m ² , jf. SAK § 3-2	Per tiltak	6 105
Midlertidige tiltak mv. jf. pbl § 20-4 c	Per tiltak	6 105
Andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver jf. pbl 20-4 e	Per tiltak	6 105
§ 3-7. Nytt vedtak i samme sak		
Igangsettingstillatelse	Per søknad	2 220
Midlertidig brukstillatelse	Per søknad	2 220
Ferdigattest der det har gått mer enn fem år siden første tillatelse i byggesaken ble gitt	Per søknad	2 220
§ 3-8. Dispensasjonssaker		
For søknader som omfatter flere dispensasjoner, faktureres den dyreste dispensasjonen i sin helhet, mens det ilegges 40 % av gebyret for hver av de øvrige dispensasjonene.		
Søknad om dispensasjon fra kommune- og reguleringsplan	Per dispensasjon	11 100
Søknad om dispensasjon innenfor byggegrense langs vann- og vassdrag	Per dispensasjon	11 100
Søknad om dispensasjon fra avstand til vei	Per dispensasjon	7 770
Søknad om dispensasjon fra lov og forskrift	Per dispensasjon	8 880
- Tilleggsgebyr for ekstern høring	Per søknad	4 440
- Tilleggsgebyr for politisk behandling	Per søknad	5 550
§ 3-9. Andre vurderinger		
Fravik fra tekniske krav ved tiltak på eksisterende byggverk, jf. pbl § 31-4	Per fravik	1 110
Godkjenning av selvbyggeransvar, SAK § 6-8	Per søknad	1 110

Godkjenning av foretak som ikke oppfyller kravene til praksis mv. i SAK, pbl § 23-8, jf. SAK § 11-4	Per søknad	1 110
Tilleggsgebyr der kommunen må innhente nødvendig samtykke eller uttalelser fra andre myndigheter	Per søknad	2 220
§ 3-10. Søknad om endring av gitt tillatelse før bygg eller tiltak har fått ferdigattest		
Endring av tiltak	Per søknad	30% av gebyr etter § 3-5 og 3-6
Omfattende endringer behandles som en ny søknad	Per søknad	Fullt gebyr
§ 3-11. Søknad om endring av gitt tillatelse før bygg eller tiltak har fått ferdigattest		
Søknad som trekkes før påbegynt saksbehandling eller som avvises som følge av manglende privatrettslige forutsetninger	Per søknad	Grunngebyr
Søknad som trekkes etter at kommunen har satt i gang saksbehandling, men før førstegangsvedtak	Per søknad	Grunngebyr + 50% av behandlingsgebyr
Sak som kommunen avslår etter fullført saksbehandling	Per søknad	Fullt gebyr*
§ 3-12 Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for medgått tid i bygge-, dele- og dispensasjonssaker	Per time	1 110

Kapittel 4. Eierseksjonering	Beregningsenhet	Gebyr 2025
§ 4-1. Grunngebyr		
Grunngebyr	Per søknad	1 920
§ 4-2. Registreringsgebyr		
Registreringsgebyr	Per seksjon	640
§ 4-3. Gebyrreduksjon ved komplett søknad		
Gebyrreduksjon	Per søknad	-1 280
§ 4-4. Saksbehandlingsgebyr		
§ 4-4-1. Oppretting av eierseksjoner		
For to til fire seksjoner	Per søknad	8 960
For fem til åtte seksjoner	Per søknad	10 240
Over ni seksjoner	Per søknad	12 800
§ 4-4-2. Reseksjonering		
For to til fire seksjoner	Per søknad	11 520
For fem til åtte seksjoner	Per søknad	12 800
Over ni seksjoner	Per søknad	15 360
§ 4-4-3. Sletting/oppheving av seksjonert sameie		
Saksbehandlingsgebyr for å slette seksjoner på en eiendom	Per søknad	3 840
§ 4-5. Tilleggsgebyr		

Gebyr for befaring	Per befaring	3 840
§ 4-6. Gebyr for avsluttet sak før vedtak, ved avvisning og ved avslag		
Søknad som trekkes før påbegynt saksbehandling eller som kommunen avviser eller avslår, jf. eierseksjonsloven § 12	Per søknad	Grunngebyr
Søknad som trekkes etter at kommunen har satt i gang saksbehandling, men før vedtak	Per søknad	Grunngebyr + 50% av behandlings - gebyr
Sak som kommunen avslår etter fullført saksbehandling	Per søknad	Fullt gebyr*
§ 4-7. Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for medgått tid i seksjoneringssaker	Per time	1 280

6.8 Gebyr for kart og oppmåling

Gebyrer for arbeider etter matrikkellova, matrikkelforskriften. Gebyrene skal dekke kommunens kostnader for tjenesteområdet.

Kapittel 5. Oppmålingsforretning	Beregningsenhet	Gebyr 2025
§ 5-1. Gebyrreduksjon ved komplett rekvisisjon		
Gebyrreduksjon	Per rekvisisjon	-1 280
§ 5-2. Oppmålingsforretning		
§ 5-2-1. Gebyr for saksbehandling		
Oppretting av grunneiendom og fest grunn og matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn	Første matrikkelenhet	19 200
- Tilleggsgebyr for oppretting av flere matrikkelenheter	Per påfølgende matrikkelenhet	6 400
Oppretting av uteareal på eierseksjon	For to tilleggsdeler	12 800
- Tilleggsgebyr for flere tilleggsdeler utover to	Per tilleggsdel	2 560
Oppretting av anleggseiendom	Per matrikkelenhet	23 040
Punktfeste	Per punktfeste	6 400
Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning (MUF)*	Første matrikkelenhet	5 120
- Tilleggsgebyr for oppretting av flere matrikkelenheter	Per påfølgende matrikkelenhet	2 560
Grensejustering	Per rekvisisjon	14 080
Arealoverføring	Per rekvisisjon	16 640
Arealoverføring til offentlig vei og jernbane	Per time	1 280
Grensepåvisning av tidligere koordinatfestede grenser	Per rekvisisjon	8 320
Klarlegging av grense, punktfeste og stedbundne rettigheter som ikke er koordinatfestet i tidligere forretning	Per rekvisisjon	15 360
§ 5-2-2. Gebyr for oppmåling i marka		
Oppmøtegebyr	Per oppmøte	2 560

Grensepunkt som måles og merkes i marka	Per grensepunkt	640
Grensepunkt som måles, men ikke merkes i marka	Per grensepunkt	320
§ 5-3. Avbrutt forretning		
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket eller må avvises før oppmåling i marka er gjennomført	Per sak	40 % av § 5-2-1
Gebyr der saken avsluttes etter at oppmålingsforretningen er gjennomført	Per sak	60 % av § 5-2-1 + 100 % av § 5-2-2
§ 5-4. Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for annet fakturerbart arbeid i oppmålingssaker	Per time	1 280

6.9 Årsgebyr feiing og tilsyn

For 2025 er det beregnet at standardgebyret for feiing og tilsyn settes til kr 525. Dette er en endring på 25 kroner fra 2024 til 2025

Feiing og tilsyn	
Feiing og tilsyn, pr. pipeløp. Fast årsgebyr	525,-

6.10 Kommunale tomter

Priser for 2025, ingen endringer fra 2024

Boligtomter i kommunalt boligfelt	Rå tomter
Prestestranda	
Bråtheia	100 000,-
Mjellåsen	100 000,-
Kroken	
Juvassåsen	100 000,-
Løbbedalen	100 000,-
Tørdal	
Bø	50 000,-
Bostrak	
Bostrak	50 000,-
Hennseid	
Henseidgrenda	50 000,-
Prisene gjelder for tomter med fremført infrastruktur	
For kjøp av tilleggsarealer til eksisterende eiendom pr. m²	50,-

Næringstomt i kommunalt næringsområde	Rå tomt pr. m²
Stemmen	80,-
Kåsa/Øverland	80,-

6.11 Renovasjon og slamtømming

De samlede gebyrinntektene for renovasjon og slamtømming i Drangedal kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenestene.

For privathusholdning renovasjon er det beregnet at standardgebyret settes til 2 120 kroner for å dekke kommunens forventede kostnader. Dette er en endring på 354 kroner fra 2024 til 2024. Gebyrene for den enkelt abonnent vil variere med abonnentkategorien. For privathusholdning utgjør det en endring på 20 % fra 2024 til 2025.

Gebyr – husholdning	
Grunngebyr husholdning (standardgebyr)	2 120,-
Fradrag for felles sorteringsdunker	-412,-
Fradrag for hjemmekompostering	-576,-
140L restavfall dunk med henting hver 3. uke	2 422,-
240L restavfall dunk med henting hver 3. uke	4 152,-
360L restavfall dunk med henting hver 3. uke	5 784,-
660L restavfall dunk med henting hver 3. uke	10 603,-
770L restavfall dunk med henting hver 3. uke	12 370,-

Standard abonnement med 140L restavfall vil utgjøre årlig kr. 4 542,-

For fritidsboliger benyttet det en generell prisjustering på 4,1 % for 2025.

Gebyr – fritidsbolig	
Grunngebyr hytter/fritid	1 104,-
Tilgang til IATA bu	178,-
Tilgang til IATA bu fra hyttefelt	354,-
Renovasjon – Prisgruppe 1	1006,-
Renovasjon – Prisgruppe 2	3 539,-

For abonnenter som tilhører prisgruppe 1 vil dette utgjøre kr. 2 110,- inkl. grunngebyr

For abonnenter som tilhører prisgruppe 2 vil det utgjøre kr. 4 643,- inkl. grunngebyr

Om abonnenten benytter seg av IATA sine egne sorteringsbuer vil gebyrer for tilgang til IATA bu vil komme i tillegg.

For abonnenter som eier bolighus og fritidsbolig i en av IATA kommunene kan tinge felles renovasjonsordning med boligen. Avfallet må da fraktes hjem, avfallet blir hentet på en plass. Gebyr for fritidsabonnenten blir da redusert og en betaler grunngebyr på kr. 1 104,-

For 2025 er det beregnet at standardgebyr for slamtømming bør settes til kr. 5 573,- for å dekke kommunens forventede kostnader. Dette er en endring på 2 528 kroner fra 2024 til 2025. For slam utgjør det er en endring på 83 % fra 2024 til 2025.

Gebyr – slam	
Slam – årlig tømming (standardgebyr)	5 573,-
Slam – annet hvert år tømming	3 220,-
Slam – fjerde hvert år tømming	1 836,-
Slam – årlig m ³ > 4m ³	922,-
Slam – annet hvert år m ³ > 4m ³	461,-
Slam – fjerde hvert år m ³ > 4m ³	295,-

6.11 Gebyrregulativ for vann og avløp

Kommunens abonnenter betaler for vann- og avløpstjenester levert av kommunen. Forholdet mellom abonnenten og kommunen er regulert av statlige lover og forskrifter, samt av kommunale reglementer og bestemmelser. For vann er det beregnet en generell endring på 3,5 % fra 2024 til 2025. For avløp er det ingen endringer fra 2024 til 2025.

Vann

Årsgebyr for vann jfr. §§ 5 og 6 i forskriften	
• Bolig og fritidseiendommer (pr. boenhet)	6 978,-
• Næring (for inntaksdimensjon inntil 32 mm.)	3 489,-

Forbruksgebyr pr. m ³	
• Bolig og fritidseiendommer	17,03,-
• Næring	17,03,-

Årsgebyr næring – Vann			
Antall årsgebyr beregnes ut ifra inntaksdimensjon. Gebyrer er inkl. mva.			
Næringskategori	Antall årsgebyr	Dim inntaksledning	Pris
Kategori 1	1	Inntil 32 mm	3 489,-
Kategori 2	2	Inntil 40 mm	6 978,-
Kategori 3	4	Inntil 50 mm	13 956,-
Kategori 4	8	Inntil 63 mm	27 912,-
Kategori 5	12	Inntil 110 mm	41 868,-
Kategori 6	24	Inntil 160 mm	83 736,-
Kategori 7	50	Større enn 160 mm	174 450,-

Avløp

Årsgebyr for avløp jfr. §§ 5 og 6 i forskriften	
• Bolig og fritidseiendommer (pr. boenhet)	7 820,-
• Næring (for inntaksdimensjon inntil 32 mm.)	3 910,-

Forbruksgebyr pr. m ³	
• Bolig og fritidseiendommer	21,16,-
• Næring	21,16,-

Årsgebyr næring – Avløp			
Antall årsgebyr beregnes ut ifra inntaksdimensjon. Gebyrer er inkl. mva.			
Næringskategori	Antall årsgebyr	Dim inntaksledning	Pris
Kategori 1	1	Inntil 32 mm	3 910,-
Kategori 2	2	Inntil 40 mm	7 820,-
Kategori 3	4	Inntil 50 mm	15 640,-
Kategori 4	8	Inntil 63 mm	31 280,-
Kategori 5	12	Inntil 110 mm	46 920,-
Kategori 6	24	Inntil 160 mm	93 840,-
Kategori 7	50	Større enn 160 mm	195 500,-

Tilknytning til kommunalt VA-anlegg

Tilknytningsgebyr og anleggsbidrag er et engangsgebyr og betales etter fastsatte kategorier i gebyrregulativet. Tilknytningsgebyr faktureres normalt før tilknytning og ikke senere en 8. måneder etter gitt tillatelse eller ved fysisk tilkobling. Anleggsbidrag faktureres sammen med tilknytningsgebyret, om ikke annet fremgår av avtalen. Lav sats for tilknytning til vann og avløp økes fra kroner 13 900 til kroner 14 750 fra 2024 til 2025

Tilknytningsgebyr jfr. § 8 i forskriften	
• Lav sats for vann	14 750,-
• Høy sats for vann (gjelder deler Gautefall)	137 500,-
• Lav sats for avløp	14 750,-
• Høy sats for avløp (gjelder deler av Gautefall)	137 500,-

Anleggsbidrag	
Anleggsbidrag for tilknytning til nytt VA-anlegg på Lia, Laukfjell, Hauklitjenn, Midtstrandlia og Brattsbergheia	
• Fritidsboliger med brukstillatelse etter 01.08.2011, fritt for mva.	
- Vann	
- Avløp	50 000,-
• Fritidsboliger med brukstillatelse eldre en 01.08.2011, inkl. mva.	50 000,-
- Vann	
- Avløp	
	50 000,-
Anleggsbidrag for eksisterende VA-anlegg på Gautefall	50 000,-
• Fritidsboliger med brukstillatelse etter 01.08.2011, fritt for mva.	
- Vann	
- Avløp	35 000,-
• Fritidsboliger med brukstillatelse eldre en 01.08.2011, inkl. mva.	35 000,-
- Vann	
- Avløp	35 000,-
	35 000,-
Anleggsbidrag er en betegnelse på bidrag fra private til kommunen. Bidragene betales til et fond kommunen benytter til infrastrukturtiltak. Ved utbygging av nye VA-anlegg i løpet av året kan Drangedal kommunestyret vedta andre satser for tilknytningsgebyr og anleggsbidrag. Når det betales anleggsbidrag ved tilknytning skal lav sats for tilknytningsgebyr benyttes.	

7.0 Obligatoriske budsjettoversikter

I henhold til *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner* §5.1, skal budsjett- og økonomiplandokumentet inneholde obligatoriske oppstillinger som nevnt nedenfor.

Oppstillingene skal, i tillegg til tall for budsjett- og økonomiplanperioden, vise beløp for det forrige budsjettåret og det sist vedtatte årsregnskapet. Gjeldsoversikten skal vise utviklingen i lånegjeld over økonomiplanperioden.

De obligatoriske budsjettoversiktene er som følger:

- Økonomisk oversikt etter art - drift
- Bevilgningsoversikt – drift
- Bevilgninger drift – fordelt på sektor
- Bevilgningsoversikt – investering
- Oversikt gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser

Etter de obligatoriske hovedoversiktene vises konsekvensjustert budsjett, som ble utarbeidet ved oppstart av budsjettarbeidet, og siden er brukt som en føring for det videre budsjettarbeidet.

ØKONOMISK OVERSIKT ETTER ART - DRIFT	Regnsk 23	Budsj 24	Budsj 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27	Øk-plan 28
<i>Tall i 1 000 kroner</i>						
Rammetilskudd	-199 382	-211 504	-222 972	-225 388	-225 753	-224 901
Inntekts- og formuesskatt	-112 051	-116 723	-129 651	-131 633	-131 107	-130 781
Eiendomsskatt	-17 442	-17 550	-18 735	-19 435	-19 435	-19 435
Andre skatteinntekter	-334	-355	-345	-359	-350	-342
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-36 592	-31 500	-27 598	-24 003	-20 638	-18 391
Overføringer og tilskudd fra andre	-66 903	-37 981	-40 867	-40 867	-40 867	-40 867
Brukerbetalinger	-12 568	-11 020	-10 038	-10 038	-10 038	-10 038
Salgs- og leieinntekter	-99 356	-104 448	-113 991	-110 935	-110 478	-111 756
Sum driftsinntekter	-544 628	-531 081	-564 197	-562 658	-558 666	-556 511
Lønnsutgifter	250 522	251 449	258 908	255 822	255 850	255 877
Sosiale utgifter	51 843	53 932	55 625	54 905	54 905	54 905
Kjøp av varer og tjenester	167 674	162 150	179 654	174 699	172 699	170 699
Overføringer og tilskudd til andre	37 518	35 884	35 089	33 878	33 917	33 364
Avskrivninger	33 694	32 400	34 900	36 042	36 510	42 398
Sum driftsutgifter	541 251	535 815	564 176	555 346	553 881	557 243
Brutto driftsresultat	-3 377	4 734	-21	-7 312	-4 785	732
Renteinntekter	-7 365	-5 500	-5 100	-4 200	-3 700	-3 700
Utbytter	-20 913	-22 900	-15 400	-14 951	-14 587	-14 231
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	24 465	32 361	33 448	31 259	29 236	28 946
Avdrag på lån	26 412	28 178	27 362	27 312	28 411	34 574
Netto finansutgifter	22 599	32 139	40 310	39 420	39 360	45 589
Motpost avskrivninger	-33 694	-32 400	-34 900	-36 042	-36 510	-42 398
Netto driftsresultat	-14 472	4 473	5 389	-3 934	-1 935	3 923

ØKONOMISK OVERSIKT ETTER ART - DRIFT - Side 2 (2)	Regnsk 23	Budsj 24	Budsj 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27	Øk-plan 28
<i>Tall i 1 000 kroner</i>						
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	2 500	0	1 100	1 150	1 200	1 250
Avsetninger til bundne driftsfond	6 477	1 024	2 416	1 418	898	720
Bruk av bundne driftsfond	-3 037	-3 602	-1 076	-3 416	-3 789	-2 586
Avsetninger til disposisjonsfond	9 832	905	0	4 782	3 626	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 300	-2 800	-7 829	0	0	-3 307
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	14 472	-4 473	-5 389	3 934	1 935	-3 923
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

BEVILGNINGSOVERSIKT - DRIFT	Regnsk 23	Budsj 24	Budsj 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27	Øk-plan 28
<i>Tall i 1 000 kroner</i>						
Rammetilskudd	-199 382	-211 504	-222 972	-225 388	-225 753	-224 901
Inntekts- og formuesskatt	-112 051	-116 723	-129 651	-131 633	-131 107	-130 781
Eiendomsskatt	-17 442	-17 550	-18 735	-19 435	-19 435	-19 435
Andre generelle driftsinntekter	-36 591	-31 855	-27 943	-24 362	-20 988	-18 733
Sum generelle driftsinntekter	-365 466	-377 632	-399 301	-400 818	-397 283	-393 850
Sum bevilgninger drift, netto	328 395	349 966	364 380	357 464	355 988	352 184
Avskrivninger	33 694	32 400	34 900	36 042	36 510	42 398
Sum netto driftsutgifter	362 089	382 366	399 280	393 506	392 498	394 582
Brutto driftsresultat	-3 377	4 734	-21	-7 312	-4 785	732
Renteinntekter	-7 365	-5 500	-5 100	-4 200	-3 700	-3 700
Utbytter	-20 913	-22 900	-15 400	-14 951	-14 587	-14 231
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	24 465	32 361	33 448	31 259	29 236	28 946
Avdrag på lån	26 412	28 178	27 362	27 312	28 411	34 574
Netto finansutgifter	22 599	32 139	40 310	39 420	39 360	45 589
Motpost avskrivninger	-33 694	-32 400	-34 900	-36 042	-36 510	-42 398
Netto driftsresultat	-14 472	4 473	5 389	-3 934	-1 935	3 923
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	2 500	0	1 100	1 150	1 200	1 250
Avsetninger til bundne driftsfond	6 477	1 024	2 416	1 418	898	720
Bruk av bundne driftsfond	-3 037	-3 602	-1 076	-3 416	-3 789	-2 586
Avsetninger til disposisjonsfond	9 832	905	0	4 782	3 626	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 300	-2 800	-7 829	0	0	-3 307
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	14 472	-4 473	-5 389	3 934	1 935	-3 923
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

BEVILGNINGER DRIFT - FORDELT PÅ SEKTOR	Regnsk 23	Budsj 24	Budsj 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27	Øk-plan 28
<i>Tall i 1 000 kroner</i>						
Finansiering	-24 071	-25 251	-25 600	-25 600	-25 600	-25 600
Kommunedirektørens stab	32 094	35 043	31 956	31 228	31 139	31 042
Politikk	3 556	3 683	3 955	3 955	3 955	3 955
Fellesutgifter	12 201	13 796	28 398	28 059	27 598	27 045
Kunnskap, mangfold og kultur	146 395	153 263	149 351	141 085	139 113	137 140
Helse og velferd	145 209	157 884	167 596	167 596	167 596	167 596
Bygg, eiendom og kommunalteknikk	13 013	11 548	8 724	11 141	12 187	11 006
Sum bevilgninger drift, netto	328 395	349 966	364 380	357 464	355 988	352 184

BEVILGNINGSOVERSIKT - INVESTERING	Regnsk 23	Budsj 24	Budsj 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27	Øk-plan 28
<i>Tall i 1 000 kroner</i>						
Investeringer i varige driftsmidler	82 025	99 409	85 693	88 725	85 500	62 900
Tilskudd til andres investeringer	0	700	700	700	700	240
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 046	1 050	1 100	1 150	1 200	1 250
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	83 071	101 159	87 493	90 575	87 400	64 390
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 227	-13 819	-11 186	-15 945	-15 740	-10 340
Tilskudd fra andre	-13 561	0	0	0	0	-27 900
Salg av varige driftsmidler	-1 162	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-2 605	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-56 075	-87 340	-75 207	-73 480	-70 460	-24 900
Sum investeringsinntekter	-79 630	-101 159	-86 393	-89 425	-86 200	-63 140
Videre utlån	12 134	12 000	0	12 000	12 000	12 000
Bruk av lån til videre utlån	-10 050	-12 000	0	-12 000	-12 000	-12 000
Avdrag på lån til videre utlån	2 613	2 000	0	2 000	2 000	2 000
Mottatte avdrag på videre utlån	-3 416	-2 000	0	-2 000	-2 000	-2 000
Netto utgifter videreutlån	1 281	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-2 500	0	-1 100	-1 150	-1 200	-1 250
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 316	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-3 604	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	65	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-4 723	0	-1 100	-1 150	-1 200	-1 250
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

OVERSIKT /UTVIKLING LANGSIKTIG LÅNEGJELD	Regnsk 23	Budsj 24	Budsj 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27	Øk-plan 28
<i>Tall i 1 000 kroner</i>						
Langsiktig lånegjeld pr. 01.01	-626 843	-673 818	-744 980	-792 825	-850 993	-905 042
Gjennomførte /budsjetterte låneopptak	-73 387	-99 340	-75 207	-85 480	-82 460	-36 900
Betalte /budsjetterte avdrag	26 412	28 178	27 362	27 312	28 411	34 574
Langsiktig lånegjeld pr. 31.12	-673 818	-744 980	-792 825	-850 993	-905 042	-907 368

KONSEKVENJUSTERT BUDSJETT <i>Kroneverdi</i>	Regnsk 20 <i>Løpende</i>	Regnsk 21 <i>Løpende</i>	Regnsk 22 <i>Løpende</i>	Regnsk 23 <i>Løpende</i>	Budsj 24 <i>2024</i>	Progn 24 <i>2024</i>	Budsj 25 <i>2025</i>	Øk-plan 26 <i>2025</i>	Øk-plan 27 <i>2025</i>	Øk-plan 28 <i>2025</i>
Rammetilskudd	-179 202	-184 161	-190 352	-199 382	-211 504	-212 704	-217 849	-217 671	-217 766	-217 819
Inntekts- og formuesskatt	-94 071	-106 553	-112 956	-112 051	-116 723	-114 223	-127 632	-127 632	-129 386	-129 386
Eiendomsskatt	-14 550	-16 358	-16 692	-17 442	-17 550	-17 550	-18 100	-18 100	-18 100	-18 100
Andre skatteinntekter	-310	-333	-355	-334	-355	-355	-345	-370	-370	-370
Integreringstilskudd	-9 800	-7 971	-13 864	-34 346	-29 000	-29 000	-26 427	-25 089	-22 822	-21 141
Andre statlige overføringer	-4 425	-4 031	-3 825	-2 246	-2 500	-2 500	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Overføringer fra andre	-65 544	-59 399	-57 446	-66 902	-37 436	-42 636	-45 000	-45 000	-45 000	-45 000
Brukerbetalinger	-10 645	-11 543	-11 919	-12 568	-11 898	-11 898	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Kommunale avgifter	-36 088	-37 456	-41 272	-44 751	-48 417	-47 917	-49 026	-51 841	-54 355	-53 788
Andre salgs- og leieinntekter	-43 045	-42 529	-48 305	-54 606	-55 302	-55 302	-55 000	-55 000	-55 000	-55 000
Sum driftsinntekter	-457 680	-470 334	-496 986	-544 628	-530 685	-534 085	-554 379	-555 703	-557 799	-555 604
Netto driftsresultat	2 544	-16 868	-18 334	-14 472	4 473	5 973	-5 544	-5 557	-5 578	-5 556
	-0,56 %	3,59 %	3,69 %	2,66 %	-0,84 %	-1,12 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Renteinntekter	-5 731	-5 736	-3 904	-7 365	-5 500	-5 500	-5 000	-4 700	-4 300	-4 000
Utbytter	-479	-203	-16 818	-20 913	-22 900	-29 500	-17 900	-17 900	-17 900	-17 900
Renteutgifter	11 762	9 488	12 134	24 465	32 361	32 361	33 794	31 618	28 706	27 621
Avdrag lån	27 983	21 577	23 200	26 412	28 178	28 178	30 691	30 479	32 143	36 205
Netto finansposter	33 535	25 126	14 612	22 599	32 139	25 539	41 585	39 497	38 649	41 926
Beregnet avskrivning (motpost)	-28 776	-30 392	-32 676	-33 694	-32 400	-32 400	-34 898	-35 835	-36 300	-40 868
Korreksjon motpost							1 170	2 107	2 572	7 140
Brutto driftsresultat	-2 215	-11 602	-270	-3 377	4 734	12 834	-13 400	-11 326	-10 499	-13 754
Driftsutgifter /driftsramme	455 465	458 732	496 716	541 251	535 419	546 919	540 979	544 377	547 301	541 850
Deflator 2025 (4,1 %)	-	-	-	-	-	-	21 952	21 952	21 952	21 952
Deflatorjusterte driftsutgifter	-	-	-	-	-	-	557 371	557 371	557 371	557 371
Underdekning ift. budsjetttert drift 2024	-	-	-	-	-	-	16 393	12 994	10 071	15 521
Merutgift prognose 2024 (juni)	-	-	-	-	-	-	11 500	11 500	11 500	11 500
Deflatorjustering							472	472	472	472
Underdekning ved videreført merutgift	-	-	-	-	-	-	27 893	24 494	21 571	27 021

8.0 Endringer i kommunedirektørens budsjettforslag

Politisk sak 24/4498-1
Saksbehandler Osmund Jensen
Dato 25.11.2024

Endringer i kommunedirektørens budsjettforslag

Kommunedirektøren har i sitt budsjettforslag foreslått å kutte grendeutviklingsmidler med 0,572 mill. kroner og overføring til Drangedal Bygdetun med 0,3 mill. kroner.

Administrasjonen har i ettertid blitt gjort oppmerksom på at det foreligger avtaler som gjør at disse kuttene ikke kan effektueres med virkning fra 2025.

Kommunedirektøren har på bakgrunn av dette besluttet å forskyve de foreslåtte budsjettkuttene til 2026. For 2025 foreslås det å finansiere de utsatte budsjettkuttene med bruk av disposisjonsfond.

Konsekvensen av disse endringene vil være at netto driftsresultat for 2025 reduseres med 0,872 mill. kroner til minus 5,022 mill. kroner. Bruk av disposisjonsfond økes med 0,872 mill. kroner til 7,462 mill. kroner.

Øvrige budsjettposter påvirkes ikke av endringsforslaget.

Endringer innarbeides i obligatoriske budsjettoversikter.

Politisk sak 24/4498-1
Saksbehandler Osmund Jensen
Dato 05.12.2024

Endringsforslag nr. 2 til kommunedirektørens budsjettforslag

Kommunedirektøren har i sitt forslag til budsjett og økonomiplan for perioden 2025-28 tatt utgangspunkt i at det gjennom planperioden skal mottas 30 nye flyktninger per år. Forutsetningen bygger på faktisk mottak i 2024 og gjeldende økonomiplan.

27. november 2024 mottar kommunen anmodning fra IMDi om mottak av 20 flyktninger i 2025. Kommunedirektøren har med utgangspunkt i denne beslutning å nedjustere antallet til 20 flyktninger per år for hele økonomiplanperioden.

Nedjusteringen av mottaksforutsetningen innebærer en betydelig reduksjon av inntekter over økonomiplanperioden som kommunen må finne inndekning for. En nedskalering av mottaksapparatet i kommunen vil derfor ikke være til å unngå.

Tabellen under viser budsjettert integreringstilskudd i kommunedirektørens opprinnelige budsjettforslag, oppdaterte inntektsanslag, og kommunedirektørens forslag til inndekning av differansen. Tallene omfatter også korreksjon av en beregningsfeil i kommunedirektørens opprinnelige budsjettforslag som har gitt for høye inntektsanslag i de to siste årene av økonomiplanperioden.

Inndekning av reduserte inntekter	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjettforslag	25 987	25 230	24 615	24 014
Revidert budsjettforslag	24 043	20 551	17 271	15 105
Til inndekning	1 944	4 679	7 344	8 909
Reduksjon introduksjonsprogram	-1 170	-1 136	-1 108	-1 081
Reduksjon ytelser NAV	-407	-746	-1 207	-1 760
Reduksjon overskudd	0	-797	-1 028	0
Bruk av disp fond	-367	0	0	-68
Nedskalering av mottaksapparat	0	-2 000	-4 000	-6 000
Inndekket beløp	-1 944	-4 679	-7 344	-8 909

Vi ser av oppstillingen at en betydelig del av inndekningen gjøres gjennom reduserte utgifter til introduksjonsprogram og reduserte ytelser fra NAV. Dette vil være en direkte konsekvens av at det er færre flyktninger i systemet. Videre er det foreslått en beskjeden bruk av disp fond i årene 2025 og 2028 og en reduksjon i kommunens samlede overskudd (netto driftsresultat) i overskuddsårene 2026 og 2027.

Bruk av disp fond i 2025 gjør at man unngår en nedskalering av tjenesten i budsjettåret. Fra 2026 og ut økonomiplanperioden er det imidlertid foreslått en årlig nedskalering av tjenesten med 2,0 mill. kr. årlig, akkumulert til 4,0 mill. kr. i 2027 og 6,0 mill. kr. i 2028.

Netto driftsresultat og bevegelser på disposisjonsfondet over planperioden blir etter dette:

Netto driftsresultat	5 389	-3 934	-1 936	3 923
Bruk av disposisjonsfond	-7 829	0	0	-3 923
Avsetning til disposisjonsfond	0	4 782	3 627	0

Øvrige budsjettposter påvirkes ikke av endringsforslaget.

Endringer innarbeides i obligatoriske budsjettoversikter.